

T.C.

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

BATI DİLLERİ ve EDEBİYATLARI ANABİLİM DALI

ÇAĞDAŞ YUNAN DİLİ ve EDEBİYATI BİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**YUNAN ŞAİR KOSTAS KARYOTAKİS'İN YAŞAMI,
YAPITLARI VE YUNAN ŞİİRİNE ETKİSİ**

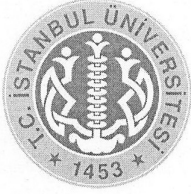
GÜNEŞ FINDIKOĞLU

2501161093

TEZ DANIŞMANI

DR. ÖĞR. ÜYESİ İRİNİ SARIOĞLU

İSTANBUL – 2020

T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS
TEZ ONAYI

ÖĞRENCİNİN;

Adı ve Soyadı : GÜNEŞ FINDIKOĞLU Numarası : 2501161093
Anabilim Dalı / Anasanat Dalı / Programı : ÇAĞDAŞ YUNAN DİLİ VE EDEBİYATI BİLİM DALI Danışmanı : DR.ÖĞR.ÜYESİ İRİNİ SARIOĞLU
Tez Savunma Tarihi : 23.01.2020 Saati : 14.00
Tez Başlığı : "Yunan Şair Kostas Karyotakis'in Yaşamı, Yapıtları ve Yunan Şiirine Etkisi"

TEZ SAVUNMA SINAVI, İÜ Lisansüstü Eğitim-Öğretim Yönetmeliği'nin 36. Maddesi uyarınca yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin KABULÜNE OYBİRLİĞİ / OYÇOKLUĞUYLA karar verilmiştir.

JÜRİ ÜYESİ	İMZA	KANAATİ (KABUL / RED / DÜZELTME)
PROF.DR.ESİN OZANSOY		Kabul
DOÇ.DR.İBRAHİM KELAĞAAHMET		Kabul
DR.ÖĞR.ÜYESİ İRİNİ SARIOĞLU		Kabul

YEDEK JÜRİ ÜYESİ	İMZA	KANAATİ (KABUL / RED / DÜZELTME)
PROF.DR.NURCAN DELEN KARAAĞAÇ		
DR.ÖĞR.ÜYESİ FERHAN KIRLIDÖKME MOLLAOĞLU		

ÖZ

YUNAN ŞAİR KOSTAS KARYOTAKİS’İN YAŞAMI, YAPITLARI ve YUNAN ŞİİRİNE ETKİSİ

GÜNEŞ FINDIKOĞLU

19. yüzyılın sonlarında ortaya çıkan sembolizm akımından etkilenerek eserler kaleme alan 1920 Kuşağı şairleri Yunanistan edebiyat tarihi için oldukça önem arz etmektedir. Kısa ömrüne çok sayıda ve nitelikli şiirler sığdırmış olan şair Kostas Karyotakis ise bu edebi kuşağın en önemli temsilcilerinden sayılmaktadır. Türkiye’de konu üzerine yapılmış olan çalışmaların sayısının kısıtlı olması bu çalışmanın yapılmasında önemli bir etkindir.

Çalışmada öncelikle Kostas Karyotakis’in yaşadığı dönemin siyasal olayları ve edebi gelişmeleri ele alınarak genel bir tasvir yapılmaya çalışılmış, ardından 32 yıllık yaşamı kronolojik olarak aktarılmıştır. Şairin etkilendiği yerli ve yabancı kaynakların izleri gözlemlendikten sonra ölümünün ardından ortaya çıkan “Karyotakizm” akımının Yunan edebiyatında nasıl bir etki oluşturduğu analiz edilmiştir. Çalışmanın sonunda ise Yunan şairin 22 şiirinin Türkçe çevirisine yer verilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Yunanistan, Şiir, Sembolizm, 1920 Kuşağı, Kostas Karyotakis

ABSTRACT

LIFE, WORKS AND INFLUENCE ON GREEK POETRY OF GREEK POET KOSTAS KARYOTAKIS

GUNES FINDIKOGLU

The importance of 1920s poets', who were influenced by the Symbolism movement that emerged at the end of the 19th century is undeniable for the history of modern Greek literature. The poet Kostas Karyotakis, who has written numerous and qualified poems in his short life, is one of the most significant representatives of this literary generation. The inadequate number of studies conducted on the topic in Turkey is the main cause of the existence of this work.

In this study, first of all, political events and literary developments of Kostas Karyotakis's period have been discussed in order to make a general description, and then poet's life was explained in chronological order. After observing the traces in the works of domestic and foreign sources that influenced the poet, the effect of Karyotacism which emerged after his death in Greek literature was analyzed. At the end of the study, 22 poems of the Greek poet translated into Turkish language are given.

Keywords: Greece, Poetry, Symbolism, Generation of 1920, Kostas Karyotakis

ÖNSÖZ

Ülkemizde son yıllarda Çağdaş Yunan edebiyatı üzerine yapılan çalışmaların artması oldukça sevindiricidir. Ancak bunların içeriklerinin ağırlıklı olarak düzyazı ya da Konstantinos Kavafis¹ (1863-1933), Yorgos Seferis² (1900-1971) gibi ünü zaten tüm dünyaya yayılmış şairlerden oluşması Çağdaş Yunan şiirinin oldukça geniş yelpazesinin Türk okuyucuya tanıtılmasında yetersiz kalmaktadır.

Amacım, bu çalışma ile Yunanistan'da İki Savaş Arası dönemin (1919-1939) öne çıkan temsilcilerinin –kimi edebiyat çevrelerince adlandırıldığı gibi 1920 kuşağının, dolayısıyla da bu kuşağın en önemli temsilsicisi olduğu düşünülen Kostas Karyotakis'in yaşamını, edebi altyapısını irdeleyerek ve yapıtlarını dilimize kazandırarak bu alanda yapılacak yeni araştırmalara katkı sağlayabilmektir.

Üç bölümden oluşan tezimin ilk bölümünde şair Kostas Karyotakis'in doğmadan önce ve yaşamı boyunca vuku bulan tarihsel ve siyasi gelişmeleri konu aldım. Hem Yunanistan'ın hem de Türkiye'nin ortak tarihi geçmişinde çok önemli bir yer alan “Megali İdea”nın³ ortaya çıkışından çöküşüne kadar gerçekleşen tarihi olayların şairin yaşantısında bıraktığı izleri göstermeye çalışmanın eserlerini kavramaya yardımcı olacağı kanaatindeyim.

Kostas Karyotakis'in de içinde yer aldığı 20 kuşağının genel özelliklerini ele almaya çalıştığım ikinci bölümde Neosembolist⁴ şairler olarak adlandırılan Apostolos Melahrinos (1880-1952), Napoleon Lapathiotis (1888-1944), Maria Poliduri (1902-

¹ İstanbul kökenli olan şair İskenderiye'de doğmuştur. Genellikle Yunan tarihinden esinlenerek kaleme aldığı şiirleri ile hem Yunanistan'da hem de dünyada tanınmıştır. En önemli şiirlerini 40 yaşından sonra yazdığı için kendisini "yaşlılığın şairi" olarak nitelendirmiştir.

² Gerçek adı Yorgos Stilyanu Seferyadis olan Urla doğumlu şair 1914'te ailesiyle birlikte Atina'ya taşınmıştır. Hukuk eğitimi aldıktan sonra diplomat olarak çalışan Seferis, 1963 yılında Nobel Edebiyat Ödülü'nü kazanmıştır.

³ 1844 yılında Başbakan Ioannis Kolettis tarafından ortaya atılan “Büyük Ülkü” fikrine göre amaç, geçmişte Yunanlara ait olan tüm toprakları geri alarak İstanbul'un başkent olduğu yeni bir Doğu Roma İmparatorluğu kurmaktır.

⁴ Yunanistan'da 1920'li yıllarda ortaya çıkan Neosembolizm akımı özellikle şiirde etkili olmuştur. Fransız sembolizminden etkilenen şairler tatminsiz aşk, ayrılık, karamsarlık gibi konulara yönelmiş ve bunu semboller aracılığıyla anlatan hüznü tonda şiirler yazmışlardır.

1930) ve Tellos Agras (1899-1944) gibi sanatçıların kısa yaşam öykülerinin yanı sıra eserlerinden de bir çeviriye yer vererek dönemin genel edebi eğilimini bir bütün içinde göstermeye çalıştım.

Üçüncü ve son bölümde ise öncelikle Kostas Karyotakis'in kısa ve trajik yaşamını inceledikten sonra, şairin edebi olarak etkilendiği yerli ve yabancı sanatçıları, ayrıca bunların eserleri üzerindeki etkilerini ele alarak Kostas Karyotakis'in çağdaşlarından nasıl ayrıldığını vurgulamaya çalıştım. Karyotakis'in yaşamına son verdikten sonra Yunanistan'da popülerlik kazanması ve "Karyotakizm" olarak adlandırılan edebi akımın oluşmasını da yine son bölümde ele aldıktan sonra Karyotakis'in edebi karakterini en iyi şekilde yansıttığını düşünerek seçmiş olduğum şiirlerinin çevirilerine yer verdim.

"Yunan Şair Kostas Karyotakis'in Yaşamı, Yapıtları ve Yunan Şiirine Etkisi" adlı tez çalışmamın gelişmesinde ve sonlanmasında katkıları olan Prof. Dr. Esin OZANSOY'a, tez danışmanım Dr. Öğr. Üyesi İrini SARİOĞLU'na, Arş. Gör. Aslı DAMAR ÇAKMAK'a, maddi ve manevi desteğini asla esirgemeyen annem Nermin UZUN'a, İstanbul'daki varlığıyla bana büyük destek olan Evangelia ACHLADİ'ye ve son olarak manevi katkılarından dolayı Büyükkada ve Kadıköy Halk Eğitim Merkezi'ndeki bütün öğrencilerime teşekkürü bir borç bilirim.

İstanbul 2020

Güneş FINDIKOĞLU

İÇİNDEKİLER

ÖZ.....	iii
ABSTRACT.....	iv
ÖNSÖZ.....	v
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

YUNANİSTAN’IN SİYASİ TARİHİNE BİR BAKIŞ

1.1. Megali İdea’nın Ortaya Çıkışı ve Sonu.....	5
1.1.1. Makedonya Sorunu.....	6
1.1.2. Borçlanma ve Ekonomik Kriz.....	7
1.1.3. 1909 Darbesi.....	9
1.1.4. Eleftherios Venizelos Dönemi.....	9
1.2. Yunanların Anadolu Seferi ve Sonrası.....	14
1.2.1. Lozan Antlaşması ve Nüfus Mübadelesi.....	16
1.2.2. Anadolu’daki Savaşın Ardından Yunanistan.....	17

İKİNCİ BÖLÜM

ÇAĞDAŞ YUNAN EDEBİYATINDA 1920 KUŞAĞI

2.1. 1920 Kuşağı ve Özellikleri.....	19
2.2. 1920 Kuşağı Temsilcileri ve Yapıtları.....	21

2.2.1. Apostolos Melahrinos.....	21
2.2.2. Tellos Agras	23
2.2.3. Napoleon Lapathiotis.....	26
2.2.4. Maria Poliduri.....	27

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

KOSTAS KARYOTAKİS

3.1. Yaşamı.....	31
3.2. Yapıtlarındaki Etkiler.....	43
3.2.1. Birinci Kitabındaki Etkiler.....	52
3.2.2. İkinci Kitabındaki Etkiler.....	60
3.2.3. Üçüncü Kitabındaki Etkiler.....	66
3.3. Ölümünün Ardından (Karyotakizm).....	72
3.4. Yapıtları ve Türkçe Çevirileri.....	79
3.4.1. Πρέβεζα [Preveze].....	79
3.4.2. Κιθάρες (Είμαστε Κάτι) [Gitarlar].....	81
3.4.3. Ο Μιχαλός [Mihalyos].....	83
3.4.4. Κυριακή [Pazar].....	84
3.4.5. Σταδιοδρομία [Meslek Hayatı].....	86
3.4.6. Δημόσιοι Υπάλληλοι [Devlet Memurları].....	88
3.4.7. Στο Άγαλμα της Ελευθερίας Που Φωτίζει τον Κόσμο [Dünyayı Aydınlatan Özgürlük Heykeline].....	89
3.4.8. Επίκλισις [Yalvarış].....	91
3.4.9. Ανδρείκελα [Kuklalar].....	92
3.4.10. Βράδυ [Akşam].....	94

3.4.11. [Θέλω να Φύγω Πια...] [Gitmek İstiyorum Artık...]	95
3.4.12. [Δέντρα Μου...] [Ağaçlarım...]	96
3.4.13. Τελευταίο Ταξίδι [Son Yolculuk]	98
3.4.14. Κι Αν Έσβησε Σαν Ίσκιος... [Yok Olsa Bile Gölge Gibi...]	99
3.4.15. Εσπέρα [Akşam]	100
3.4.16. Δρόμος [Yol]	102
3.4.17. Πάρε τα Δώρα... [Hediyeleri Al...]	105
3.4.18. Δέντρο [Ağaç]	106
3.4.19. Δον Κιχώτες [Don Kişotlar]	107
3.4.20. Μυγδαλιά [Badem Ağacı]	108
3.4.21. Άνοιξη [Bahar]	110
3.4.22. Θάνατοι [Ölümler]	111

SONUÇ	113
--------------	------------

ΚΑΥΝΑΚΧΑ	115
-----------------	------------

KISALTMALAR LİSTESİ

a.e.	: Aynı eser
a.g.e.	: Adı geçen eser
a.g.m.	: Adı geçen metin
bkz.	: Bakınız
bs.	: Baskı, basım
C.	: Cilt
Çev.	: Çeviren
Haz.	: Hazırlayan
s.	: Sayfa
t.y.	: Basım tarihi yok
vb.	: Ve benzeri
vd.	: Ve diğerleri
vs.	: Vesaire
Yay. Haz.	: Yayına hazırlayan(lar)
y.y.	: Basım yeri yok

GİRİŞ

1896-1928 yılları arasında yaşamış olan Yunan şair Kostas Karyotakis üzerine hazırlanan bu çalışmada Karyotakis'in yaşamının ve şiirlerinin yanı sıra, kendisinin Çağdaş Yunan edebiyatındaki yeri, önemi ve ardında bıraktığı izler derinlemesine ele alınmıştır. Bunlara ek olarak, Yunanistan'da yaşanan ve edebiyatı da etkileyen siyasal gelişmeler de kronolojik olarak incelenmiştir. Bugüne kadar Türkiye'de şair hakkında bu kadar kapsamlı bir araştırma yapılmamış olması yüksek lisans tezi olarak hazırlanan bu çalışmanın gerçekleştirilmesi için yeterli bir neden olmuştur.

“Yunan Şair Kostas Karyotakis'in Yaşamı, Yapıtları ve Yunan Şiirine Etkisi” adlı yüksek lisans tez çalışmasının konusunun seçilmesindeki amaç, Türkiye'de Çağdaş Yunan Edebiyatı alanında ve Kostas Karyotakis hakkında araştırma gerçekleştirmek isteyenler için bir kaynak oluşturmak ve şair hakkında bir referans eser meydana getirmektir.

1821 yılında Yunanistan'ın bağımsız bir ülke olmasından sonra Ioannis Kolettis tarafından 1844 yılında ortaya atılan **Megali İdea [Büyük Ülkü]** fikri, neredeyse 80 yıl boyunca ülkenin iç ve dış siyasetinin belirleyici bir unsuru olmuştur.¹ Ayrıca ülkenin kuruluş sürecinde önemli rol alan üç büyük devletin, yani İngiltere, Fransa ve Rusya'nın Yunanistan'a monarşi rejimini getirmiş olması Yunan halkında siyasi kutuplaşmanın daha da derinleşmesine neden olmuştur. 1909 yılında yaşanan “Gudi Darbesi” bu kutuplaşmanın ilk örneklerindendir.² Kamuda yolsuzluk, silahlı kuvvetlerdeki kraliyet hakimiyeti gibi birçok alanda reformlar yapılmasını talep eden bir muhtıra yayınlayan ve bu talepleri yerine gelen askerler, darbenin ardından siyasi danışmanlık yapması için Giritli avukat ve siyasetçi Eleftherios Venizelos'u Atina'ya davet etmiştir. Ilımlı

¹ Nikos Svoronos, **Çağdaş Hellen Tarihine Bakış**, İstanbul, Belge Yayınları, 1988, s. 52.

² John S. Koliopoulos, Thanos Veremis, **Modern Greece: A History since 1821**, Wiley-Blackwell Pub., 2010, s. 66.

reformist politikası ile ÷lkeye yeni bir ulusal birlik getiren Venizelos, 1912 ve 1913 yıllarında yaşanan Balkan Savaşları'nın sonunda imzalanan B÷kreş Antlaşması ile Yunanistan'ın yüzölçümünün neredeyse %70 oranında büyümesine katkı sağlamıştır.³ “Küçük ama onurlu bir Yunanistan” sloganını kullanan monarşi yanlıları ile “İki kıta, beş denize” hükmetme arzusu olan Venizelos destekçileri arasında oluşan fikir ayrılığı, yani **Ethnikos Dihasmos [Ulusal Ayrışma]** Birinci Dünya Savaşı öncesinde doruğa ulaşmıştır.⁴

Birinci Dünya Savaşı'na Fransa ve İngiltere'nin yanında giren Yunanistan, **Megali İdea'yı** gerçekleştirebilmek amacıyla 1919 yılında Anadolu'ya asker çıkartmıştır. Yunanlar için “Küçük Asya Seferi”, Türkler için ise “Kurtuluş Savaşı” olarak anılan bu savaşın sonuçları kaybeden taraf olan Yunanistan için çok ağır olmuştur. 1922 yılının Eylül ayında İzmir'e Türk bayrağını dikerek zaferini ilan eden Türkiye ile mağlup Yunanistan arasında 1923 yılında imzalanan Lozan Antlaşması ile Anadolu'daki Hellenizmin sonu resmen gelmiştir.⁵ “Yunan ve Türk Halklarının Mübadelesine İlişkin Sözleşme ve Protokol” imzalandıktan sonra Yunanistan'da yaşayan ortalama 600 bin Müslüman ile Türkiye'de yaşayan 1 milyon Ortodoks Hristiyan yer değiştirmiştir.⁶ Göçmenlerin Yunanistan'a gelmesiyle oluşan durum yalnızca ekonomik değil, aynı zamanda birçok sosyal değişime de neden olmuştur.

1920'li yıllarda ÷lkede yaşanan olumsuz gelişmeler sonrasında meydana gelen “çöküş” psikolojisi elbette edebiyatta da derin izler bırakmıştır ve bu konunun ayrı bir çalışmada araştırılması gerekmektedir. Yunan şiirinde ise Fransız sembolist edebiyatçılardan etkilenecek şiirler kaleme alan Kostas Karyotakis, Apostolos Melahrinos, Tellos Agras, Napoleon Lapatihotis ve Maria Poliduri gibi şairlerin ideallerden yoksun bir hayat, ümitsizlik, varlığın anlamsızlığı gibi konulardan beslenerek ironiye, hatta kendileriyle alay etmeye kadar gittikleri gör÷lmektedir. Kostas

³ Douglas Dakin, **The Unification of Greece 1770-1923**, Londra, Ernest Benn Limited, 1972.

⁴ Damla Demiröz÷, **Savaşın Barışa Giden Yol**, İstanbul, İletişim Yayınları, 2007, s. 24.

⁵ Evangelia Balta, **Nüfus Mübadelesi**, İstanbul, İnkılap, 2015, s. 89.

⁶ Yücel Bozdağlıoğlu, **Türk-Yunan Nüfus Mübadelesi ve Sonuçları**, Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi, YIL: 18 Özel Sayı, Ocak 2014, s. 15.

Karyotakis'in yakın arkadaşlarından olan şair Tellos Agras şu sözleriyle yalnızca Karyotakis'i değil belki de neredeyse bütün 1920 kuşağını özetlemiştir:⁷

*“Karyotakis'in yaşamı ona melankoliyi getirdi. Melankoli ise çalkantılı hayal dünyasını ve Faustvari bir akıl dışılığa olan susuzluğunu. Hayal dünyası Ağıtlar'ı getirdi. Ağıtlar da Hicivleri. Hicivler ise intiharı.”*⁸

1896'da Tripoli'de doğan Kostas Karyotakis, 1917 yılında Atina Üniversitesi, Hukuk Fakültesi'nden mezun olmuştur. Küçük yaştan beri şiirle ilgilenen Karyotakis ilk şiir kitabı olan **O Ponos Tu Anthropu Ke Pramaton'u [İnsanların ve Nesnelerin Acısı]** 1919 yılında yayımlamıştır. 1920 yılında **Tragudia tis Patridas** [Memleket Şarkıları] adlı şiir seçkisiyle Filadelfio Şiir Yarışması'nda ikincilik ödülü alan şair bir yandan Selanik Valiliği'nde memuriyet hayatına başlamıştır. 1921'de çıkardığı ikinci şiir kitabı **Nipenthi'de [Yas Tutmayan]** 1919 ve sonrasında yazdığı şiirler yer almıştır. Baudelaire, Laforgue ve Moreas gibi Fransız sembolist şairlerden çok etkilenen Karyotakis, bir yandan memuriyet hayatını sürdürürken diğer yandan da çeşitli edebiyat dergilerinde şiirler yayımlamıştır. 1921 yılında Atina Valiliği'ne tayin edildikten sonra meslektaşı Maria Poliduri ile tanışan şair o dönem tedavisi olmayan frengi hastalığına yakalandığı için Poliduri'nin aşkını reddetmiştir. Hastalığının tedavisi için kısa süreliğine Avrupa'ya giden Kostas Karyotakis, bir yandan da memur sendikasında aktif biçimde rol alıp hükümetin memur politikasını eleştirdiği için sürekli farklı yerlere tayin edilerek cezalandırılmıştır. 1927'de yayınlanan üçüncü ve son şiir kitabı **Elegia Ke Satires [Ağıtlar ve Hicivler]** hakkında eleştirmenler tarafından iyi yorumlar alan Karyotakis, son olarak 1928 yılında Preveze'ye sürgüne gönderilmesinin ardından intihar ederek hayatına son vermiştir.

Karyotakis'in trajik ölümünün ardından sadece Yunanistan şiiri değil, aynı zamanda Kıbrıs şiiri de “Karyotakizm” denilen bir akımın etkisine girmiştir.⁹ 1930'lu

⁷ Yabancı dillerden Türkçe'ye yapılan çevirilerin hepsi bu çalışmanın yazarına aittir.

⁸ Kostas Karyotakis'in intihar etmeden önce kaleme almış olduğu son kitabının adı **Elegia Ke Satires** [Ağıtlar ve Hicivler]'tir.

yıllarda başlayan Karyotakis'i biçim ve içerik olarak taklit etme eğilimi, 1970'li yıllara gelindiğinde farklı bir nitelikte yeniden karşımıza çıkmaktadır. İntiharının ardından sadece okurları tarafından değil, diğer edebiyatçılar ve eleştirmenler tarafından "mitleştirilen" ya da "efsaneleştirilen" Kostas Karyotakis'in 70 Kuşağı'ndaki yansıması, Karyotakis'ten söz eden veya Karyotakisvari şiirler şeklinde olmuştur. "Neokaryotakizm" olarak adlandırılan bu akımın biçimsel özellikleri arasında abartılı sembol kullanımı ve Karyotakis şiirinin gösterişli metaforik kullanımı öne çıkmaktadır. Bu şiirlerde genel havaya ise sosyal memnuniyetsizlik, ruhsal sıkıntı, şiirsel kördüğümün ifadesinin bir işareti olarak "lanetli" Karyotakis egemendir.¹⁰

"Yunan Şair Kostas Karyotakis'in Yaşamı, Yapıtları ve Yunan Şiirine Etkisi" adlı yüksek lisans tez çalışmasının araştırma sürecinde Yunanca temel kaynaklardan yararlanılmış, bununla birlikte yakın zamanda yayımlanmış olan makaleler ve eserlerden de faydalanılmıştır. Yunanca kaynaklara ek olarak Türkçe kaynaklar da tezin yazım aşamasında değerlendirilerek ilgili bölümlerde bu çalışmalara yer verilmiştir.

Bu çalışmada, Yunanistan'daki 1920 Kuşağı'nın en önemli şairlerinden biri olduğu düşünülen Kostas Karyotakis'in yaşamına, yapıtlarına, yapıtlarındaki etkilere ve Çağdaş Yunan Şiirinde bıraktığı izlere odaklanarak Türkiye'deki edebiyat ve akademi çevrelerine tanıtılmaya çalışılmıştır. Ayrıca, Karyotakis'in bazı şiirleri Türkçeye çevrilerek dilimize kazandırılmıştır.

⁹ Esin Ozansoy, **Kostas G. Karyotakis ve Charles Baudelaire**, İstanbul Üniversitesi Dilbilim Dergisi, Sayı 29, Cilt I, 2013, s. 26.

¹⁰ Maria Stefanopulu (Haz.), **Epistimoniko Simposio Karyotakis Ke Karyotakizmos (31 Ian. – 1 Fev. 1997)**, yy., Eteria Spudon Neolliniku Politismu Ke Yenikis Pedias, 1998, s. 197-198.

BİRİNCİ BÖLÜM

YUNANİSTAN'IN SİYASİ TARİHİNE BİR BAKIŞ

1.1. Megali İdea'nın Ortaya Çıkışı ve Sonu

Mora Yarımadası'nda başlayan -bugün Yunanistan'da “devrim” olarak adlandırılan- 1821 ayaklanması sonrası Osmanlı İmparatorluğu'ndan ayrılarak ulus devlet olarak kurulan Yunanistan'ın bağımsızlığı resmi olarak, dönemin büyük güçleri Fransa, Büyük Britanya ve Rusya tarafından imzalanan 1830 Londra Protokolü ile tanınmıştır. Bu üç büyük ülke 27 Mart-8 Nisan arasında İstanbul'a yaptıkları ziyaretle Osmanlı İmparatorluğu'nun da Yunanistan'ın bağımsızlığını tanımasını sağlamışlardır.¹¹ Ayrıca bu üç ülke, Yunanistan'ın monarşi yönetimiyle idare edilmesine karar vererek Bavyera Kralı I. Ludwig'in 17 yaşındaki oğlu Wittelsbachlı Otto'yu yönetime getirmiştir.¹²

Avrupa'da 19. yüzyıl, ulus devletlerin ve toprakları genişletmenin dönemiymi. Yunan tarihçi Nikos Svoronos bu dönemi şöyle tasvir etmektedir:

“Tüm Avrupa halklarının ulusal mücadeleleriyle sarsılan bir dönemde, Hellen (Yunan) topraklarının ancak bir bölümünün kurtarılmasıyla Hellenlerin ulusal istekleri yerine getirilmiş olamazdı. Böylece, Hellen dış politikasının temel amacı, ülke dışında kalan Hellen topraklarının ele geçirilmesi oldu. Ancak Hellenizmin sınırlarını saptamak ve bir devletin isteklerini sınırlandırmak gücü. Sonuçta, Bizans İmparatorluğu'nu yeniden canlandırma fikri gelişmeye başladı. Bu, Yunanistan'ın uzun yıllar dış politikasına egemen olacak olan “Megali İdea” dedikleri görüştü.”¹³

1844 yılındaki ilk anayasa¹⁴ görüşmelerinde Ioannis Kolettis'in¹⁵ ortaya sürdüğü “Hellenizmi kurtarma” fikrine göre; Yunanistan, sadece bu isimle anılan krallığın sahip

¹¹ Damla Demiröz, **Megali İdea'dan Ankara Antlaşmasına (1930) Eleftherios Venizelos**, Ankara Üniversitesi Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi, Sayı 35-36, Mayıs-Kasım 2005, s. 297.

¹² Richard Clogg, **Modern Yunanistan Tarihi**, İletişim Yayınları, İstanbul, 1997, s. 62.

¹³ Nikos Svoronos, **Çağdaş Hellen Tarihine Bakış**, İstanbul, Belge Yayınları, 1988, s. 52.

¹⁴ 1844 Anayasası, Yunanistan'da 1843 yılında ordunun siyasete el koymasıyla sonuçlanan rahatsızlığın ardından Kral Otto'nun darbecilerin taleplerini kabul etmesiyle oluşturulan ilk anayasa. Kanun karşısında

olduğu topraklar haricinde Osmanlı İmparatorluğu'nda bulunan ve Yunanca konuşan halkları da içeriyordu. Buna göre ulusal politika, devletin sınırları dışında yaşayan Yunanlıları “kurtarmak” ve daha sonra Patrikhane'nin bulunduğu İstanbul'la beraber Atina'nın da Helenizm'in ikiz şehirleri olacağı bir düzeni ilan etmek üzerine geliştirilmiştir.¹⁶ 19. yüzyılın ortalarında ortaya çıkan “Megali İdea” fikrinin destekçilerinin bu hayali gerçekleştirmeye olan inançları 20. yüzyılın ilk on yılında yükseldiğinden Yunan siyasi ve kültürel yaşamında daha hissedilir hale gelmiştir.

1.1.1. Makedonya Sorunu

Bu ideoloji elbette sadece Yunanistan ile sınırlı kalmamıştır. Balkan Yarımadası'ndaki Sırbistan, Bulgaristan, Arnavutluk ve Romanya gibi ülkeler de bu ideolojinin ışığında topraklarını genişletmeye çalışmışlardır. Bu çatışmanın en çok yaşandığı yer ise doğal sınırları itibariyle Makedonya olmuştur. Eğitimli Yunanlılar için Makedonya, tarihi olarak Philippos ve Büyük İskender'in ülkesidir. Ancak kuzey sınırları, coğrafyacı Strabon'un 1. yüzyılda belirlediği gibi, Roma zamanlarının genişletilmiş sınırlarıydı. Eğitimsiz Hristiyan nüfus, Yunanlılar ve Bulgarlar için ise Makedonya henüz bilinmiyordu. Bu bölgede; Yunanlılar ve Helenleşmiş Arnavutlar, Ulahlar ve Bulgarlar veya Bulgarlaştırılmış Güney Slavlar ile Yahudiler ve Türkler yaşıyorlardı.¹⁷ Güneyde ve kuzey şehirlerde Yunan dili, kuzeyde ve özellikle köylerde Bulgar dili baskındı. Bölgenin Güney Slavlarına genellikle “Bulgarlar” deniyordu; onlar da kendilerini böyle adlandırıyordu.¹⁸ Ancak yirminci yüzyılda ulusal tarihlerine ve bölgenin tarihine verdikleri isim Makedonya Slavları olmuştu. Makedonya Slavları;

eşitlik, köleliğin kaldırılması, basın ve düşünce özgürlüğü, ücretsiz eğitim gibi temel haklar da bu anayasaya dahil edilmiştir.

¹⁵ 1774-1847 yılları arasında yaşayan doktor ve politikacı Ioannis Kolettis, 1834-35 ve 1844-47 yılları arasında başbakanlık, 1835-1843 arasında ise Fransa Büyükelçisi olarak hizmet vermiştir. Kolettis, Megali İdea (Büyük Ülkü) fikrini ortaya çıkaran kişi olarak bilinmektedir.

¹⁶ Roderick Beaton, **İsagogi Sti Neoteri Elliniki Logotehnia**, Atina, Nefeli, 1996, s. 99.

¹⁷ Sırbistan, Yunanistan ve Bulgaristan, okullar ve kilise aracılığıyla bölgede kültür propagandası yapmaktadır.

¹⁸ John S. Koliopoulos, Thanos Veremis, **Modern Greece: A History since 1821**, Wiley-Blackwell Pub., 2010, s. 48.

Bulgar, Sırp veya Yunanlardan, Makedonya tarihinden, kahramanlarından, efsanelerinden ve geçmişinden ayrı bir kimlik talep ettiklerinde, zaten karmaşık olan durum daha da karmaşık hale geldi. Böylece Makedonya mücadelesi Yunanistan'ın dış siyasetinde temel sorunlardan birine dönüştü.¹⁹

Yunanistan bir yandan Bulgarlarla Makedonya uğruna çekişirken perde arkasında Girit için mücadele vermektedir. 1885'te Bulgaristan'ın Sırbistan'a saldırısından yararlanmak isteyen Başbakan Theodoros Deliyannis'e²⁰ Büyük Devletler'in²¹ verdiği cevap Yunanistan'ı abluka altına almak olmuştur. Ancak 1897'de halkın desteğiyle Girit'e yeniden asker çıkaran Yunanistan, bu müdahalenin ardından Osmanlı İmparatorluğu'yla Teselya'da karşıya karşıya gelmiş ve ağır bir mağlubiyet almıştır. Bu yenilgiyle gelen iç hesaplaşma döneminde ortaya çıkan en önemli sonuç ise Megali İdea'nın tek elden gerçekleştirilemeyeceği olmuştur.²²

1.1.2. Borçlanma ve Ekonomik Kriz

1821'deki özgürlük mücadelesinin ve sonrasındaki dönemin ekonomik olarak sürdürülebilmesi ancak İngiltere, Fransa ve Rusya gibi büyük devletlerin Yunanistan'a vermiş oldukları borçlarla mümkün olabilmektedir.²³ Yunan devleti Osmanlı mülklerini devralmadan önce, büyük toprak sahipleri yani ağalar tahıl üretirken, küçük aile birimleri kendi kendine yeterlilik arayışındaydı. Bağımsızlık ve mülkiyetin Yunan devletine devri, tarımsal üretimin bütün yapısını değiştirdi. Ağalık bölgeleri kademeli olarak küçük devlet topraklarına bölündükçe, üretim ihracat için mahsül üretmeye dönüştü. Bunun sonucu olarak Mora Yarımadası'nın kuş üzümü veya Korint'in kuru

¹⁹ Koliopulos, **a.g.e.**, s. 48.

²⁰ 1820-1905 yılları arasında yaşayan politikacı, Aleksandros Kumunduros'tan sonra Milliyetçi Parti'de başkanlık görevinde bulunmuş ve 1885-1905 yılları arasında beş kez başbakanlık yapmıştır.

²¹ Fransa, İngiltere ve Rusya, Başbakan Deliyannis'in agresif dış politikasına karşı koyarak bir Avrupa Savaşı'nı engellemeyi amaçlamaktaydı.

²² Clogg, **a.g.e.**, s. 92-93.

²³ Başkaldıran Yunanlar borç anlaşmalarını bağımsızlık savaşı sırasında ve 1832 yılında Londra'da yapmıştır. 60 milyon franklık borcun bir kısmı orduya, Kral Otto'nun Bavyeralı bürokratlarına ve borcun geri ödenmesine harcanmıştı. Clogg, **a.g.e.**, s. 84.

üzümleri, aile tarlalarına yoğun şekilde ekildi. Ayrıca Başbakan Harilaos Trikupis'in ulaşımı geliştirme hamlesi, daha fazla miktarda ihracat ürününün yurtdışına gönderilmesini sağlamıştı. Başta Patra olmak üzere Nafplio, Kalamata ve Navarino da üzüm ticaretinin Yunanistan'daki en büyük ve yoğun limanlarıydı.²⁴

Bir diğer başbakan Aleksandros Kumunduros'un²⁵ gerçekleştirdiği toprak reformu ve bunun ardından ortaya çıkan küçük aile çiftliklerinin yaygınlaşması, Yunan tarımını birkaç ihracat kaleminde uzmanlaşmaya teşvik etti. Böylece kuş üzümü üretimi, Mora Yarımadası'na hakim oldu. 1870'lerde üzüm ihracatı, tüm ihracat değerinin yarısından fazlasını oluşturuyordu. Teselya bölgesinin 1880'den itibaren Yunanistan'a eklenmesi, altyapı çalışmaları için yeni harcamalar ve yeni borçlanma çılgınlığı yarattı. 1880'den önce Yunanistan'ın alacaklılarına ödemesi gereken borç 256 milyon frank miktarına ulaşmıştı.²⁶ Bu miktar da devlet gelirlerinin üçte birine denk geliyordu. 1893 yılında Yunanistan'ın ana ihraç kalemlerinden olan üzüme talep azaldığında ülke faiz ödemelerini yapamaz hale gelmiş ve iflas etmişti. Bunun sonucunda Yunanistan'ın borçları uluslararası bir mali kurula devredildi. Bu kurulun, devletin aldığı vergilerde yapacağı düzenlenmelerle borçların geri ödenmesi garanti altına alınacaktı. Doğal olarak bu uygulama ülkenin ekonomik durumuna oldukça zarar vermişti. Ekonomik krizin sonuçlarından biri de o dönemki nüfusun yaklaşık altıda birini oluşturan 350 bin Yunan'ın iş bulmak için özellikle ABD'ye göç etmesiydi.²⁷

²⁴ Koliopoulos, **a.g.e.**, s. 57.

²⁵ 1815-1883 yılları arasında yaşamış olan politikacı, 50 yıllık siyasi yaşamı boyunca, üç büyük güçle ve daha küçük güçlerle yüzleşmekten kaçınarak, tarafsız kalmaya çalıştı. Bu süre zarfında iki kez Yunanistan Meclis Başkanı ve on kez Yunanistan Başbakanı oldu. Demokratik bir rejimin teşviki, ordunun yenilenmesi, ulusal çiftliklerin topraksız çiftçilere dağıtılması ve büyük inşaat çalışmalarının onaylanması gibi iz bırakan işler yaptı.

²⁶ R. A. H. Bickford-Smith, **Greece Under King George**, Atina, Octavision, 2008, s. 162-164 (Çevrimiçi) <https://babel.hathitrust.org/cgi/pt?id=cool.ark:/13960/t5db8mb7p&view=1up&seq=201>, 6 Mayıs 2019.

²⁷ Clogg, **a.g.e.**, s. 93.

1.1.3. 1909 Darbesi

1909 askeri darbesi, Yunan ordusu tarafından şimdiye kadar gerçekleştirilen ilk özerk siyasi eylemdi.²⁸ 27 Ağustos 1909 gecesi Atina yakınlarındaki Gudi Garnizonu'nda toplanan askerler, siyasi yolsuzluğu, silahlı kuvvetlerdeki kraliyet hakimiyetini, kamu işlerindeki çürümeyi kınayan ve askeri olmayan diğer alanlarda da reformlar yapılmasını talep eden bir muhtıra yayınladı. Askerler tek bir kurşun bile atmadan, devlet kurumlarının taleplerini yerine getirdiği beklenmedik bir zafer elde etti. Kral I. George²⁹ prenslerini görevlerinden geri çekti, hükümet istifa etti ve Kyriakulis Mavromihalis³⁰ darbeyi düzenleyen “Askeri Birlik”in onayıyla başbakan oldu.³¹ Gudi'deki başarısının ardından ordu, Yunan halkına destek için başvurdu. 14 Eylül'de gerçekleşen büyük bir gösteriyle bu desteği kazanan ordu, Girit adasının yüksek komiseri olan Giritli avukat Eleftherios Venizelos'u Atina'ya davet etti. “Askeri Birlik” Venizelos'tan siyasi danışmanlık yapmasını istiyordu. 10 Ocak 1910'da Pire'ye gelen Venizelos askerlerden reformist davalarına uygun şekilde parlamenter hükümete geçişi denetlemelerini önerdi.

1.1.4. Eleftherios Venizelos Dönemi

1910 yılının Ocak ayında, Krallık, “Askeri Birlik” ve siyasi partiler, anayasayı Venizelos'un tavsiyesine göre yenilemeyi kabul etti. Mavromihalis hükümeti, anayasa revizyonları önermek ve daha sonra meclis seçimine geçebilmek amacıyla Stephanos

²⁸ John Koliopulos, Thanos Veremis, **a.g.e.**, s. 66.

²⁹ Yunan meclisi tarafından seçilerek 1863-1913 yılları arasında Yunanistan Kralı olan I. Georgios aslında Danimarka prensidir ve Otto'dan sonra ülkenin ikinci kralıdır.

³⁰ 1850-1916 yılları arasında yaşayan politikacı, Gudi Darbesi'nin ardından 1909-1910 yıllarında Başbakanlık yapmıştır. Görevi boyunca “Askeri Birliğin” baskısı altında kalan Mavromihalis; ordu, adalet, eğitim sistemi ve devlet teşkilatı dahil, “Birliğin” ihtiyaç duyduğu birçok yasa'yı çıkarmıştır. Ocak 1910'da “Birlikle” düştüğü anlaşmazlık sonrası istifa etmiştir.

³¹ John Van der Kiste, **Kings of the Hellenes: The Greek Kings 1863-1974**, Gloucestershire, Sutton Publishing, 1994, s. 68-69.

Dragoumis³² liderliğinde bir kabine kurulmasına izin verdi. 1910 Ağustos'unda gerçekleştirilen seçimlerde Eleftherios Venizelos'un adı destekçileri tarafından oy pusulalarına yerleştirildi. Böylece, seçim kampanyasına resmen katılmadan Attika ve Viotia milletvekili seçildi. Meclis 1 Eylül'de toplandı, ancak mevcut uyumsuzluklar meclisin görevini yerine getirmesine izin vermiyordu. Zaten daha önce hükümet kurma yetkisi verilmiş olan Venizelos, ılımlı değişimin yanında yer alarak kral George'u parlamentoyu feshetmeye ve Aralık 1910'da yeni seçimler yapmaya ikna etti.³³ Venizelos destekçileri tarafından Ağustos'ta kurulmuş olan Liberal Parti, mecliste 362 sandalyeden 307'sini ele geçirdi. Görevdeki ilk aylarında Venizelos reformist planını hayata geçirerek anayasanın temel olmayan 53 maddesinde değişiklik yaptı. Bunlar arasında yargı, yasama ve yürütmenin ayrılması, idari davalar için temyiz mahkemesi kurulması, görevli devlet memurlarının milletvekili seçimlerinden muaf tutulması gibi maddeler mevcuttu.³⁴ Venizelos ayrıca 1909 Darbesi'yle prestiji yıkılan krallık hanedanının bir üyesi olan Veliaht Prens Konstantinos'a ordudaki üst düzey görevini iade ederek askerlere bütünüyle bağlı olmadığını gösterdi. Kriz yıllarının ardından Venizelos'un ılımlı reformist siyaseti ülkeye yeni bir milli birlik getirmişti.

1911 yılında Osmanlı İmparatorluğu'nun Libya'daki topraklarına karşı saldırıya geçen İtalya'nın aldığı zafer Balkanlar'daki Slav devletlerine fırsat yarattı. 1912 Ekim'inde Karadağ'ın saldırısının ardından diğer Balkan devletleri de Osmanlı İmparatorluğu'na savaş ilan etti. Yunan güçleri ilk olarak Selanik'i ele geçirdikten sonra Esat Paşa'nın önderliğindeki Yanya direnişini kırarak 1913 Şubat'ında şehri ele geçirdi. Ancak en büyük askeri başarı deniz kuvvetleri sayesinde geldi. Güçlü donanmasının bir sonucu olarak 1913'ün Ocak ayında gerçekleşen Limnos Deniz Savaşı'nda önemli bir üstünlük sağlayan Yunan donanması böylece Limnos, Bozcaada, Gökçeada ve Semadirek adalarını geri aldı.³⁵ Birinci Balkan Savaşı ortaya çıktığında Balkan devletleri

³² 1842-1923 yılları arasında yaşamış olan politikacı, yargıç ve yazar. 31 Ocak – 18 Ekim 1910 tarihleri arasında Yunanistan'ın 89. Başbakanı olmuştur.

³³ Paschalis M. Kitromilides, **Eleftherios Venizelos: The Trials of Statesmanship**, Great Britain, Edinburgh University Press, 2006, s. 89.

³⁴ John Koliopoulos, Thanos Veremis, **a.g.e.**, s. 69.

³⁵ Clogg, **a.g.e.**, s. 103-104.

üzerindeki etkisini kaybeden “Büyük Devletler” bunu geri kazanabilmek için 1913 yılının Aralık ayında Londra Konferansı’nı düzenlediler. Yunanistan, Sırbistan ve Bulgaristan ikili anlaşmalar yaparak işgal ettikleri toprakların sınırlarını belirlerken, Osmanlı İmparatorluğu - Mayıs 1913 Londra Antlaşması’na göre – Kuzey Trakya’daki Aimos Dağları’nın batısının yanı sıra Girit’i de teslim etti.³⁶

Savaşı kazanan dört müttefikin toprak hedefleri arasında net bir ayrım olmadığı için patlak veren ve oldukça kısa sürede sonlanan İkinci Balkan Savaşı’nın hemen ardından 1913 Ağustos’unda imzalanan Bükreş Antlaşması ile Yunanistan’ın yüzölçümü neredeyse %70 oranında büyüdü.³⁷ Bu başarıların ardından Megali İdea, Venizelos’un önderliğinde daha mümkün görünüyordu. Ancak Kral yanlıları bu durumdan çok memnun değildi çünkü yeni edinilen bölgelerle mevcut nüfusa eklenen yeni nüfus Mora Yarımadası’ndaki tekel için bir tehdit oluşturuyordu. “Eski Yunanistan”ın siyasi kurumu, ayrıcalıklarını yeni gelenlerle paylaşmayı reddetti ve devlet yönetimindeki önemini azaltan yayılmacı doktrini yani Megali İdea’yı sorgulamaya başladı. Kraliyet yanlılarının kullandığı “Küçük ama onurlu bir Yunanistan” sloganı, bölgesel statükoyu ve dolayısıyla bağımsız devletin ilk vatandaşlarının imtiyazlarını korumakla eş anlamlıydı. Venizelos destekçileri ve Kraliyet destekçileri arasında oluşan bu durum, yani **Ethnikos Dihamos (Ulusal Ayrışma)** Birinci Dünya Savaşı öncesinde doruğa ulaşmıştı.³⁸ Venizelos “İtilaf” güçlerini oluşturan İngiltere ve Fransa’nın yanı sıra Rusya’yla beraber savaşa girilmesini savunurken, Alman ordusunda onursal Mareşal olan ve imparatorun kız kardeşiyle evli olan Kral Konstantinos ise “İttifak” güçlerini oluşturan Almanya ve Avusturya-Macaristan’ın yanındaydı. Ancak Kral İngiliz donanmasına karşı kendi donanmasının bir şansı olmadığını düşündüğünden tarafsız kalmanın en iyi seçenek olduğunu düşünüyordu.³⁹

1914 yılında Osmanlı İmparatorluğu “İtilaf” güçlerine savaş açtıktan kısa süre sonra Atina’daki İngiliz Büyükelçisi, Yunanistan’dan İngiltere, Fransa ve Rusya

³⁶ Koliopoulos, **a.g.e.**, s. 73.

³⁷ Douglas Dakin, **The Unification of Greece 1770-1923**, Londra, Ernest Benn Limited, 1972.

³⁸ Damla Demiröz, **Savaşın Barışa Giden Yol**, İstanbul, İletişim Yayınları, 2007, s. 24.

³⁹ Clogg, **a.g.e.**, s. 109.

hükümetleri adına Anadolu'nun ve Kıbrıs'ın batı kıyılarında geniş topraklar vaat ederek İtilaf tarafında yer almasını istedi.⁴⁰ Kurmay subayların başında bulunan ve geleceğin diktatörü olan Ioannis Metaksas'ın savaşa girmek istememesi nedeniyle görevinden istifa etmesinden etkilenen Kral Konstantinos, Çanakkale Boğazı'na karadan saldırma ve müttefik deniz hareketına yardımcı olma planını reddetti ve bunun sonucunda Venizelos Mart 1915'te istifa etti.⁴¹ Aynı yılın Haziran ayında düzenlenen seçimlerde üstünlüğü ele geçiren Venizelos, İttifak güçlerine katılmış olan Bulgaristan'ın Sırbistan'a saldırması üzerine İtilaf güçlerini Selanik'e davet etti ancak Kral bu tasarıyı reddedince seçildikten sadece altı ay sonra yeniden istifa etmek zorunda kaldı.⁴² Venizelos'un Aralık 1915'te yapılan seçimlerden çekilmesi, Venizelist ve Venizelos karşıtı güçler arasında uzun süredir devam eden mücadelenin başlangıcına işaret ediyordu.

Selanik'teki 1916 Ayaklanması, Yunan siyaseti üzerinde kalıcı bir etki oluşturdu. Venizelos'un destekçilerinin temel argümanı, bölgedeki halkın ve Selanik'te yerleşik bulunan ordunun bu eylemi kendiliğinden yaptığıydı. Ayaklanmaya katılmış olan Yüzbaşı Neokosmos Grigoriadis'e göre: "İşyani organize edenlerin hiçbirinin tavsiye istemeye zamanı yoktu... Venizelos'a danışılmadı".⁴³ Arkasına ordu desteğini alan Venizelos; Liberal Parti üyeleri, eski Selanik valisi Periklis Argyropulos ve diğer katılımcılarla vücut bulan Selanik Ulusal Savunması [**Ethniki Amina**] ile direkt olarak Atina hükümetini hedef alan Selanik merkezli bir geçici hükümet kurdu.⁴⁴ Bu sırada "Eski Yunanistan"a tarafsız kalması ve savaş için gerekli yardımı sağlaması için baskı yapan İngiliz ve Fransızlar Aralık 1916'da Pire Limanı'na çıkarma yaptılar. Bu başarısız denemenin ardından Kral müttefikler tarafından gönderilen bir ültimatomla görevini bırakmadan tahtı ikinci oğlu Aleksandros'a devretti ve ailesinin geri kalanı ile Yunanistan'ı bir İngiliz destroyeriyle terk etti.⁴⁵ Venizelos, hükümetin kontrolünü ele

⁴⁰ John Koliopulos, Thanos Veremis, **a.g.e.**, s. 75.

⁴¹ John Campbell, Sherrard Philip, **Modern Greece**, New York, Frederick A. Praeger, 1968, s. 119.

⁴² John Koliopulos, Thanos Veremis, **a.g.e.**, s. 80.

⁴³ G. Ventiris, **İ Ellas Tu 1910–20**, C. II, Atina, Ikaros, 1971, s. 211.

⁴⁴ John Koliopulos, Thanos Veremis, **a.g.e.**, s. 82.

⁴⁵ Leon George, **Greece and the Great Powers 1914–17**, Selanik, Institute for Balkan Studies, 1974, s. 439.

almak için Atina'ya dönerek bir kabine kurdu. Venizelos'un dönüşünü kraliyet destekçilerinin kamu hizmeti ve ordudan tasfiyesi takip etti.⁴⁶ İttifak güçlerine iyi niyet göstergesi olarak 1918 Eylül'ünde Makedonya cephesine dokuz tümen asker gönderen Venizelos'un bu hamlesi Alman ve Bulgar direnişini kırarak zaferin gelmesine yardımcı oldu.⁴⁷

Venizelos'un Paris Barış Konferansı'ndaki varlığı, ülkesinin Birinci Dünya Savaşı'na İtilaf devletleri tarafında girmesine direniş gösteren krallığın üstesinden gelmek için gösterdiği çabaları taçlandırdı. Ancak herhangi bir anlaşmaya varılmadan İtalya'nın Antalya'ya çıkarma yaparak İzmir'e doğru ilerlemesi hem Yunanistan'ı hem de savaşın galibi diğer ülkeleri rahatsız etti. 1919 Mayıs'ında İzmir'e asker çıkaran Venizelos Ağustos ayında imzalanan Sevr Antlaşması ile elinin güçlendiğini ve Kasım seçimlerini kazanacağını düşünmekteydi.⁴⁸ Ancak Fransa'da zafer kazanan Venizelos'un ülkeye dönüşünü Paris'te iki kraliyet subayı tarafından gerçekleştirilen suikast girişimi gölgeledi. Yunanistan'ın yarısının idolü ciddi şekilde yaralanmamıştı ancak fanatik destekçileri, kraliyetçilere karşı terör estirmeye başladı. Öfkelerinin öne çıkan kurbanı ise gündüz vakti “güvenlik taburu” askerleri tarafından öldürülen diplomat, yazar ve siyasetçi olan İon Dragumis'ti.⁴⁹ Dragumis'in ölümü, seçimler arifesinde halk üzerinde sert bir etki oluşturarak devlet baskısının mağdurları için sempati yarattı. Ayrıca Kral Aleksandros'un Sevr Antlaşması'ndan sadece iki ay sonra evcil maymunu tarafından ısırılarak kan zehirlenmesinden ölmesi, anayasal tartışmaları yeniden alevlendirerek seçimleri Kral Aleksandros'un babası sürgündeki Kral Konstantin ve Venizelos arasında bir çekişmeye dönüştürdü. Seçimlerin sonucu, Venizelos ve destekçilerine büyük bir darbe oldu. Liberal Parti meclisteki 369 sandalyenin sadece 118'ini kazandı ve Venizelos milletvekili bile seçilemedi. Bu şok gelişmenin ardından Venizelos siyaseti bırakarak

⁴⁶ N. Petsalis-Diomidis, **İ Ellada Ton Dio Kyverniseon**, Atina, Filippotis, 1988, s. 81.

⁴⁷ Clogg, **a.g.e.**, s. 117.

⁴⁸ Demiröz, **a.g.e.**, s. 24.

⁴⁹ Mike Dragumis, **Ioannis Dragumis: The Misguided Patriot**, (Çevrimiçi) <http://www.helleniccomserve.com/dragoumis.html>, 02.06.2019.

ülkeyi terk etti⁵⁰ Başbakanı Dimitrios Rallis, Dışişleri Bakanı Dimitrios Gunaris olan iktidarın yaptığı ilk icraatlardan biri krallık yönetiminin devamını bir halk oylamasıyla belirlemek oldu. Hileli olduğu iddia edilen halk oylamasının ardından Kral Konstantinos sürgünden döndü ve bununla birlikte Venizelos destekçilerine baskılar başladı.⁵¹

1.2. Yunanların Anadolu Seferi ve Sonrası

Kasım 1920’de göreve gelmeden önce Megali İdea’nın karşısında durarak, “Küçük ama onurlu bir Yunanistan” sloganıyla ülkenin savaştan kaçınmasını savunan iktidarın da tıpkı meclis dışında kalan Venizelos’un savunduğu gibi Anadolu’daki orduları geri çekmeye niyetinin olmadığı kısa zamanda anlaşıldı. Şubat 1921’deki Londra Konferansı’nda, İngiliz Başbakanı Lloyd George Yunan delegelerine İngiltere’nin Anadolu’daki operasyonlarını desteklediği izlenimini vererek Yunan ordusunun, Türkleri kendi topraklarında yenebilecek yetenekleri konusunda iyimser olmalarını sağladı.⁵²

Ancak bu sırada Ankara hükümeti diplomatik manevralarda son derece yetkin olduğunu İtalya ve Fransa ile dostane ilişkiler geliştirerek kanıtladı ve bu ülkelerin güçlerini topraklarından çıkarmayı başardı.⁵³ Ayrıca Sovyet Rusya ile Mart 1921’de yaptıkları Türk-Sovyet Dostluk Antlaşması ve Ekim 1921’de Ermenistan, Gürcistan ve Azerbaycan ile imzaladıkları Kars Antlaşması ile Türkler doğu cephesindeki güvenliğini garanti altına almıştı.⁵⁴

Bursa ve Balıkesir’i ele geçirmiş olan Yunan ordusu, 1921 yılının ilk aylarında gerçekleşen I. ve II. İnönü Muharebeleri sonucunda Türk ordusuna yenik düşerek geri

⁵⁰ Damla Demiröz, **Megali İdea’dan Ankara Antlaşmasına (1930) Eleftherios Venizelos**, Ankara Üniversitesi Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi, Sayı 35-36, Mayıs-Kasım 2005, s. 303.

⁵¹ Clogg, **a.g.e.**, s. 121.

⁵² A. A. Pallis, **Yunanlılar’ın Anadolu Macerası (1915-1922)**, İstanbul, Yapı Kredi Yayınları, 1995, s. 84.

⁵³ Hamit Bozarslan, **İstoria Tis Sinhronis Turkias**, Atina, Savvalas, 2008 ve H. Eroğlu, **Türk İnkılap Tarihi**, Ankara, Savaş Yayınları, 1985, s. 82.

⁵⁴ John Koliopoulos, Thanos Veremis, **a.g.e.**, s. 91-92.

çekildi.⁵⁵ Aynı yılın Temmuz ayında Afyon Karahisar'ın ele geçirilmesiyle Anadolu'daki Yunan cephesi genişletildi. Mustafa Kemal Paşa'nın güçlerinin ne kadar geliştiğini gösteren sert Türk direnişi, Yunanistan'ın siyasi ve askeri liderlerini ciddi bir karar almaya yöneltti. Böylece Yunan ordusu, Türk güçlerinin üssü Ankara'ya saldırıp kıyı bölgeler ile iletişim hatlarını tahrip ederek indirici bir darbe vurmak için yola çıktı. 1921 Temmuz'unda bugüne kadarki en büyük Yunan ordusu (200.000'in üzerinde asker sayısı), Yunanistan'ın Anadolu'daki varlığının sona erdiğini resmileştiren bir operasyon yürütmek üzere seferber edildi.⁵⁶ Yunanlılara 25-30 bin ölüye mal olan ve Sakarya Meydan Muharebesi olarak anılan bu savaşın ardından Afyon Karahisar-Eskişehir hattına geri çekilmeleri hareketin gidişatını büyük ölçüde değiştirdi.

Ocak 1922'de Cannes'daki Yüksek Konsey toplantısı sırasında İngiliz Dışişleri Bakanı Lord Curzon, İzmir'i Milletler Cemiyeti'nin koruması altında özerk ilan etmeyi ve Yunanistan'a verilen Trakya bölgesinin kapsamını yeniden müzakere etmeyi teklif etti. Ancak Fransa ve İtalya'daki siyasi değişimler bu planın tartışılmasını geciktirdi. Mart ayında üç müttefik, Boğazlar'ın ve çevresinin silahsızlandırılmasının yanı sıra, Türkiye'nin Asya toprakları üzerindeki Türk egemenliğini kabul eden bir ateşkes önerdi. Savaş çabasından tükenmiş olan Yunan hükümeti, ateşkesi kabul etti ancak Fransızlar ve Sovyetler tarafından desteklenen Türkler, askeri üstünlüklerinin de farkında olarak istedikleri koşulları dikte etmeye devam etti. 26 Ağustos 1922'de taarruza geçen Türk ordusu, 30 Ağustos 1922'de Başkomutan Meydan Muharebesi'nde aldığı galibiyetle Yunan cephesinin çökmesine ve Yunan birliklerinin hızla geri çekilmesine neden oldu.⁵⁷ Birkaç hafta içinde, Yunanistan'ın Küçük Asya'daki kaderi çizilmişti. 9 Eylül'de Türklerin eline geçen İzmir'de 13 Eylül'de başlayan yangın iki buçuk gün sürdü ve kentin büyük kısmı bu yangından etkilendi.⁵⁸

⁵⁵ Barbara Jelavich, **Balkan Tarihi 2**, Çev. Zehra Savan, 3.bs., İstanbul, Küre Yayınları, 2013, s. 183.

⁵⁶ Clogg, **a.g.e.**, s. 123.

⁵⁷ Rifat Uçarol, **Siyasi Tarih (1789-2014)**, 10.bs., İstanbul, Der Yayınları, 2015, s. 738.

⁵⁸ Mevlüt Kaya, **İzmir Yangınları**, İstanbul, Kum Saati, 2013. Giles Milton, **Paradise Lost: Smyrna 1922**, Great Britain, 2009. Tasos Kostopoulos, **Polemos Ke Ethnokatharsi: İ Ksheasmeni Plevra Mias Dekactus Ethnikis Eksormosis**, Atina, Vivliorama, 2007.

1.2.1. Lozan Antlaşması ve Nüfus Mübadelesi

11 Ekim 1922 tarihinde imzalanan Mudanya Mütarekesi ile Türkiye ve Yunanistan arasındaki savaş sona ermiştir.⁵⁹ 21 Kasım 1922’de düzenlenen Lozan Konferansı’nda ise sınırlar, Fener Rum Patrikhanesi, azınlıklar, ve nüfus mübadelesi gibi sorunlar tartışılmıştır. İlk görüşmelerde iki taraf sınırlar konusunda anlaşmaya varmıştır. 30 Ocak 1923’teki görüşmenin ardından iki ülke arasında “Yunan ve Türk Halklarının Mübadelesine İlişkin Sözleşme ve Protokol” imzalanmıştır ve böylece Anadolu’daki Hellenizmin sonu resmen gelmiştir.⁶⁰ Nüfus değişimi gerçekleştirilirken göz önüne alınan ölçüt ise dindir.⁶¹ Buna göre, anlaşma ortalama olarak 600 bin Müslüman’ın 1 milyon Ortodoks Hristiyan ile değiştirileceği anlamına geliyordu.⁶² Sonuç olarak Türkçe konuşan Rum Ortodokslar ve Yunanca konuşan Müslümanlar kendilerini geleneklerine ve dillerine yabancı olan ülkelerde buldular.

Mübadeleden hariç tutulanlar arasında; Türkiye tarafında İstanbul, Gökçeada ve Bozcaada Rumları, ayrıca 30 Ekim 1918 tarihli Mondros ateşkesinden önce buraya yerleşmiş olanlar vardı. Yunanistan tarafında ise nüfus değişiminden etkilenmeyecek olanlar Batı Trakya Müslümanları idi. 24 Temmuz 1923 tarihinde imzalanan Lozan Antlaşması ile Türkiye, son on yıldır Yunanistan’ın elinde bulunan Gökçeada ve Bozcaada adalarına sahip oldu.⁶³

Büyük zorlukların ardından yeni vatanlarına yani Yunanistan’a vardıklarında Anadolu Rumları’nı birçok yeni sorun bekliyordu. Çoğu Selanik ya da Atina gibi şehirlere yerleşen göçmenler, geldikleri kentlere kıyasla buraların az gelişmiş, düzensiz ve yoksul olduklarını gördükten sonra hayal kırıklığına uğradılar.⁶⁴ Göçmenler ayrıca yerlileri -yani Paleoeladites- köylü ve kaba olarak nitelendiriyordu. Yerliler ise yeni

⁵⁹ Uçarol, **a.g.e.**, s. 743.

⁶⁰ Evangelia Balta, **Nüfus Mübadelesi**, İstanbul, İnkılap, 2015, s. 89.

⁶¹ Renee Hirschon, **Ege’yi Geçerken 1923 Türk- Yunan Zorunlu Nüfus Mübadelesi**, İstanbul, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2005, s. 11.

⁶² Yücel Bozdağlıoğlu, **Türk-Yunan Nüfus Mübadelesi ve Sonuçları**, Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi, YIL: 18 Özel Sayı, Ocak 2014, s. 15-16.

⁶³ John Koliopoulos, Thanos Veremis, **a.g.e.**, s. 93.

⁶⁴ Renee Hirschon, **Mübadele Çocukları**, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul, 2000, s. 11.

gelenleri yemeklerinde sık sık yoğurt kullandıkları için yoğurtla vaftiz edilmiş anlamına gelen –yaurtovaftismeni- olarak adlandırıyorlardı.⁶⁵ Karşılıklı bu hoşnutsuzluk uzun yıllar sürecek olan ayrışmanın da habercisiydi.

Göçmenlerin ülkeye gelişiyle ortaya çıkan barınma, giyecek ve yiyecek masrafları yaklaşık 10 yıldır savaşta olan Yunanistan'da zaten kötü durumdaki ekonomiye ciddi bir ek yük getirmişti. Yönetimin toplu iskân politikası, sadece göçmenlerin yaşadığı yeni yerleşimlerin oluşmasına sebep olmuş, bu durum da onların toplumsal hayata adapte olmasında sorunlar meydana getirmişti. Sonuç olarak Yunanistan'dan Avrupa ve Amerika'ya yeni göç hareketleri başlamıştı. Ancak tüm bu sorunlara karşın Yunanlar mübadele konusunu gündemde tutmayı başararak akademik ve sanatsal alanda eserler yaratmaya muvaffak olabilmışlerdir.⁶⁶

1.2.2. Anadolu'daki Savaşın Ardından Yunanistan

Anadolu'daki “felaket”, Venizelos destekçileri ve Kraliyet taraftarları arasındaki mesafeyi daha da derinleştirdi. Bu başarısızlığın hemen ardından Albay Nikolaos Plastiras, Stylianos Gonatas ve Dimitrios Fokas liderliğindeki Devrimci Komite, Kral Konstantin'i tahttan inmeye zorladı. Sekiz siyasetçi ve kıdemli subay tutuklanarak ihanetle suçlandı. Sanıklar Kasım ayında yargılanarak aynı ayın 27'sinde suçlu bulundu. Bunlardan; eski Başbakanlardan olan Dimitrios Gounaris, Petros Protopapadakis, Nikolaos Stratos; Gunaris hükümetinde bakanlık yapmış olan Georgios Baltacis, Nikolaos Theotokis ve Anadolu'daki orduların komutanlığını yapan General Georgios Hacıanestis 28 Kasım 1922'de idam mangası tarafından infaz edildi.⁶⁷

Konstantin'in oğlu II. Georgios tahttaki yerini almasından kısa süre sonra ülkeyi terk etmek zorunda kaldı. Kralın gidişinin ardından Devrimci Komite'ye bir darbe

⁶⁵ Damla Demiröz, **İşgal, Direniş, İç Savaş: Yunan Edebiyatında II. Dünya Savaşı Yılları**, İstos Yayınları, İstanbul, 2015, s. 30.

⁶⁶ Yücel Bozdağlıoğlu, **a.g.e.**, s. 26-30.

⁶⁷ John Koliopoulos, Thanos Veremis, **a.g.e.**, s. 101.

yapılmaya çalışılsa da başarılı olmadı ve 1924 Nisan’ında gerçekleştirilen halk oylaması sonucunda göçmenlerin büyük desteğiyle kraliyet kaldırıldı.⁶⁸ Kraliyetin önünün askeri irade tarafından kesilmesiyle Venizelosçu siyasetçiler ve askeri yönetimler, en az on yıl boyunca ülkenin siyasetini belirlediler. Anadolu’daki yenilgiden sonraki 14 yıl boyunca 19 hükümet kuruldu, üç defa rejim değişikliğine gidildi⁶⁹, yedi askeri ayaklanma ve hükümet darbesi⁷⁰ yaşandı.⁷¹

1924’te siyaseti bırakıp Paris’e yerleşen Venizelos, Kostas Karyotakis’in yaşamına son verdiği 1928 yılında ülkesi Yunanistan’a geri döndü ve şairin ölümünün yalnızca bir ay sonrasında yeniden başbakanlık görevine seçildi.

⁶⁸ Clogg, **a.g.e.**, s 134.

⁶⁹ 1924 Mart Cumhuriyetin İlanı, 1925 General Pangalos Diktatörlüğü, 1935 Kraliyetin İlanı.

⁷⁰ 1922 Eylül Albay Plastiras ve Gonatas ihtilali, 1923 Ekim General Gargalides ve Leonardopulos’un karşı isyanı, 1925 Haziran General Pangalos’un hükümet darbesi, 1926 Ağustos General Kondilis’in hükümet darbesi, 1933 Mart General Plastiras karşı darbesi, 1935 Mart Venizelosçu darbe.

⁷¹ A. A. Pallis, **a.g.e.**, s. 96.

İKİNCİ BÖLÜM

ÇAĞDAŞ YUNAN EDEBİYATINDA 1920 KUŞAĞI

2.1. 1920 Kuşağı ve Özellikleri

Megali İdea'nın çöküşünü simgeleyen Küçük Asya felaketinin ardından Yunanistan'daki siyasi belirsizlikler, yenilginin sorumlularının cezalandırılması, cumhuriyetin ilan edilmesi, eğitimde ve dilde reformların gerçekleştirilmesi ve hepsinden önemlisi ülkenin büyük kentlerine yerleşmek zorunda kalan mülteciler gibi sosyal etkenler edebiyatın gelişebilmesi için büyük bir itici güç oluşturmuştur.

1918 Ekim'inde Rusya'da meydana gelen Bolşevik Devrimi'nin etkilerinin yaşandığı Yunanistan'da gençler **Numas**¹ gibi kısa ömürlü edebiyat dergilerinde başlayan tartışmaları sürdürüyorlardı. Kültürel konular hakkında yayın yapan ve yeni eğilimleri açıklamaya çalışan **Musa [İlham Perisi]**² da bunlardan biriydi. Daha sonra 20 Kuşağı'nın önemli şairleri arasında yer alacak olan Tellos Agras³, Kleon Parashos⁴ ve Kostas Karyotakis bu dergide eserleri yayınlanmış isimlerden yalnızca birkaçıdır. Dergi ayrıca İskenderiye kökenli ünlü Yunan şair Konstantinos Kavafis'in on üç şiirini de yayınlamıştır.⁵

¹ 1903-1931 yılları arasında Dimitrios Tangopulos tarafından yayınlanmış olan edebiyat dergisi **Numas**, bir yandan Avrupa'daki edebi akımların Yunanistan'a taşınmasını sağlarken diğer yandan da halk dilinin yaygınlaşması için mücadele vermiştir.

² 1920-1923 yılları arasında I. M. Panayotopoulos, Nasos Hristis gibi farklı edebiyatçılar tarafından yayınlanmış olan **Musa**, T. Agras, K. Karyotakis, K. Uranis, K. Kavafis gibi 1920 Kuşağı şairlerin eserlerini yayınlayıp kendilerini ifade edebildikleri edebiyat dergilerinden biridir.

³ 1899-1944 arasında yaşamış olan şair, çevirmen ve edebiyat eleştirmeni. Gerçek adı Evangelos Ioannu'dur.

⁴ Şair, edebiyat eleştirmeni, deneme yazarı ve çevirmen olan Parashos, 1894-1964 yılları arasında yaşamıştır. Sembolizmden etkilenen ve "**Lefkos İtiotis**" mahlasını kullanan şairin iki adet şiir kitabı mevcuttur.

⁵ H. L. Karaoglu, **To Periodiko Musa (Ağustos 1920 - Kasım 1923): Zitimata İstorias Tis Neoellinikis Logotehnias**, Selanik, 1987.

Kendilerini Neosembolistler⁶ olarak adlandıran bu gençlerin birçoğu Mallarme, Laforgue ve Verlaine gibi Fransız Sembolistlerinden etkilenerek bu akımın özelliklerini benimsemişlerdir. Sembolist geleneğin temel eğilimlerinden varlığın anlamsızlığı, ümitsizlik, ideallerden yoksun bir hayat, gündelik yaşamın sıkıcılığı gibi konulardan beslenen şairlerin ironiye hatta kendileriyle alay etmeye kadar gittikleri görülmektedir.⁷ Adından da anlaşılacağı gibi, düşünceler ve duyguların sembollerle ifade edildiği bu edebi akım, akıcı ve belirsiz bir hava yaratan melankolik, müzikal ve mest eden niteliklere sahiptir. Cümleler asıl anlamlarından farklı olarak kullanılır ve yeniden kavramsallaştırılır, ayrıca katı ölçü kurallarına riayet edilmez. İfade yöntemleri ise bol ve çeşitlidir.⁸

20. yüzyılın başlarında Yunanistan'da iki Sembolist şair grubu mevcuttur. İlki 1900-1910 yılları arasında ortaya çıkan ve Kostis Palamas⁹ sonrası ilk kuşak olan bu şair topluluğu Yannis Kambisis, Konstantinos Hacopoulos, Spilios Pasayannis, Miltiadis Malakasis, Lambros Porfiras, Ioannis Griparis gibi isimleri içerir. Edebi geleneklere daha bağlı olduğu görülen bu şairlerin eserlerinde sözcük ve ikonların imalı kullanımı, müzikallik gibi biçimsel özellikler öne çıkmaktadır.

1910-1920 yılları arasında ortaya çıkan ikinci grupta ise Apostolos Melahrinos, Romos Filiras, Napoleon Lapathiotis, Miços Papanikolau, Kostas Uranis, Kostas Karyotakis, Maria Polyduri, Tellos Agras ve Takis Papaçonis gibi şairler yer almaktadır. Bu şairlerin oluşturduğu kuşak, Megali İdea'nın çöküşünden sonra tüm ülkenin yaşadığı pesimizm ve yönünü kaybetmişlikle ilişkilendirilir. Hatta bu kuşak, 1909'da yaşanan askeri darbenin bir sonucu olan "kent ayaklanması"nın etkisiyle Megali İdea'ya ilgisizlik göstermiştir. Askeri mağlubiyetten önce bile "yüksek ülküler" ideal olarak bu

⁶ Yunanistan'da 1920'li yıllarda ortaya çıkan Neosembolizm akımı özellikle şiirde etkili olmuştur. Fransız Sembolizminden etkilenen şairler tatminsiz aşk, ayrılık, karamsarlık gibi konulara yönelmiş ve bunu semboller aracılığıyla anlatan hüznü tonda şiirler yazmışlardır.

⁷ Mario Vitti, **İstoria Tis Neoellinikis Logotchnias**, Atina, Odisseas, 2003, s. 363-365.

⁸ Konstantinos Mandis, **İ Yenla Tu 1920**, (Çevrimiçi), <https://latistor.blogspot.com/2010/05/1920.html>, 23.06.2019.

⁹ Yunan şair Kostis Palamas (1859-1943), halk diline dayanan daha yalın şiiri savunan Yeni Atina Okulu adlı edebi akımın öncülerindendir. **Tragudia tis patridos mu** (Ülkemin şarkıları, 1886) ve **Dodekalogos tu yiftu** (12 çingene türküsü, 1907) en ünlü eserlerindendir.

şairlerin hayal güçlerini meşgul etmemiştir. Aksine, dikkatlerini kişinin iç dünyasına ve deneyimlerine yönelterek ya ideallerin varlığının ulaşılmaz olduğunu onaylamış ya da yavanlığından ötürü toplumu suçlamışlardır.¹⁰ Bu dönemde yalnızca içerik değil, şiirsel ifade de değişime uğrayarak neredeyse düz yazıya dönüşmüştür.

2.2. 1920 Kuşağı Temsilcileri ve Yapıtları

2.2.1. Apostolos Melahrinos (1880-1952)

Romanya’da doğan şair eğitimi İstanbul’da tamamlamış ve hayatının büyük kısmını orada geçirmiştir. Klimis Porfiroyennitos takma adıyla **O Dromos Ferni [Yolun Getirdiği]** (1904) ve **Parallages [Değişimler]** (1909) adında iki şiir derlemesi yayımlamıştır. Şairin gerçek adını ilk defa kullandığı eser ise 1934’te basılmış olan **Filtra Epodon’dur [Nakaratların Filtresi]**. Melahrinos’un teknik olarak doruğa ulaştığı eser ise **Zoi [Yaşam]**¹¹ ve **Kiklos [Döngü]** dergilerinde bölümler halinde yayınlanan ve daha sonra 1938’de iki cilt halinde basılan **O Apollonios’dur [Apollonios]**. Ayrıca Evripides ve Aristofanes’ten çağdaş Yunanca’ya çeviriler yapmıştır. Küçük Asya Felaketi’nden sonra Atina’ya göç etmek zorunda kalan Melahrinos burada hayranlık duyduğu Ioannis Griparis¹² ile birlikte bir matbaa açarak önceden İstanbul’da basmış olduğu **Zoi [Yaşam]** dergisini yayınlamaya devam etmiştir.

Apostolos Melahrinos, sembolizmin öncülerinden Stephane Mallarme ve Griparis’ten etkilenerek sembolist bir teknikle ve müzikal bir tonda şiirlerini kaleme almıştır. Hatta kendini Yunanistan’ın Mallarme’si olma hırsına kaptırmıştır. Gerçekten

¹⁰ Roderick Beaton, **İsagogi Sti Neoteri Elliniki Logotehnia**, Atina, Nefeli, 1996, s. 169.

¹¹ Apostolos Melahrinos 1902 yılında Atina’ya yerleştğinde **Zoi** dergisini sadece iki sayı yayımlayabilmiştir. Daha sonra İstanbul’da 1908-1911 ve 1920-1921 yıllarında tekrar yayınlamıştır.

¹² 1872-1942 yılları arasında yaşamış olan şair İstanbul kökenlidir. 1897’de Atina’ya yerleşen Griparis, Eğitim Bakanlığı’nda bölüm başkanlığı, Ulusal Tiyatro müdürlüğü gibi görevlerin yanı sıra çeşitli edebiyat dergilerine yazmış olduğu şiirlerini bir araya getirdiği kitabıyla ödül kazanmıştır. Şiirlerinde Fransız sembolistlerinden ve Parnasizm’den etkiler görülmektedir.

de **Pali Vrehi [Yine Yağıyor]** adlı eseri çağdaş Yunan şiirinin en iyi örneklerinden biridir.¹³

Πάλι βρέχει¹⁴
Yine Yağıyor

Πάλι βρέχει!
Στα παράμερα τριόδια
οι ψαλμοί θρηνούν που edιάβαζες στον όρθρο.
Μυροβόλησε η ψυχούλα σου η ευώδια
το κορμί σου, σε μια δέησην ολόρθο.

Yine yağıyor!
Sapa üç yol ağızlarında
şafak vakti okuduğun ilahiler matemde.
Mis gibi koktu ruhun kokunda
ve dimdik gövden, bir dua saatinde.

Πάλι βρέχει!
Στου κελιού τ' άραχα τζάμια
κλαίν' μυστηριακές αγιογραφίες,
που ήλιοι με το αίμα τους ζωγράφιζαν
στις λιβανιστές σου ψαλμωδίες.

Yine yağıyor!
Ağ tutmuş camlarında hücrenin
gizemli ikonalar göz yaşı dökmekte,
güneşlerin kanlarıyla resmettiği
tütsü kokulu ilahilerinde.

Πάλι βρέχει!
Σαν αντίφωνο μες στη θαμπή σου μνήμη
η κλαιάμενη βροχή.
Λες, της φύσης που είναι η προσευχή.
Κι η ψυχή σου κλαίει κάτι που αποθύμει.

Yine yağıyor!
Donuk hatıranda bir ilahi gibi
ağlayan yağmur.

¹³ Linos Politis, **İstoria Tis Neoellinikis Logotehnias**, 5. bs., Atina, Morfotiko İdrima Ethnikis Trapezis, 1985, s. 246.

¹⁴ Dimitris Lappas v.d., **Kimena Neoellinikis Logotehnias II Likiu Yenikis Pedias**, Atina, Ellinoekdotiki, 2015.

Dersin ki, bu dua tabiatındır.
Ve ruhun özlemle ağlamaktadır.

Πάλι βρέχει!
Τι σε θέλουν οι καημοί που λεν: Θυμήσου;
Οι ψαλμοί τους βρόχινοι
μούσκεψαν την άσπιλη ψυχή σου
και στα δάκρυα δεν αντέχει.

Πάλι βρέχει!
Yine yağıyor!
Senden ne ister “hatırla” diyen acılar.
Yağmurlu ilahileri
saf ruhunu ıslattılar
ve göz yaşlarına dayanamıyor.
Yine yağıyor!

2.2.2. Tellos Agras (1899-1944)

Asıl adı Evangelos Ioannu olan şair, Kalambaka’da doğmuştur ve Atina’da hukuk eğitimi almıştır. Turizm ve Ziraat Bakanlığı’nda ve Ulusal Kütüphane’de çalışan Agras, Alman işgali altında açlık ve kötü muamele görmüştür. İşgalin son gününde serseri bir kurşunla vurulan şair kangren yüzünden hayatını kaybetmiştir.

Moreas, Laforgue, Baudelaire gibi Fransız sembolistlerinden ve Kostis Palamas, Miltiadis Malakasis ve Konstantinos Kavafis gibi Yunan şiir geleneğinden etkilenen şairin eserlerinde içe dönük, melankolik ve kötümser bir hava hakimdir. Geçmişin idealize edilmesi ve kaçış isteği de buna dahildir. Şiirlerinde gündelik yaşamdan küçük ve önemsiz şeyleri semboller haline getiren Agras, kafiye kullanımındaki ısrarıyla ve alışılmışın dışında söz dizimleri ile teknik olarak kusursuzdur. Sanatçı ardında üç şiir derlemesi bırakmıştır: **Ta Vukolika ke Ta Engomia [Pastoraller ve Övgüler]** (1934), **Kathimerines [Gündelik]** (1940) ve ölümünden sonra basılan **Triandafilla Mianis İmeras [Bir Günün Gülleri]** (1965).

Tellos Agras şiir dışında çeviri ve edebiyat eleştirisiyle de ilgilenmiştir. Çok sayıda deneme, metin analizi, kitap eleştirisi, kitap önsözü, röportaj vb. kaleme almıştır. Bunlar farklı gazete ve dergilerde yer aldığından, 1981 yılında üç cilt halinde toplanmıştır.¹⁵

Αμάξι στη βροχή¹⁶

Yağmurdaki Fayton

**Ωρα, προσμένει μοναχή
η άμαξα, κάτω απ' τη βροχή,
και δεν τη μέλει·
κι είναι σα να την τυραννά
πιότερο η ξένη γειτονιά
που δεν τη θέλει.**

Saatlerdir yapayalnız durmakta
fayton yağmurun altında,
ama pek değil umurunda;
sanki çile çektirircesine
bu yabancı mahalle
istemez onu içinde.

**Τ'αλογατάκια της, σιμά,
κάτω απ' τον ίδιο μουσαμά
κάνουν καρτέρι·
στον τόπο αυτόν, το θλιβερό,
πράμα δε μένει από καιρό,
να το 'χουν ταίρι.**

Ve atları onun, yakında
aynı muşambanın altında
bekliyorlar öylece;
İşte bu yerde, bu keder veren,
kalmamış hiçbir şey geçmişten,
benzeyen kendisine.

**Γρίλιες δεν είναι, μήτε αυλές
περικοκλάδες βαθουλές·
δεν έμειν' ένα**

¹⁵ Politis, **a.g.e.**, s. 249-250.

¹⁶ Kostas Steryopoulos, Nikos Anastasopoulos, **Tellos Agras: Ta Piimata**, II. C., Miet, Atina, 2017.

**απ' τα φανάρια στη σειρά
με τα δυο μπρούτζινα φτερά,
τα σταυρωμένα.**

Ne pancurlardan, ne de o avlulardan
içindeki sık çalılıklarıyla;
kalmadı bir tane bile
tek sıra sokak lambalarından
çapraz kanatları olan
bronzdan.

**Τ' ανώφλια επέσαν κι οι αγκωνές
κι οι ανεμοπέραστές, στενές,
οι γαλαρίες·
κι έφυγαν έντρομες, πολλές,
κι οι θύμησης, σαν τις καλές,
σεμνές κυρίες.**

Düştü kabartmalar ve köşe taşları
ve rüzgarlı, dar
camdan koridorlar;
ve bir çoğu ürkerek uzaklaştılar
anıların, tıpkı o kıymettar
alçakgönüllü hanımlar kadar.

**Άδεια βιτόρια και φτωχή,
πάρε μου εμένα την ψυχή,
πάρε με εμένα
για ταξιδιώτη σου: κι ευθύς
πάμε, όθε κίνησες να 'ρθείς:
στα Περσμένα.**

Boş fayton, gariban,
al ruhumu buradan,
al artık beni de
yolcun olarak ve dosdoğru
gidelim, geldiğin yere doğru:
Geçmiş günlere.

2.2.3. Napoleon Lapathiotis (1888-1944)

Babası Kıbrıs kökenli bir subay, annesi ise Yunan Hükümeti'nde defalarca başbakanlık yapmış olan Harilaos Trikupis'in yeğeni olan Napoleon Lapathiotis Atina'da dünyaya gelmiştir. On yaşındayken ailesiyle birlikte Nafplio'ya taşınmak zorunda kalan şair eğitimini burada tamamlamıştır. İngilizce, Fransızca ve İtalyanca öğrenen Lapathiotis ve aynı zamanda piyano ve çizim dersleri almıştır. Hukuk Fakültesi'nden mezun olmuştur ancak avukatlık mesleğiyle hiç ilgilenmemiştir. 1917 yılında Ulusal Savunma hareketine katılmıştır ve yedek teğmen rütbesiyle Balkan Savaşları'nda yer almıştır. 1920 Ekim Olayları'nın ardından ailesiyle birlikte Mısır'a gitmiş ve burada Kavafis ile tanışmıştır. 1937 yılında annesini, üç yıl sonra ise babasını kaybetmiştir. Bu durum şairin yaşamında derin izler bırakmıştır. Tek şiir derlemesi olan **“Ta Prota Piimata” [İlk Şiirler]** 1939 yılında basılmıştır. 1944 yılında Eksarhia'daki evinde yaşamına son vermiştir.

Yüzyılın başında Oscar Wilde ve Walter Pater gibi edebiyatçıların estetik anlayışından etkilenen Lapathiotis, daha sonra tıpkı çağdaşları gibi melankoli ve ümitsizliği konu almıştır. Şefkatli bir duygusallıkla hayatta ve sanatta güzelliği arayan şair eserleri aracılığıyla çocukluk yıllarına özlemini dile getirir. Şiirlerini sıklıkla düz yazıyı andıracak şekilde ve ayrıntılı formlarda kaleme alan Lapathiotis, sınırlı sayıda kelimeyi melodik bir şekilde kullanarak müzikal bir hava yaratır.

Νυχτερινό¹⁷
Gece Vakti

**Μονάχη η φλόγα του κεριού μου,
κι απέναντί μου στο τραπέζι
θαρρείς το τέλος της προσμένει·
λίγες στιγμές έχει να ζήσει
και μες στη νύχτα τρεμοπαίζει,
σα μια ψυχούλα φοβισμένη...**

¹⁷ Kostas Steryopoulos, Nikos Anastasopoulos, Tellos Agras: **Ta Piimata**, Il. C., Miet, Atina, 2017.

Yapayalnız mumun alevi,
ve karşımdaki masada
sanırsın sonunu ummakta;
az vakti var yaşamda,
ve gecenin içinde oynamakta,
benzer korkmuş bir ruha...

**Απόξω έν' άγρυπνο φεγγάρι
με κόπο χάνεται στα χάη
μιας ατελεύτητης ερήμου...
Σα να μη θέλει να πεθάνει,
μ' αναλαμπές ψυχομαχάει
το ετοιμοθάνατο κερί μου...**

Uykusuz bir ay var dışarıda
kargaşasında yavaşça kaybolmakta
sonsuz bir çölün...
Ölmek istemez gibi adeta,
can çekişiyor parıltılarla
mumum kıyısında ölümün...

**Και το βαρύθυμο φεγγάρι,
που χρόνια τώρα έχει σωπάσει,
και το κερί μου που πεθαίνει,
και, μέσα, η σκοτεινή ψυχή μου,
χωρίς αιτία κι οι τρεις στην πλάση
είμαστε τόσο λυπημένοι...**

Bu hüznü ay da
yıllardır susmakta olan,
ve ölmekte olan mumum da,
ve içimdeki karanlık ruhum,
üçümüz de nedensizce kainatta
üzgünüz fazlasıyla...

2.2.4. Maria Poliduri (1902-1930)

Neo-romantizm akımının temsilcilerinden olan Maria Poliduri, 1902 yılında Kalamata'da doğmuştur. Babası filolog Evgenios Poliduris ve annesi erken dönem feminist düşüncelere sahip olan Kiriaki Markatu'dur. Poliduri, ilk eğitimini Gytheio ve Filiatra'da, lise eğitimini ise Kalamata'da almıştır. Edebiyatla ilk ilişkisi 14 yaşındayken

yazdığı **O Ponos Tis Manas [Ananın Acısı]** ile başlamıştır. Eserde, Filiatra sahillerinde karaya vurmuş olan bir denizcinin ölümü anlatılır ve Poliduri'nin Gytheio'da dinlemiş olduğu Mani ağıtlarından etkiler görülür. 16 yaşında Messinia Belediyesi'nde göreve atanmış, daha sonra kadın hakları konusunda fikirlerini ifade etmiştir. 1920 yılında 40 gün içinde anne ve babasını kaybetmiştir.

1921'de Atina Valiliği'ne atanan Maria Poliduri, aynı zamanda Atina Üniversitesi hukuk fakültesine kayıt yaptırır. Görevdeyken çalışma arkadaşı ve meslektaşı olan Kostas Karyotakis ile tanışır ve aralarında kısa süreli ama Poliduri'nin hayatını ve eserlerini etkileyen bir ilişki başlar. Ocak 1926'da tanıştıklarında Poliduri 20, Karyotakis ise 26 yaşındadır. O dönem Poliduri ilk eserlerini yayınlarken, Karyotakis **O Ponos Ton Anthropon Ke Ton Pramaton [İnsanların ve Nesnelerin Acısı]** ve **Nipenthi [Yas Tutmayan]** adlı iki şiir koleksiyonunu yayınlamış, eleştirmenlerden ve meslektaşlarından büyük saygı görmüştür.

1922 yazında Karyotakis, o dönem tedavisi olmayan ve sosyal olarak bir utanç sayılan frengi hastalığına yakalandığını öğrenir. Durumu ilk olarak sevgilisine açar ve ayrılmak ister. Poliduri, evlenip çocuk yapmamalarını önerir ancak Karyotakis sevgilisine bunu yapamayacak kadar gururludur. Poliduri, sevgilisinin açsözlülüğünden şüphe eder ve hastalığını onu kendisinden uzaklaştırmak için bahane ettiğini düşünür.

1924 yılında hayatına, ayağının tozuyla Paris'ten gelmiş olan avukat Aristotelis Georgiu girer. Genç, yakışıklı ve zengindir. Kalbinde Karyotakis için olan aşkına rağmen 1925 yılının sonlarında nişanlanırlar.

Nişanlısına olan sadakatine rağmen, Poliduri işine odaklanamamaktadır. Önce valilikteki işini daha sonra hukuk bölümünü bırakır. Güzel Sanatlar Akademisi drama okulundan mezun olur ve bir gösteride sahneye çıkar.

1926 yılında nişanlısından ayrılır ve Paris'e gider. Terzilik öğrenir ancak çalışmaz, zira verem olmuştur. Atina'ya döner ve eski sevgilisi Kostas Karyotakis'in

intihar haberini alacağı hastanede tedavi görür. Aynı yıl ilk şiir koleksiyonu olan **İ Trillies Pu Zvinun [Silik Şakımlar]**, 1929’da ise ikinci kitabı olan **İho Sto Haos [Boşluktaki Yankı]** adlı eseri piyasaya çıkar. Veremle olan mücadelesinde yenik düşen Maria Poliduri 29 Nisan 1930 tarihinde son nefesini verir.

Poliduri eserlerini memnuniyetsizlik hissi ve ruhsal yıkım konuları üzerine yazmıştır. Yaşam ve ölüm, şiirlerini çevreleyen iki kavramdır. Eserlerinde Karyotakis ve Mani ağıtlarının etkisinin görüldüğü derin üzüntü ve yas konularını akıcı bir lirizmle kaleme almıştır. Poliduri’nin duygusal dalgalanmaları kimi zaman eserlerinde biçimsel olarak karşımıza çıkmaktadır. Şiir koleksiyonlarının dışında Maria Poliduri ardında iki düzyazı bırakmıştır: **İmerologio [Günlük]** ve dönemin tutuculuğuna ve ikiyüzlülüğüne göndermeler yaptığı başlıksız romanı.¹⁸

Κοντά σου¹⁹
Yanıdayken

**Κοντά σου δεν αχούν άγρια οι άνέμοι.
Κοντά σου είναι η γαλήνη και το φως.
Στου νου μας τη χρυσόβερghν άνέμη
ο ρόδινος τυλιέται στοχασμός.**

Yanıdayken esmez rüzgarlar hırçın.
Yanıdayken sükûnet ve nur.
Altın renkli çıkırğında aklımızın
düşüncelerimiz gül rengine boğulur.

**Κοντά σου η σιγαλιά σα γέλιο μοιάζει
που αντιφεγγίζουν μάτια τρυφερά,
κι αν κάποτε μιλάμε, αναφτεριάζει,
πλάι μας κάπου η άνεργη χαρά.**

Yanıdayken sükût tebessüme benzer
gözlerden şefkatle akseden,
konuştuğumuzda ise, pır pır eder,
başı boş bir sevinç yanımızda bir yerden.

¹⁸ Manolis Aligizakis: **Kariotakis–Polydouri: The Tragic Love Story**, yy., Libros Libertad, 2016.

¹⁹ Kostas Steryopulos, Nikos Anastasopulos, **Tellos Agras: Ta Piimata**, Il. C., Miet, Atina, 2017.

**Κοντά σου η θλίψη ανθίζει σα λουλούδι
κι ανύποπτα περνά μέσ' στη ζωή.
Κοντά σου όλα γλυκά κι όλα σα χνούδι,
σα χάδι, σα δροσούλα, σαν πνοή.**

Yanındayken açar keder çiçek gibi
ve mutlaka hayattan geçer gider.
Yanındayken her şey tatlı, ve kadife gibi,
bir okşayış, çiğ damlası ve nefese benzer

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

KOSTAS KARYOTAKİS

3.1. Yaşamı

Kostas Karyotakis 30 Ekim 1896 tarihinde, bayındırlık mühendisi Yeorgios K. Karyotakis ve Tripoli'nin ileri gelen ailelerinden Ekaterini Skayanni'nin oğlu olarak Tripoli'de dünyaya gelmiştir. Kendisinden bir yaş büyük olan bir kız kardeşi (Niça) ve 1899 yılında dünyaya gelen bir erkek kardeşi vardır (Thanos).

Eğitimi, babasının sürekli tayinleri yüzünden Lefkada, Argostoli, Larissa, Patra ve Kalamata gibi Yunanistan'ın farklı şehirlerinde sürdürmüştür. Son olarak ise 1913 yılına kadar kaldığı Girit, Hanya'da orta öğretimi tamamlamıştır. Burada mükemmel derecede Fransızca ve temel Almanca öğrenmiştir.¹ Şairin Hanya'da geçirdiği yıllarda arkadaşı olan Nikolaos B. Tomadakis'in 1936 yılında **Kritikes Selides [Girit Sayfaları]** dergisinde yayınlanan söyleşisine göre; Karyotakis çocukken yüzündeki kırışıklıklar nedeniyle yaşlılık hastalığına yakalanmış gibi zayıf vücutludur. Kemikleri öyle incedir ki, arkadaşlarından biri basit bir hareketle bileğini kırmıştır.

Şairin kuzeni Aris Nikolettou'nun sözlü tanıklığına göre; aile üyelerine vezinli notlar ve siparişler bırakan annesinin yanı sıra, yine anne tarafından akraba olduğu uluslararası üne sahip Bizantinist Nikos A. Veis de Kostas Karyotakis'in sanatla ilgilenmesini sağlayan önemli insanlardandır. Edebiyata olan ilgisi ergenlik yaşlarından itibaren gelişen şair, yeğenleri ressam Kostas D. Karyotakis ve daha sonra kendisinin beş şiirini besteleyen bestekar Theodoros D. Karyotakis ile çok özel bir ilişkiye sahiptir.

¹ Harilaos Sakellariadis, **K. Y. Karyotakis: Apanta Emmetra Ke Peza**, Atina, Govostis, 1938, XI.

Karyotakis 1912 yılında, henüz 16 yaşındayken Titanik'in batması üzerine ilk şiirini yazmıştır.² Aynı dönemde **Diaplası [Biçim]**, **Ellas [Yunanistan]**, **Pedikos Asteras [Çocukların Yıldızı]** ve **Parnassos** dergilerini takip etmeye ve şiirlerini bu dergilere yollamaya başlamıştır. 1913 yılında Hanya'da orta öğretimini bitiren şair aynı yılın Eylül ayında Atina'ya gelerek Hukuk Fakültesi'ne kayıt olmuştur. Şiir yazmaya üniversite yıllarında da devam eden Karyotakis 1916 yılında Parnasizm'in³ önemli temsilcilerinden Jose Maria de Heredia hakkında bir konuşma düzenlemiştir. Arkadaşı Sakellariadis ile birlikte gönüllü olarak Öğrenci Birliği'ne yazılan Karyotakis karargahta sıkışıp kalmak yerine savaşmak için buraya geldiğini öne sürerek bu görevden ayrılmayı talep etmiştir.⁴

1917 yılının Aralık ayında Atina Üniversitesi'nin Hukuk Fakültesi'nden mezun olmuştur. 1918 baharında ailesini ziyaret etmek için Selanik'e gittiğinde asker kaçağı olduğu iddiasıyla silah altına alınmıştır. Hastalık izniyle bir süre Edessa'ya giden şair daha sonra Atina Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi'ne kaydını yaptırmıştır ve Edebiyat Fakültesi öğrencileri için çıkarılan düzenlemeyle yeniden orduya yazılmıştır.

1919 yılının başlarında avukatlık bürosunu açsa da, başarılı olamamıştır. Aynı yılın şubat ayında ise ilk kitabı olan **O Ponos Tu Anthropu Ke Pramaton [İnsanların ve Nesnelerin Acısı]** piyasaya çıkmıştır. 120 adet basılan kitap iki yıl sonra hala kitapevlerinin raflarını süslüyordu.⁵ Karyotakis, kitabının bir kopyasını Palamas'a da göndermiştir ancak aldığı cevap hayal kırıklığı olmuştur. Yazdığı mektupta Palamas, Karyotakis'in kitabını şu sözlerle eleştirmiştir: "Başlık, böyle zayıf içerikli bir kitaba göre oldukça ağır."⁶

² “**Κατεβυθίσθης σύ, Τιτανικέ, ώ, φεύ! ώ σύ των πλοίων βασιλεύ!**” Şiir bu mısralarla başlıyordu.

³ Parnasizm, Fransa'da 1860 yılında Çağdaş Parnas şiir dergisi etrafında toplanan sanatçıların ortaya çıkarılmış bir akımdır. Gerçekçiliğin şiire yansımaları olan bu edebi akım Romantizm akımına tepkidir.

⁴ Sakellariadis, **a.g.e.**, XIX.

⁵ Sakellariadis, **a.g.e.**, s. 2.

⁶ Harilaos Sakellariadis, **Pende Anekdotas Ke Dio Agnostes Epistoles Tu Karyotaki**, yy., Filologiki Protohronia, 1973 [1972], s. 56.

Ancak **Vomos [Sunak]** dergisinden A. Papadimas'ın, İstanbul'daki **Logos [Söz]** dergisinden Omiros Bekes ve L. Prasinos'un kaleme aldıkları ve **Pirsos [Meşale]** dergisinde isimsiz olarak (bu kişi muhtemelen L. Kukulas idi) yayınlanan eleştiri yazılarında Karyotakis'in sadece 10 şiirden oluşan kitabına övgüler daha çok yer tutmuştur. Karyotakis'in genç ve yolun henüz başında olduğunu belirten yorumlarda onun Yunan şiirinin ufkunu genişletebilecek bir yetenek olduğu da vurgulanmıştır.⁷

Arkadaşı Ayi Leventi ile birlikte çıkardıkları mizah dergisi **Gamba [Baldır]** başarılı olmasına rağmen altıncı sayıdan itibaren sansür dolayısıyla yasaklanmıştır. Dergide çalışanlar arasında P. Tangopulos ve Sp. Panayotopulos da vardır. 1919 yılının Ekim ayında Selanik Valiliği'ne bölüm sekreteri olarak atanan şair, 1920 yılının başlarında **Tragudia tis Patridas [Memleket Şarkıları]** adlı şiir seçkisiyle Filadelfio Şiir Yarışması'nda ikincilik ödülü almıştır. Kendisi bu sırada Atina Askeri Hastanesi'nde tedavi gördüğü için ödülü arkadaşı Harilaos Sakellaridis⁸ almıştır. Hastanedeyken sürekli okuduğu E. Allen Poe'dan ve koğuşun elektrikli lambasından çok etkilenen Karyotakis bu dönemde **To Kavkalo [Kafatası]** ve **Don Kihotes [Don Kişotlar]** adlı eserlerini kaleme almıştır. Aynı yılın Temmuz ayında Hanya'daki askeri hastaneye transfer edilen Karyotakis "kalp hastalığı belirtileri" nedeniyle ordudaki görevinden azledilmiştir.⁹ Kasım ayında Arta'ya tayin edilen şair ilin valisinin istifasından dolayı Mart ayına kadar vekaleten valilik yapmıştır.¹⁰ O dönem çok sayıda şiiri çeşitli edebiyat dergilerinde yayınlanmakta olan Karyotakis, müziklerini kuzeni Th. D. Karyotakis'in hazırladığı **Pel-Mel** adında bir revü gösterisi yazmıştır. Ancak bu gösteri hiçbir yaz tiyatrosu ya da gezici tiyatro tarafından oynanmaya değer görülmemiştir.¹¹

⁷ Y. P. Savvidis, v.d., **Hronografia K. Y. Karyotaki (1896-1928)**, 2. bs., Atina, Morfotiko İdrima Ethnikis Trapezis, 1989, s. 195-199.

⁸ Karyotakis'in üniversite yıllarından arkadaşı olan Sakellaridis, şair intihar ettikten sonra biyografisini yazan ilk kişidir.

⁹ Savvidis, **Hronografia K. Y. Karyotaki (1896-1928)**, s. 76.

¹⁰ Georgia Dalku, **Konstantinos Yeorgiu Karyotakis: Dimosios İpallilos eks Athinon, Metatethis is Prevezan Eshatos...**, yy., Kastanyotis, 1986, s. 39.

¹¹ Sakellariadis, **Apanta Emmetra Ke Peza**, LI.

1921 yazında piyasaya çıkardığı ikinci şiir kitabı **Nipenthi'de [Yas Tutmayan]** 1919 ve sonrasında yazdığı şiirler yer almıştır. Şair Kostis Palamas'a kitabın bir kopyası ile beraber mektup gönderen Karyotakis bu mektuba asla cevap alamamıştır.¹² Ekim ayında Kiklad Adaları Belediyesi'ne tayin olan¹³ şair, yeni görev yeri olan Syros'a gitmeden önce gazeteye şaka amaçlı bir ilan vermiştir.¹⁴

“Syros'ta ikamet eden genç idare memuru, taşradaki monoton yaşamını renklendirmek amacıyla yine genç bir hayat arkadaşı arıyor. Başvuru için: Kon. Karyotakis, Favieru 54.”¹⁵

İkinci şiir kitabı **Nipenthi; Protevusa [Başkent], Noumas, Skepsi [Düşünce]** (1921 Temmuz sayısı) ve **Musa [İlham Perisi]** dergisinde Kleon Parashos, Glaukos Alithersis ve Tellos Agras gibi isimler tarafından eleştirilmiştir. Parashos, **Protevusa** dergisindeki yazısında son beş yılda ortaya çıkan Karyotakis'in genç şairlerden ayrıldığını ancak onlar gibi bağımsız olduğunu belirttikten sonra son kitabı **Nipenthi'nin** hem içerik olarak çok zengin olmadığından hem de biçim açısından mükemmel olmadığından bahsetmiştir. Şiirlerin neredeyse hepsinin acı ve hüzünden ilham alınarak yazıldığını söyleyen Parashos şairin sanatı hayatın sertliği karşısında bir silah olarak kullandığını da eklemiştir.¹⁶ Tellos Agras ise **Deltio tu Ekpedefitiku Omilu'da [Eğitimciler Grubu Bülteni]**¹⁷ kaleme aldığı eleştirisinde, Karyotakis'in eserlerinde Yedi Adalar Okulu şairlerinden Dionysos Solomos'tan ve Fransız şair Charles Baudelaire'den etkilendiğini ancak özellikle **Musa [İlham Perisi]** şiirinde yarattığı mistik atmosferin ve şiirsel ifadenin başarılı olduğunu belirtmiştir.

1921'in Aralık ayında Attiki-Viotia Valiliği'ne tayin edilen Karyotakis burada çalışma arkadaşı olan şair Maria Poliduri ile tanışmıştır. Poliduri, Karyotakis'e büyük bir aşkla bağlanmıştır ancak kısa süreli ilişkileri onu ümitsizliğe sürüklemiştir. Aralarındaki mektuplaşmalarda Poliduri'nin kimi ifadeleri dikkat çekicidir:

¹² Sakellariadis, **Pende Anekdotis**, s. 56.

¹³ Dalku, **Konstantinos Yeorgiu Karyotakis**, s. 152.

¹⁴ Bu dönemde gazeteye şaka amaçlı verilen ilanlar çok popülerdir.

¹⁵ Sakellariadis, **Apanta Emmetra Ke Peza**, XXXXVI.

¹⁶ Savvidis, **Hronografia K. Y. Karyotaki**, s. 203.

¹⁷ Deltio tu Ekpedefitiku Omilu, 10, 1922 [Ağustos 1923], s. 252-254.

“Sevgilim, yazgın çok ağır ancak benimkinin ne kadar daha ağır olduğunu bir bilsen. [...]Taki, beni lütfen bir arkadaşını dinler gibi sakın dinle. Bende bir hayat kadınının sahte utançları, insanlık dışı bencillikleri yok. Ben, tek arkadaşın olduğum bilinciyle senin arkadaşınım. Söyleyeceklerim anlık bir heyecanın eseri değil, inan bana.

Haydi Taki, birlikte yaşayalım da benim senin için ne kadar tatlı, ne kadar rahatlatıcı olduğumu gör. Bu zor değil, hiç zor değil. Bütün engelleri ve olabilecekleri biliyorum. İkimiz de yoksuluz ancak bundan ne çıkar ki? Şu anda ayrı olabiliriz ama beraberken hiç mi zengin olma ümidimiz yok? İki oda bize yeter. Ben de çalışırım, tabii ki şimdi olduğu gibi valilikte ve bu pozisyonda değil.[...]

[...]Elbette çocuk yapmayacağız (gülüyor musun?), bu o kadar basit ve alışıldık bir şey ki bugünlerde. Üstelik benim için her şeyi yapmaya hazır doktorlarım var. Beni en çok düşündüren şey senin yeteneğini kaybedebilme ihtimali. Ancak bu neden olsun? Bizim ne ailemiz ne de ona ait meşguliyetlerimiz olacak. Seni rahatsız edici duygularla saran bir kadın değil, ölümsüz aşkın olacağım. Benimleyken hayatında değiştirmen gereken hiçbir şey olmayacak. Haydi Taki, hayatına bir şey katabilirim. Ah bir bilsen, senin gibi tanrısal ruhlu, nazik ve ideal bir insanın sadece ihtiyaç yüzünden sağlığını bozan aşağılık kadınlara böyle davrandığını düşünmek beni ne kadar kötü hissettiriyor! Artık utanacak yaşta bir çocuk değilsin, babana söyle, seni dinleyecektir. Taki bunu yap, asılsız meseleleri hiç düşünme. Hepsinden önce hasta olduğunu ve bana kötülük yapacağını düşünme. Biliyorsun, hissedebileceğim en büyük acı senden ayrı geçirdiğim her saniyedir. Bu korkunç ve bitmeyen bir acı. Yanında her şey güzel olacak, iyi olacak. Acını yaşamama izin ver, bu mutluluk, hissedebileceğim yegane mutluluk. Ah, dinle beni, aşkım; başka herhangi bir sözünü dinlerim ama bu sonuncuyu bir daha söyleme, ruhuna yaklaşmamı istemediğine ve beni sevmediğine inanacağım. Asla başına bela olmayacağım, bunu garanti ediyorum.

Bunlarla sana komik görüneceğimden korkuyorum; yine de inanabileceğin o kadar şey olmasına rağmen, şuna inan ki aşkım beni her şeyi yapmaya ikna ediyor. Bana üstünkörü cevap yazma, seni ne kadar çok sevdiğimi düşün. Maria, 12-10-22”¹⁸

¹⁸ Y. P. Savvidis, **Yiro Stin Allilografia Tis Marias Poliduri**, yy., Nea Estia, 1982, s.111-116.

Daha önceleri Avrupalı şairlerin eserlerini Yunanca'ya tercüme eden şair, Fransız şairlerden öyle etkilenmiştir ki artık Fransızca şiirler yazmaya başlamıştır.¹⁹ Kuzeni Thanos G. Karyotakis'in hafızasında kalan iki dize haricinde Fransızca şiirlerinden hiçbiri günümüze ulaşamamıştır. **Henriette** adının akrostişinin yapıldığı bu şiirin ilk iki dizesi şöyledir: “Helas! vainqueur mais pas joyeux; Et si de pleurs sont pleins mes yeux...”

Karyotakis 1923 yılının bahar aylarında Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı'nın geçici memuru olarak Selanik Valiliği'nin Göçmen Tedavi Merkezi'nde görevlendirilmiştir.²⁰ Aynı dönemde **Tragudi Parafronisis [Deliliğin Şarkısı]** –bu şiir aynı zamanda **Ohra Spiroheti'nin [Soluk Spiroket]** ²¹ ilk halidir- şiirini yazan Karyotakis hayat kadınlarıyla olan ilişkilerinden dolayı sifilis hastalığına yakalandığından emindir. Haziran'da Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı'ndaki geçici memurluk görevinden istifa eden şair Atina ve Viotia Valiliği'nde raportörlüğe yükseltilmiştir.²² Eylül ayında Sağlık Bakanlığı'nın merkez hizmetine atanan Karyotakis İçişleri Bakanlığı'ndaki raportörlük görevinden istifa etmiştir. Şair son olarak ise Göçmen Yerleştirme Bürosu'nda şef olarak görevlendirilmiştir.

Üçüncü şiir kitabının kapağını kendi çizen Karyotakis'in tasarımı şu biçimdedir: sıfırı simgeleyen bir kafatası ve hemen altında sonsuzluğu simgeleyen çaprazlama iki kemiğin olduğu bir çizim ve altında “sıfır ve sonsuzlukla uzlaşım” başlığı.²³

1924 yılının Şubat ayında, içlerinde Tellos Agras, Kostis Velmiras, Napoleon Lapathiotis, Spiros Panayotopoulos gibi genç sanatçıların bulunduğu bir grup aydın tarafından çıkarılan **Emiz [Biz]** dergisinde Kostas Karyotakis de **Ena Spitaki [Bir Evcik]**, **Misthia Dulia [Maaşlı İş]** ve **Dikeosis [Aklama]** şiirleriyle yer almıştır.

¹⁹ Sakellariadis, **Apanta Emmetra Ke Peza**, XXXVIII.

²⁰ Dalku, **Konstantinos Yeorgiu Karyotakis**, s. 154.

²¹ Sifilis hastalığına neden olan treponema pallidum bakterisi. Aynı isimdeki şiir, Karyotakis'in son şiir kitabı olan *Elegia ke Satires*'te yayınlanmıştır.

²² Dalku, **a.g.e.**, s. 155.

²³ Sakellariadis, **Apanta Emmetra Ke Peza**, XXXIX.

Aynı yılın bahar aylarında Napoli, Roma ve Venedik üzerinden Almanya, Leipzig'e giden şair burada sağlık durumunu öğrenmek için doktorlarla görüşmüştür.²⁴ Yine Leipzig'de yayınlanan **Der Feuerreiter [Ateş Süvarisi]** adlı edebiyat dergisinin Eylül 1924 sayısında K. Kar. imzasıyla **Spiroides Nefeloma [Spiral Nebula]** adında Yunanca bir şiir yayınlanmıştır. Ciddi bir hastalığın teşhisinin konulduğu anı betimleyen bu şiir, Karyotakis'in son kitabında yayınlanmış olan **Ohra Spiroheti [Soluk Spiroket]** adlı şiirini andırmaktadır ancak Almanya'da yayınlanmış olan bu şiirin kime ait olduğu hala bilinmemektedir.²⁵

1925'te Göçmen Tedavi Merkezi'nin feshedilmesinin ardından Kostas Karyotakis daha sonra Yüksek Sağlık Kurulu olarak adlandırılacak olan Toplum Sağlığı Bölümü'nün Tıp Şurası Sekreterliği'ne yerleştirilmiştir. 1926 yılının ilk aylarında Sağlık Bakanlığı feshedilir ve Sağlık İdaresi'nin yöneticileri İçişleri Bakanlığı'na geçirilir. Karyotakis de Sağlık İdaresi'ndeki görevine başlamıştır ancak yaz aylarında Sağlık Bakanlığı'nın yeniden kurulmasıyla Eylül ayında buradaki görevine yeniden başlar.²⁶

Aynı yılın Ekim ayında 45 günlük hastalık izni alan şair, kuzeni Th. D. Karyotakis ile Romanya'ya bir gemi seyahatine gider. Kuzeninin sözlü tanıklığına göre Kostas Karyotakis sifilis hastalığına burada yakalanmıştır.²⁷ Ancak şairin hastalığa bundan önce yakalandığı hakkında çok sayıda kanıt vardır. Şairin, arkadaşı Sakellariadis'e yazdığı mektupta Rumen kadınların güzelliğinden bahsetmesi ve Bükreş'teki otelde ilişkiye girdiklerini söylemesi dikkat çekicidir. Aynı mektupta yer alan ifadesine göre Kostas Karyotakis 9 Ekim 1926 tarihinde gemiyle İstanbul'dan geçmiştir:

²⁴ Manos Orfanudakis, **To Agnosto Piima Pu Apodidete Ston Karyotaki Ke Mia Spania Fotografia Tu Piiti**, (Çevrimiçi), https://www.alfavita.gr/koinonia/172266_agnosto-piima-poy-apodidetai-ston-karyotaki-kai-mia-spania-fotografia-toy-poiiti, 18.11.2018.

²⁵ Maria Lidia Kiriakidu, **Kostas Karyotakis**, (Çevrimiçi) <https://apodyoptes.com/2018/07/21/kostas-karyotakis-o-megalos-ekprosopos-toy-ekspresionismoy-poy-perifronithike/>, 18.11.2018.

²⁶ Dalku, **a.g.e.**, s. 157.

²⁷ Savvidis, **Yiro Stin Allilografia Tis Marias Poliduri**, s.115.

“Vizemiz olmadığı için gemiden çıkamadık. Ama gemiden İstanbul’un ve özellikle Boğaziçi’nin büyüleyici güzelliğini gördük.”²⁸

1927 yılının bahar aylarında **Periodikon tis Megalis Ellinikis Enkiklopedias** [**Büyük Yunan Ansiklopedisi Dergisi**] dergisinde **Ta Ethnika Orfanotrofia Ke İkotrofia** [**Milli Yetimhaneler ve Yurtlar**] başlıklı bir makale kaleme alan Karyotakis yazısında bu merkezlerin savaştan etkilenen çocuklara ve dul kalan annelerine sunmuş olduğu hizmetlerden bahsetmektedir.²⁹

Karyotakis aynı yılın Temmuz ayında yayıncı Aristotelis I. Rallis ile son kitabı **Elegia Ke Satires’in** [**Ağıtlar ve Hicivler**] basımı için bir sözleşme imzalar. Bu sözleşmede, kitabın 1927 Eylül ayı içinde 1500 adet basılması, basım ücreti için Karyotakis’in yayıncıya 3000 drahmi ödemesi ve şairin basılan kitaplardan bedava yirmi adet alması karara bağlanmıştır.³⁰ 21 Eylül 1927 tarihli mektubunda Kostas Karyotakis, yayıncı Aristotelis Rallis’e sözleşmedeki basım tarihini anımsatarak masraflar için gerekli olan miktarı yatırdığını ve kendisine kesin bir cevap yazmasını ister.³¹ Kitabın basımı Kasım ayında tamamlansa da piyasaya sunulması Aralık ayının sonlarını bulmuştur.

Kiryaki tu Eleftheru Vimatos [**Özgür Kürsü**] dergisinde şairin son kitabını değerlendiren Kleon Parashos’a göre:

²⁸ Savvidis, **Hronografia K. Y. Karyotaki**, s. 116.

²⁹ Periodikon tis Megalis Ellinikis Enkiklopedias, sayı 77-78, 22 Mayıs 1924, s. 4 ve sayı 79-80, 29 Mayıs 1924, s. 6.

³⁰ Savvidis, **Hronografia K. Y. Karyotaki**, s. 125.

³¹ Savvidis, **a.g.e.**, s. 129.

“Karyotakis çıkarmış olduğu son şiir kitabında şiiri değil ancak inançsızlığı beslemektedir. Bu inançsızlık da şairi kör ve edilgen bir şekilde tek kurtuluş olan ölüme götürmektedir. Karyotakis aşkıta, sanatta ve doğada ya hiç ya da geçici ve çok az teselli bulur. Asıl trajik olan da bu tesellinin şairi yeniden uçurumdan aşağıya göndermesidir. Bu durumda tek sığınak ölüm olurken, ölüme karşı yaşamın tek silahı ve tek rahatlama yöntemi ise ironidir. Karyotakis öfkesini ya da nefretini uyandıran insanları, nesneleri ve durumları alaya alır. Ancak ironisi her zaman liriktir ve acı bir espri anlayışı taşır. Bu durum onu hem alaycı hem de lirik bir şair olarak tanımlamamıza imkan sunmaktadır.”³²

Eleştirmenlerden son kitabı hakkında oldukça iyi tepkiler alan Karyotakis bu dönemde çalıştığı Sağlık Bakanlığı tarafından bilinmeyen bir nedenden ötürü disiplin cezası ile cezalandırılır ve kısa bir süre sonra Enfeksiyon Hastalıkları Bölümü’ne tayin edilir.³³ Kendilerine yapılan haksızlıklardan ve özellikle maaş politikasından rahatsız olan kamu çalışanları bu durumu protesto etmek için Kamu Çalışanları Konfederasyonu’nun genel toplantısına katılırken Karyotakis ise Atina Kamu Çalışanları Birliği’nin Yönetim Kurulu Sekreterliği’ne seçilir ancak aynı gün Patra Valiliği’ne geçici olarak görevlendirildiğinden kısa süre sonra bu görevinden istifa etmek zorunda kalır.³⁴ Hükümetin kamu çalışanlarının taleplerine disiplin cezaları ve işten kovmalarla cevap verdiği bu dönemde, Karyotakis 1928 yılının Şubat ayında **İ Elliniki [Yunan]** gazetesinde yayınlanan **Anangi Hristotitos: To Dimosioipallilikon Zitima [Erdemlilik İhtiyacı: Devlet Memuriyeti Sorunu]** adlı makalesiyle konuyu irdeler.³⁵ Sert eleştirileri üzerine, bakanlığın çeşitli kademelerindeki üstleri kimi yöntemlerle Karyotakis’in disiplin ve para cezası almalarını sağlarlar. 28 Mart 1928 yılında ailesine yazdığı mektupta Patra’daki görevi başındayken yine para cezasına çarptırıldığını anlatan şair “sabrının tükendiğini ve çalışabilmek için namussuz olmanın gerektiği bu bakanlıkta kalmanın artık ona bağlı olmadığını” belirtir.³⁶

³² Kiriaki tu Eleftheru Vimatou, 15 Ocak 1928.

³³ Dalku, **a.g.e.**, s. 60.

³⁴ Dalku, **a.g.e.**, s. 72.

³⁵ İ Elliniki, 8 Şubat 1928.

³⁶ Savvidis, **a.g.e.**, s. 148-150.

Görevinden bir ay süreyle izin alan şair sağlık durumunu öğrenmek için Paris'e gider ancak buradaki bevliye mütehasısları hastalığının aşaması konusunda kendisini ümitsizliğe sürüklerler.³⁷ Patra'daki zorunlu görevi sona eren şair Atina'daki görevine geri döner ancak Nisan'da alınan ve resmi gazetede yayınlanması bir ay sonra gerçekleşen hükümet kararıyla Preveze Valiliği'ne tayin edilir.

20 Haziran'da babasına yazdığı mektupta Karyotakis Preveze'deki görevine başladığını ancak kendisine henüz hiçbir iş verilmediğini ve vali vekilinin işleri yürüttüğünü belirttikten sonra diğer memurların işler acısı durumundan bahseder.³⁸ İki gün sonra kuzeni Thodoros D. Karyotakis'e yazdığı mektupta şair bu taşra kasabasında başından geçenleri aktarır:

“Bu akşam vapur bayraklarla süslenmiş bir halde geldi. Gemiye gördüğümüzde valiliğin içinde büyük gürültü koptu. Birinci sekreter endişeli bir şekilde geminin içinde kimin olduğunu merak ediyordu. Vali mi geliyordu yoksa başka bir yönetici mi? Sonunda geminin içindekinin Yanya Metropolitisi olduğu ortaya çıktı ve biz de uykumuza geri döndük.

Preveze'den haberler bu kadar. Seni de ilgilendireceğini umduğum başka bir haber ise geçtiğimiz günlerde sulh hakiminin otelde kendisine getirilen yemeğin porsiyonunu az bulduğu için temiz bir kağıda sararak polis karakolunda tartması ve sonrasında hiçbir şey olmamış gibi tabağa geri koyarak yemesiydi.

Başka hiçbir şey yok. Saat yedi oldu ve kahveye gitmem lazım. Umarım yalnız olurum. Valilik raportörü (kör) ve muhasebecisi (topal) arkadaşlık kurmak için ilk atılımı yaptılar ancak küstahça reddedildiklerinden bir daha gelmediler.”³⁹

Karyotakis'in Maria Poliduri'ye gönderdiği ve daha sonra **Nea Estia'da [Yeni Yurt]** yayınlanmış olan mektupta şair Preveze'deki bir gününü anlatır:

“Hanımefendi,

³⁷ Savvidis, **Yiro Stin Allilografia Tis Marias Poliduri**, s.115.

³⁸ Savvidis, **Hronografia K. Y. Karyotaki**, s. 156-157.

³⁹ Sakellariadis, **Apanta Emmetra Ke Peza**, s. 249.

Bir haftadır burada bulunuyorum ve size bahsetmeye değer hiçbir şey yok.

Ofiste oturup ufuk boyunca uzanan denizi, çınar ağacını, bir çeşmeyi ve başka önemsiz şeyleri seyre diyorum. Çekmeceler karmakarışık evraklarla dolu. Neyse ki yenileri gelmiyor da kötü yazılmış metinlerle uğraşmak zorunda kalmıyorum. Böylece öğlenin gelmesini bekliyorum. Şehrin tek lokantasında günlük yemeğimi yedikten sonra biraz uyuyorum ve ardından tekrar bu devlet kurumuna geliyorum. Sonra tekrar çıkıyorum ve deniz kıyısında öfkeli bir yürüyüş yaptıktan sonra son olarak ikinci defa yemek yeme şansına erişiyorum. İşte bugün de, tıpkı önceki günler gibi ve daha kaç kere olacağını bilmediğim gelecek günler gibi böyle muhteşem bir şekilde geçecek.

Preveze küçük ve çirkin bir köy. Berbatlığının utancından saklanıyor gibi neredeyse deniz seviyesinden aşağıda kurulmuş, görünmüyor. Evler, rezil bir üslupta yapılmış Türk evleri artık arkeolojik değere sahipler. Her birinin tohumunu ev sahiplerinin attığı bu evler rastgele çevreye dağılmış ve bu yüzden tesadüf eseri oluşmuş sokakların nerede başlayıp nerede bittiğini bilmek imkansız. Üstelik hiçbirisi 30 metreden fazla uzun değil ve hepsinin, üzerinde Fransa, I. Georgios, Büyük İskender gibi görkemli isimlerin yazılı olduğu teneke tabelaları var. Yerel halk ise Barba-Yorgo'nun⁴⁰ birinci göbek kuzeni: 'Zeytinler büyüküler, güzeliler.'⁴¹

1 Temmuz'da kuzenine yazdığı mektupta Karyotakis Preveze'yi tasvir etmeyi sürdürür:

"[...] Neredeyse harap olmuş bir evde oda buldum. Umarım yakın zamanda yıkılmaz, yıkılsa da ben içinde olmam, ben içinde olsam da başıma bir şey gelmez, çünkü buradaki ana yollardan biri olan bu sokak öyle dar ki karşıdaki eve zıplayarak geçebilirim.

Ev çarşıdaki bir köşede bulunuyor. Müşteri yokluğundan yapacak hiçbir şeyi olmayan esnaf pencerenin altında toplanıyor ve genellikle şen şakrak bir şekilde siyaset konuşuyor. Birbirleriyle alay ediyorlar, geçenlerle alay ediyorlar ve saati gelince kapatıyorlar. Bu insanlar nasıl geçiniyorlar, orası bir sır. Haydi lokantacı ve sütçü olanlar kendi iş yerlerinden yiyorlar, peki ya demirciler?

Buradaki halk genel olarak okumamış ve yoksul. Ne doğru dürüst bir ev ne de iki söz edecek birini bulamazsın. "Zeytinler büyüküler, güzeliler"den daha fazla bir şey söylersen sana garip garip bakıyorlar. Memurlar da aynı gariban. Kendine saygı duyanları ihtimam gösterip tam vaktinde gidiyorlar. Ek olarak: sıcak, nem ve sıtma.

⁴⁰ Yunanistan'daki gölge oyunu kültüründe dağlı Rumelili'yi temsil eden karakter. Güçlü sesi ve Ulah şivesiyle tanınır.

⁴¹ "Ελίς, ψυλις, καλις." Şair burada yerel ağızla alay etmektedir. Savvidis, **Hronografia K. Y. Karyotaki**, s. 158-159.

Sana gülmen ve daha fazla bilgi alabilmen için bir şiirimi de [Preveze adlı şiirin ilk versiyonu olan Eparhia] gönderiyorum.

Resim yapmaya başlamadım, zaten keyifsizlikten başlayacağım gibi de gözüküyor.

Güzel Preveze'den bu kadarlık yeter. Siz nasılsınız? İyi olduğunuzdan şüphem yok. Resim yapmaya başladın mı?"⁴²

Kuzeni Thodoros D. Karyotakis'e hitaben yazdığı 16 Temmuz 1928 tarihli son mektubunda önce eski günleri yad edip Fransızca'dan çevirdiği şiirler hakkında görüşlerini belirten Kostas Karyotakis daha sonra Preveze'deki yaşamı betimler:

"Preveze'deki üçüncü genci bulabilmek için kafamı patlatıyorum ama bilirsın son dönemde büyük şehir hareketliliği iyiden iyiye dindi. Sadece birkaç gündür sahildeki kahvede iki enstrümandan, yani santur ve bir İzmirli'nin sesinden oluşan müzik var. İştahla zencefilli biralarnı içerek sandalyelerinde oturanları görmek lazım. Çevrelerinde ise bedavacılar var. Ve sandalların içinde, romantizmin son taşıyıcıları, yani balıkçıların tatlı bakire kızları uzayıp giden ağlamalarıyla dinginlik içinde sallanırlar."⁴³

20 Temmuz 1928 gecesı Monolithi'ye giden şair soyunur ve boğulmak üzere kendini denize atar. Yaklaşık 10 saat dalgalarla boğuştuğundan sonra sabaha karşı Mytikas kıyılarında karaya vurur. Burada kendisini bulan çiftçi Taksiarhis Niças ona yardımcı olur. Bu olaydan sonra Karyotakis evine döner, kahvaltısını eder ve odasına kapanır. Öğle saatlerinde takım elbise ve hasır şapka giyinmiş olarak dışarı çıkar ve Anagnostopulu mağazasından bir tabanca alır. Silahın çalışıp çalışmadığını deneyen şair kısa bir süre sonra tekrar mağazaya gelerek tabancanın çalışmadığını söyler. Tabancanın güvenlik kilidini kaldırmamış olduğunu öğrenen Karyotakis saat iki civarında Vrisula'daki sahil kahvesi **Uranios Kipos'a [Cennet Bahçesi]** oturur. Burada kahveci Nionios Kallinikos'tan kahve ve kağıt ister. Az sigara içtiği bilinen şair burada yaklaşık üç saat boyunca üst üste sigara içerek oturur. Saat beş civarında hesabını ödeyerek yine

⁴² Savvidis, **Hronografia K. Y. Karyotaki**, s. 159-160.

⁴³ Sakellariadis, **Pende Anekdotas Ke Dio Agnostes Epistoles Tu Karyotaki**, yy., Filologiki Protohronia, 1973 [1972], s. 55-60.

sahil kısmındaki Ayios Spyridon’a giden Karyotakis bir okalıptüs ağacının dibine uzanır, silahı kalbine doğrultur ve tetiği çekerek yaşamına son verir.

Şairin cebinde bulunan son mektubunda ise şunlar yazılıdır:

“Trajedimi ortaya çıkarmanın vakti geldi. En büyük kusurum dizginlenemez merakım, hastalıklı hayal dünyam ve bir çoğunu hissedemeden bütün duyguları tatma çabamdır. Ancak bana yüklenen bu bayağı işten nefret ediyorum. Onun yalnızca düşünsel ortamını ve azami acısını aradım. Yaptığım meslek için de uygun insan değilim. Bütün geçmişim beni buna ikna ediyor. Her bir hakikatim tiksindiriciydi.

Tehlikenin baş dönmesini yaşıyordum. Ve işte gelen tehlikeyi açık yüreklilikle kabul ediyorum. Benim gibi hayatlarında hiçbir ideal görmeyenler, her zaman tereddütlerinin oyuncağı olanlar ve varlıklarını anlamı olmayan bir oyun gibi görenler için bu cezayı çekiyorum. Asırlarla birlikte ne kadar çoğaldıklarını görüyorum. Onlara sesleniyorum.

Bütün sevinçleri tattığımdan!!, artık itibarsız bir ölüme hazırım. Talihsiz anne-babam ve kardeşlerim için üzülüyorum. Ancak başım dik gidiyorum. Ben hastaydım.

Lütfen ailemi bu kötü habere hazırlaması için Aristotelus Caddesi, Moni Prodromu Sokağı’nda bulunan amcam Dimosthenis Karyotakis’e telgraf çekiniz.” K. Y. K.

“Not: Havayı biraz değiştirelim. Yüzme bilenlere önerim, kesinlikle deniz aracılığıyla intihara kalkışmamalarıdır. Bütün gece yaklaşık on saat boyunca dalgalarla boğuştum. Bolca su yuttum ancak nasıl olduğunu anlamadığım bir şekilde her seferinde ağzım yüzeye çıkıyordu. Bir ara elime fırsat geçtiğinde, boğulan birinin izlenimlerini yazacağım.” K.Y.K.⁴⁴

3.2. Yapıtlarındaki Etkiler

Karyotakis’i eleştirenlerden Aristos Kambanis⁴⁵, şairin intiharından iki-üç yıl sonra kaleme aldığı ve “doğaçlama şair K. Y. Karyotakis’in hocalarını” araştırdığı yazısında şöyle bir gözlem yapmaktadır:

“Kambysis’in söylediği gibi Yunanistan, Fransa’nın manevi taşrasıdır. Ölümde ısrar eden delikanlının acısını ifade etme yöntemine yardımcı bulunan Fransız sembolistleri ya da metasembolistleri ile arasındaki benzerliği bulmak zor olmayacaktır.”⁴⁶

⁴⁴ Y. P. Savvidis: *İ Apoheretistiria Epistoli Tu K. Y. Karyotaki*, Kerkyra, Porfiras, 1987, s. 199-207.

⁴⁵ 1883- 1956 yılları arasında yaşayan Aristos Kambisis, Atina Üniversitesi’nde filoloji okuduktan sonra edebiyat eleştirmenliği ve gazetecilik yapmıştır.

⁴⁶ Steryopulos, Kostas: *İ Epidrasis Sto Ergo Tu Karyotaki*, 2. bs., Atina, Sokoli, 2005, s. 12.

Konstantinos Th. Dimaras⁴⁷, “büyük bir araştırma ve bilgeliğe gerek kalmaksızın, her şiirinde bizden ya da yabancı bir şairden etkilendiğini söyleyebiliriz”⁴⁸ derken, Mitsos Papanikolau bundan birkaç ay önce Laforgue’un Çağdaş Yunan şiiri üzerindeki etkisini irdelediği yazısında “ondan en canlı ve en derin şekilde etkilenen Karyotakis’tir. Baudelaire’den Paul-Jean Toulet’e kadar, geçen yüzyılın sonundaki bütün Fransız şairlerinin etkileriyle Laforgue’dan aldığı ilhamı karıştırarak bütün başarısına rağmen özgünlüğünden şüphe edilen bir eser ortaya koymuştur” yargısında bulunduktan sonra şöyle devam eder,

“Karyotakis ölümünden sonra bile kendini bulmayı başaramamıştı. Kendisiyle benzeştiğini düşündüğü yabancı şairler aracılığıyla “kendini” keşfetmek için tedirgin bir şekilde mücadele ediyordu. Böylece, eserleri öyle güçlü bir şekilde etkileniyordu ki şairin kendi sesi bile bu etkiler tarafından örtülüyordu. Tabii ki Karyotakis bu özümlemeyi çok yetkin bir şekilde yapıyordu, ancak bu **Nipenthi [Yas Tutmayan]** ya da **Elegia Ke Satires [Ağıtlar ve Hicivler]** kitaplarını okurken daha önceden Baudelaire ya da Laforgue’dan duyduğumuz sesleri duymamıza engel olamıyordu.”⁴⁹

Abartılı olanların dışında, bu eleştiriler kötü niyetli olsalar bile tamamen mesnetsiz değildirler. Karyotakis hiç şüphesiz çok ve çeşitli biçimde etki altında kalmıştır, ancak onun derin şiirsel özü olan içeriğini -Tellos Agras’ın söylediği gibi- herhangi birinden aldığını söyleyemeyiz, onu direkt olarak kendinden almıştır.⁵⁰ Bir noktaya kadar yerli ve yabancı şairlerden yardım aldığını söyleyebiliriz. Vasos Varikas’ın da belirttiği gibi “esinlendiği şairler mizaç olarak kendine çok yakındı. Ancak asla onları taklit ettiğini ya da egemenliği onlara verdiğini söyleyemeyiz. Karyotakis’te

⁴⁷ 1904-1952 yılları arasında yaşayan Dimaras, Selanik Üniversitesi’nde filoloji okuduktan sonra şiir eleştirmenliği yapmış, “Çağdaş Yunan Edebiyatı Tarihi” adlı bir kitap kaleme almıştır.

⁴⁸ Eleftheron Vima, 21 Şubat, 1938.

⁴⁹ Neoellinika Grammata Dergisi, 13 Ekim 1937, s. 5.

⁵⁰ Bu çalışmanın ilk bölümü “Karyotakis” başlığı ile **Nea Zoi [Yeni Yaşam]** (Atina) dergisinde yayımlanmış olsa da devam etmemiştir (Mart 1934, s. 106). Bir sonraki yıl tamamlanmış hali ile “**Ta Nea Grammata**” dergisinin 12. sayısında (Aralık 1935, s. 674), düzeltilmiş ve son hali ile ise Tellos Agras’ın 1938 tarihli “**O Karyotakis ke i Satires, Ta Apanta**”da yayımlanmıştır.

kendini ifade etmeye çalışan ihtiyatlı bir karakter görmekteyiz. O, ifade etmek için içerik değil, ifade yöntemleri arayışındadır.”⁵¹

Gerçekten de Karyotakis’in eserlerindeki etkiler genellikle ifade yöntemi şeklinde olmuştur. Bu elbette içerik olarak hiç faydalanmadığı anlamına da gelmez. Aksine birçok kaynaktan yararlanmış, bunları sistematik bir şekilde değiştirerek ve dönüştürerek onları bölüştürmüş ve son olarak onları etkisiz hale getirmiştir. Böyle yaptığından bile ödünç aldıkları hiçbir yerde asla doğal sınırları aşmamış, güçlü karakteri sayesinde tamamen sıfırlanmıştır. İfade etmekte yarar vardır ki, Karyotakis temel etkileri kendini bulduğu andan itibaren, yani onları etkisiz hale getirebildiğinde gösterir.

Acaba Karyotakis’i etkisi altına almış olan akımlar ve kişiler kimlerdir? Yabancı dillerden yaptığı çevirileri, şairin bunların etkisi altında kaldığını gösteren bir işaret gibidir. Ancak okudukları ve okumayı tercih ettiklerini de göz önüne alırsak konuyu daha derin bir şekilde ele almamız gerektiği ortaya çıkmaktadır.

Sakellariadis’in verdiği bilgilere göre Karyotakis 16 yaşına kadar **Diaplası [Biçim]** ve **Pedikos Asteras [Çocuk Yıldızı]** dergileri dışında bir şey okumamıştı.⁵² Ancak okulda öğrendikleri ve dönemin halk dergilerinden takip ettiklerinin dışında, **Ellas [Yunanistan]** ve **Parnassos** dergisiyle olan yazışmaları edebi bilgilerinin gelişmekte olduğunu göstermektedir.⁵³ Bu dönemde “İlk Atina Okulu”nun⁵⁴ şairleri hakkında biraz bilgi sahibi olduğunu **Pedikos Asteras** dergisinin yarışmasında **O Azor Ke O Lopodytis [Azor ve Yankesici]** şiiriyle ödül olarak kazandığı İngilizce-Yunanca sözlüğün Ahilleas Parashos’un “Bütün Eserleri” kitabıyla değiştirmek istediğini yazdığı mektuptan anlamaktayız.⁵⁵ O dönemki düşünceleri tercihleriyle paralellik göstermekteydi. Katharevusa dilinde kaleme aldığı muhafazakar düşüncelerini, önceki

⁵¹ Vasos Varikas: **K. Y. Karyotakis: To Drama Mias Yenias**, Atina, Govostis, 1938, s. 49.

⁵² Sakellariadis, **Apanta Emmetra ke Peza**, XXXVI.

⁵³ Y.P. Savvidis, **K. Y. Karyotakis: Apanta Ta Evriskomena**, C. II, Atina, 1965, s. 258-259.

⁵⁴ 1830-1880 yılları arasında; Panayotis Suços, Aleksandros Suços, Aleksandros Rizos Rangavis ve Yeorgios Zalokostas gibi çoğunluğunu Fenerli Rumların oluşturduğu edebi akım. Victor Hugo, Lamartine, Beranger gibi Fransız edebiyatçılardan etkilenen bu akım “Romantik Atina Okulu” olarak da bilinmektedir.

⁵⁵ Savvidis, **a.g.e.**, II. C., s. 260.

aydınlara duymuş olduğu saygıyı ifade ettiği yazısında açığa vurmaktadır.⁵⁶ İlk gençlik şiirlerini ve düzyazılarını kaleme almaya başladığında okumalarının sınırlı, fikirlerinin ise muhafazakar olduğunu görmekteyiz. Sakellariadis'e göre 1912-1916 yılları arasında ne felsefî çalışmalar ne de klasik yazarlar ilgisini çok çekmiyordu. Dante'yi ve İngiliz şair John Milton'ı Fransızca çevirilerinden yalnızca birkaç sayfa okumuştur. Ayrıca ne halk şiiri (dimotiki) ne de Çağdaş Yunan Edebiyatı gerçekçiliğinden özellikler taşıyan yerli edebiyat onu özellikle duygulandırıyor. Yine Sakellariadis'in aktardığına göre Karyotakis üç yıllık üniversite öğrencisiyken D. Tangopulos'un **Nea Laiki Anthologia [Yeni Halk Antolojisi]** ve Polemis'in **Lyra [Lir]** antolojisindeki şiirleri artık biliyordu. Ancak bunlardan çok azı onu tatmin etmişti.⁵⁷

Yabancı edebiyattan ise **Neanikon [Gençlik]** dergisinde okuduğu acemi şekilde yapılmış Beranger, Voltaire, Alfred de Musset ve Arvers çevirilerinin dışında pek bir şey bilmiyordu. Yine Sakellariadis'in belirttiğine göre 1916 yılına kadar Fransız şairlerini yalnızca sahip olduğu bir Fransız şairleri antolojisinden tanıyordu. Alman şairlerden ise sadece Goethe'nin **O Rigas Ton Dason [Ormanların Kralı]** şiirini okumuştur. Nikolaos Hacidakis'in çevirisinden okuduğu bu şiir onu o kadar etkilemişti ki, Almancasını mükemmelleştirmesi için harekete geçmişti.⁵⁸ Son olarak, 1916 yılında şair Heredia hakkında yapacağı konuşmaya hazırlanırken Sakellariadis'e şunları söylemişti: "Bu zamana kadar hiç Heredia okumadım. Bu konuyu öncelikle şair çok az sayıda şiir yazdığı için tercih ettim, hem de beni çok meşgul etmeyecek." Ve konuşmayı acele bir şekilde sadece 15 gün içinde Kostis Palamas ve Stefanos Dafnis'ten aldığı yardımlarla hazırlamıştı.⁵⁹

Karyotakis'in yerli ve yabancı edebiyatla daha yakından tanışması 1916 sonrasına, yani ilk şiir kitabı **O Ponos Tu Anthropu Ke Pramaton'u [İnsanların ve Nesnelerin Acısı]** hazırladığı döneme rastlamaktadır.⁶⁰ 1919-1921 arası ikinci şiir kitabı

⁵⁶ Savvidis, **a.g.e.**, II. C., s. 261-262.

⁵⁷ Sakellariadis, **a.g.e.**, XXXVI.

⁵⁸ Steryopulos, **a.g.e.**, s. 18.

⁵⁹ Esin Ozansoy, **Kostas G. Karyotakis ve Charles Baudelaire**, İstanbul Üniversitesi Dilbilim Dergisi, Sayı 29, Cilt I, 2013, s. 16.

⁶⁰ Sakellariadis, **a.g.e.**, XXXIII.

Nipenthi [Yas Tutmayan] için şiirler kaleme alırken bu durum daha sistematik hale gelmişti. Aynı zamanda “**Numas**” dergisi ile çalışmaya başlayan Karyotakis, Konstantinos Kavafis onuruna hazırlanan özel sayı için tıpkı Kavafis şiirinin özelliklerini taşıyan bir şiir yazıp derginin sahibi Tangopulos’a göndermişti. Ancak Sakellariadis’e göre, Kalvos ve Solomos’ta olduğu gibi Kavafis de onun ilgisini “çok sonraları” çekmeye başlamıştı.⁶¹ Hukuk Fakültesi’nden diplomasını almadan kısa süre önce Karyotakis’in kız kardeşine Fransızca olarak gönderdiği tarihsiz dört mektupta – bunlar muhtemelen 1916-17 kışına denk gelmektedir- Fransız duygusal romanlarını okuduğunu görmekteyiz.⁶² Bunlar önemli yazarların eserlerinden değil, **romans feuilleton** olarak adlandırılan tefrika romanlardır. Şairin aynı dönemde Fransız halk dergilerini de takip etmeye başladığını ve bunlardan etkilendiğini görürüz. Mizah dergisi **Le Rire**’den **[Gülüş]** yaptığı çeviriyi kendi çıkardığı **Gamba [Baldır]** dergisinin 1919 eylül sayısında **İ Ayia Danai [Azize Danai]** adıyla yayınlarken, sonradan yazdığı **Pel-Mel**’e temel oluşturacak revü gösterileri de yazmıştır.⁶³

Bu dönem (1916-1919) Karyotakis için yerli ve yabancı edebiyat bağlamında bir önhazırlık ve aydınlanma süreciydi. Sakellariadis bu dönemi “genel arayışların ve daha çok okumaya başladığı yabancı şairleri daha derin araştırmanın dönemi” diye tanımlamaktadır.⁶⁴ Bu noktadan sonra daha sistematik biçimde okumalarını sürdüren Karyotakis askeri hastanede kaldığı süre boyunca (Mayıs-Haziran 1920) Gabriel Mourey’nin Fransızcaya çevirdiği E. A. Poe şiirleri okumuştur. 1920 yılının Ağustos ayında “Oscar Wilde tarzında” yazdığı tek sahnelik ve kayıp olan **Arrostos [Hasta]** oyunundan, ve yine kayıp olan **Leopardi** kasidesinden Karyotakis’in Oscar Wilde ve Giacomo Leopardi okuduğunu da anlamaktayız.⁶⁵ Son olarak, Karyotakis o dönem Avrupa’da revaçta olan yeni şiir akımlarından da fikirler alıyordu. 1920 yazında,

⁶¹ Sakellariadis, **a.g.e.**, XXXVI-XXXVII.

⁶² Savvidis, **a.g.e.**, II. C., s. 277-279 ve 280-282.

⁶³ Steryopulos, **a.g.e.**, s. 19.

⁶⁴ Sakellariadis, **a.g.e.**, XXXIII.

⁶⁵ Savvidis, **Hronografia K. Y. Karyotaki (1896-1928)**, 2. bs., Atina, Morfotiko İdrima Ethnikis Trapezis, 1989, s. 220.

Sakellariadis ile birlikte fütüristik şiirler okuyup “gülerek ve eğlenerek” kısa zamanda benzer şiirler yazıyordu.

1921 yılına kadar, yani ikinci şiir kitabı **Nipenthi [Yas Tutmayan]** için çalışmalar yaparken yabancı edebiyat okumaya ağırlık veren Karyotakis yerli edebiyatçıları okumaktan da tamamen vazgeçmemişti. Sakellariadis’in aktardığına göre;

“sert katharevusa dili ve benzer melankolik havasıyla kendine yakın hissettiği Paparrigopoulos onun hoşuna giderdi. Çağdaş edebiyatçılardan daha çok Malakasis’i, sonrasında Porfyras’ı tercih ediyordu. Gençlerden ise Filyras, Raftopoulos –bu ikisiyle de arkadaştı-, Uranis ve Lapathiotis’i okumaya değer görüyordu.”⁶⁶

İkinci kitabında yer alan çevirileri de şairin yabancı edebiyatçıları bağlamında yeni okuma tercihleri edindiğini göstermektedir: Baudelaire, Heine, Guérin, Mistral, Emile Despagne vb. Çevirilerinin arasında daha önceden ilgisini çeken Maeterlinck, Samain ve Ronsard gibi isimler yoktur ancak Mistral, Ebner-Eschenbach gibi kimi şairlerin çevirilerine yer vermesi büyük olasılıkla tesadüfidir. Bunun nedeni Karyotakis’in muhtemelen bu şiirlere bir yerde rastlayıp okuduktan sonra onları çevirmeye değer görmesindendir.⁶⁷

Yukarıdakilerin ve sonraki şiir kitabında da yer verdiği çevirilerin ışığında Karyotakis’in hangi yabancı kitaplardan etkilendiğini ve rehber olarak kullandığını çıkarabiliriz. Bu kitap o dönem için –ve sonraki birçok yıl daha- çok meşhur olan, Fransız sembolistlerin ve postsembolistlerin antolojisi **Poetes d’Aujourd’hui’dan [Günümüzün Şairleri]** başkası değildi. İlk cildi 1915, ikinci cildi ise 1917’de yayınlanan eserin üçüncü cildi çıktığında şair bir önceki yıl ölmüştü. Zengin biyografik ve bibliyografik notlarla donatılmış olan bu antoloji kitabı İki Savaş Arası dönemde yerli neo-romantik ve neo-sembolistlerin Fransız “uzaktan akrabalarıyla” tanışabilmeleri için temel kaynaklardan biriydi. Uranis de, Agras da ve doğal olarak Karyotakis de bu kitaptan yararlanmışlardı. Bunun en büyük kanıtı, Karyotakis’in ikinci ve üçüncü şiir

⁶⁶ Sakellariadis, a.g.e., XXXXVII.

⁶⁷ Steryopoulos, a.g.e., s. 22-23.

kitaplarında bulunan çevirilerindeki 11 şairin 8'inin bu antolojik kitapta da yer almasıdır.⁶⁸

1921 yılından sonraki dönemde, yani son kitabının hazırlıklarını yapmakta olan Karyotakis; Kavafis ve Kalvos gibi isimlerin de içinde bulunduğu yerli edebiyatı okumayı neredeyse tamamen bırakmıştı. Sakellariadis'e göre Solomos'tan ise yalnızca birkaç şiir onu memnun ediyordu.

Belki de Kavafis'in eserlerini kapsamlı olarak okumaya fırsatı olmadı çünkü o dönem Kavafis'in şiirleri kitap halinde bir araya getirilmemişti, ayrıca şiirlerini kendisinden satın alan insan sayısı da çok azdı. Kavafis'in arşivinde yer alan bir listeye göre, İskenderiyeli şair 1905-1933 yılları arasında kendisinden şiir koleksiyonunu alanların isimlerini not alıyordu. Buradan öğreniyoruz ki, Kavafis, 1928 yılında son kitabı **Elegia Ke Satires'i [Ağıtlar ve Hicivler]** kendisine gönderen Karyotakis'e de 1907-1915 yılları arasında kaleme aldığı 38 şiirinden oluşan bir kitabını göndermişti.⁶⁹ Ancak aynı yılın temmuz ayında intihar eden Karyotakis bu kitabı asla teslim alamadı.

Bununla beraber, 1922-1927 yılları arasında Tellos Agras'ın **Oi Neoi [Gençler]** (1922) ve Fotos Yiofillis'in kendisine de yer verdiği **Anthologia Ton Neon Piiton Mas [Genç Şairlerimizin Antolojisi]** (1922) antolojilerine sahip olduğunu düşündüğümüz Karyotakis aynı zamanda işbirliğinde bulunduğu kimi edebiyat dergilerini de takip etmekteydi. Bunlar arasında **Numas, Musa [Müz], Logos [Söz]** (İstanbul), **Nea Zoi [Yeni Yaşam]** (İskenderiye), **Aleksandrini Tehni [İskenderiye Sanatı]**, **Nea Tehni [Yeni Sanat]**, **Espero [Akşam]** (Syros), **Emiz [Biz]**, **Neoelliniki Tehni [Yeni Yunan Sanatı]**, **Periodiko tis Megalis Ellinikis Enkiklopedias [Büyük Yunan Ansiklopedisi Dergisi]**, **Kiriaki tu Eleftheru Vimatou [Özgür Kürsü]** ve 1927'de yeni kurulmuş olan **Nea Estia [Yeni Yurt]** bulunmaktadır.⁷⁰ Karyotakis ayrıca arkadaşı Ayi Levendi'nin hazırladığı ve kendi eserlerinin de yer aldığı şiir ve edebiyat antolojisi

⁶⁸ Bu şiirler şunlardır: İkinci kitabındakiler Ch. Guerin'den “**Στον Francis Jammes**”, Emile Despax'dan “**Ultima**” ve G. Rodenbach'tan “**Ἐπίλογος**”. Üçüncü kitabındakiler Viele-Griffin'den “**N'est – il une chose**”, Noailles'ten “**Οἱ Σκιές**”, Laurent Tailhade'dan “**Βαρκαρόλα**”, Moreas'tan “**Les morts m'ecoutent...**” ve “**Tu souffres tous les maux...**”.

⁶⁹ Savvidis, a.g.e., s. 319.

⁷⁰ Steryopoulos, a.g.e., s. 23.

Filologikes Spithes [Filoloji Kıvılcımları] (sayı 1, Pire, Ekim 1923) ve **Pashalini Anthodesmi [Paskalya Buketleri]** (1923, Athinaiku Sik Yay.) adlı albüme de sahipti.⁷¹

1924 yılından sonra Karyotakis'in temel okumalarını yabancı edebiyat oluştuyordu. Petros Haris'e gönderdiği ve "çağdaş Yunan edebiyatının gelişigüzelliğinden" bahsettiği mektubu⁷², 1927 yılının yazında Sakellariadis ile iki yıllık bir sürenin ardından buluştuklarında sarfettiği "artık Yunan edebiyatı okumuyorum" sözünün dışında "Karyotakis'in kütüphanesinde de neredeyse hiç Yunanca kitap bulunmuyordu".⁷³ Karyotakis'in kuzeni avukat Aris P. Nikoletopoulos, zaten iki-üç aile evine dağılan bu kurtarılmış kütüphanenin bir listesini çıkarmıştır. Yalnızca 15 kitabın –sadece bu kadarı kurtarılabildi- yer aldığı bu listede gerçekten de ne Yunanca ne de Yunanistan basımı bir kitap mevcuttur. Ayrıca Fransız yazarlara ait olmayan kitapların da Fransızca tercümeleri bulunmaktadır. Liste şu şekildedir:

- **Balzac: La Peau de Chagrin (Collection Nelson, Paris)**
- **Barrett – Browning: Poemes et Poesies (Stock, Paris, 1905)**
- **Chateaubriand: Atala – Rene (Flammarion, Paris)**
- **Claudel: Cinq Grandes Odes (N.R.F., Paris, 1913)**
- **Cocteau: Poesies (Gallimard, Paris, 1925)**
- **Dostoyevski: Humilies et Offenses (Plon, Paris, 1884)**
- **Flaubert: Madame Bovary (Internationale Bibliothek, Berlin, 1922)**
- **Gide: Pretextes (Mercure de France, Paris, 1923)**
- **Lamartine: Meditations Poetiques (Internationale Bibliothek, Berlin, 1922)**
- **La Poesie Lyrique Russe de XIX Siecle (La Renaissance du Livre, Paris)**
- **Lermontov: Oeuvres Choiesies (La Renaissance du Livre, Paris)**
- **Nietzsche: Ecce Homo – Poesies (Mercure de France, Paris, 1916)**
- **Poe: Histoires Extraordinaires (Collection Nelson, Paris)**
- **Puşkin: Oeuvres Choiesies (La Renaissance du Livre, Paris)**

⁷¹ "Anekdotēs Epistolēs tu Karyotaki", Nea Estia dergisi, sayı 1065, 15 Ekim 1971, s. 1552.

⁷² "Mia Anekdoti Selida tu Karyotaki", Nea Estia dergisi, sayı 374, 1 Ocak 1943, s. 49.

⁷³ Sakellariadis, a.g.e., XXXVIII.

- Verlaine: *Choix de Poesies* (Bibliotheque Charpentier, Paris, 1914)⁷⁴

Bu liste, her ne kadar Karyotakis'in okumalarının yalnızca çok sınırlı bir kısmını oluştursa da kimi varsayımlara ya da hükümlere varmamıza engel teşkil etmemektedir. Öncelikle, Karyotakis'in şiir dışında ünlü yabancı romanları okuduğunu (**Le Peau de Chagrin, Humilies er Offenses, Madame Bovary**), Rus edebiyatının yanı sıra (**Dostoyevski, Puşkin, Lermontov, La Poesie Lyrique Russe du XIX Siecle**) çağdaş Fransız yazınına da (**Gide, Claudel, Cocteau**) takip ettiğini görmekteyiz. Ayrıca, kitapların basım tarihlerine baktığımızda en ünlü yabancı düz yazı örneklerini 1922 yılından önce okumadığı sonucuna da varabiliriz. Şairin yukarıdaki kitap listesinden çıkarabileceğimiz en müspet sonuç ise, Karyotakis'in yabancı edebiyat ile tanışmasının ve etkilenmesinin asıl olarak Fransızca'dan kaynaklanmış olduğudur. Bu noktada şairin 1922-1928 yılları arasında kaleme aldığı –hepsi kayıp olan- Fransızca şiirleri ve Fransız edebiyatçılara karşı olan merakını da hatırlamakta fayda vardır.⁷⁵ Alman edebiyatçılardan ise ilgisini çeken isimler çok azdır. Sakellariadis'e göre “en çok Heine'yi, biraz da Hoffman'ı okuyordu.”⁷⁶

Karyotakis, hayatının son iki-üç yılında özellikle Carco ve “**Fantaisistes Okulu**”⁷⁷ şairlerini okumayı tercih ediyordu. 1926 yılında Sakellariadis'e gönderdiği mektupta güya kendi yazmış gibi Carco'nun **Epistoli [Mektup]** şiirinin çevirisini göndermişti.⁷⁸ Ayrıca Kleon Parashos'un tanıklığına göre ise “Karyotakis Paris'ten döndüğünde ona meclis kütüphanesinde Carco'nun etkilerinin bariz şekilde görüldüğü

⁷⁴ Steryopoulos, **a.g.e.**, s. 25.

⁷⁵ “Fransız şairler onu öyle heyecanlandırıyordu ki, 1922 yılında o da Fransızca şiirler yazmaya başladı. Tabii ki bu şiirleri Fransız Arkeoloji Okulu'ndaki bir tanıdığına gösterdi ve çok cesaretlendirici eleştiriler aldı.” Sakellariadis, **a.g.e.**, XXXVIII.

⁷⁶ Sakellariadis, **a.g.e.**, XXXVII.

⁷⁷ Fransa'da 1911 yılında Paul-Jean Toulet, Tristan Dereme, Leon Verane, Jean-Marc Bernard, Tristan Klingsor, Jean Pellerin, Francis Carco gibi şairler bir araya gelerek, Stephane Mallarme ve Sembolistlerin hala baskın olduğu bir dönemde şiirsel yenilenmeyi denemişlerdir. Bu okulun başarısı, ülkeyi derinden etkileyen Birinci Dünya Savaşı'nın sonunda fantaziye daha az açık olan okuyucular nedeniyle kısa sürdü.

⁷⁸ Savvidis, **a.g.e.**, s. 311-312.

Fransızca şiirlerini okumuştur”.⁷⁹ Yine Sakellariadis’ten öğrendiğimize göre Karyotakis “önceleri Ronsard, daha sonra Baudelaire, Verlaine, Claudel, Villon ve Laurent Tailhade okumaktayken, yaşamının son yıllarında temel olarak etkilendiği akımın temsilcilerinden olan Carco ve Laforgue okumayı tercih ediyordu.”⁸⁰ Yukarıdaki bilgilerin doğruluğunu şairin son kitabındaki çevirilerine bakarak açığa çıkarabiliriz: Viele – Griffin, Verlaine, Heine, Comtesse de Noailles, Toulet, Andre Spire, Laurent Tailhade, Moreas, Carco, Mathurin Regnier, Villon, Lenau, Baudelaire, Tristan Corbiere. Her ne kadar bu isimlerin arasında okumayı tercih ettiklerinden Laforgue ve Henry Spiess gibi isimler bulunmasa da, daha ilgisiz olduğu Lenau gibi isimlere de rastlamaktayız.

Karyotakis’in okumayı tercih ettiği isimler muhtemelen Carco ve Fantaisistes Okulu şairleriyle sona ermektedir. Şairin başka kimleri okuduğunu bilmemiz ise mümkün değildir.

3.2.1. Birinci Kitabındaki Etkiler

Karyotakis’in ilk şiir kitabı **O Ponos Tu Anthropu Ke Pramaton’daki [İnsanların ve Nesnelerin Acısı]** etkiler daha ayırt edilemezdir. Daha sistematik okumalar yaptığı bu dönemde Karyotakis, Sakellariadis’e göre “iyi bir şair olarak kabul edilmek” istiyordu.⁸¹ Henüz yabancı şairlerin etkisi altına girmemiş olan Karyotakis’in bu kitabında yalnızca **Aniksi [Bahar]** şiirinde biraz Maeterlinck ya da Samain etkisi görülmektedir. Ancak bu öyle hafif bir benzeşmedir ki, şiirde Fransız sembolizminin yalnızca soluğu hissedilir. Bu kitapta temel olarak **Numas** dergisi ve çevresinin dil üzerindeki uygulamalarını, ifade yöntemlerini ve o zamanlar dönüşmekte olan Yunan şiir geleneğini görebilmekteyiz ancak bunların yabancı kaynakları belirlenemez niteliktedir. Bu nedenden dolayı Panos Karavias’ın “**Gala** şiirinde Baudelairevari ya da Heine’yi andıran, romantizmle karışık ölüm ikonları mevcuttur” görüşü desteksiz

⁷⁹ Sakellariadis, **a.g.e.**, XXXVIII.

⁸⁰ Sakellariadis, **a.g.e.**, XXXVIII.

⁸¹ Sakellariadis, **a.g.e.**, XXXIII.

kalmaktadır. Aynı zamanda **Zoes [Hayatlar]** şiirinde K. Hacopulos'un etkilerinin olduğunu savunduğu görüşü de boşa çıkmaktadır.⁸² Dikkatlice bakıldığında bu şiirin daha çok Porfyras'ı anımsattığı anlaşılabacaktır. Genel havası ve “yavaşça sönen yaşamlar”, “yavaşça sönecekler” gibi ifadeler bize gerçekten de onu hatırlatmaktadır. Ayrıca, Fransız şiirlerinde sıklıkla gördüğümüz her kıtanın birinci dizenin tekrarıyla bitmesi, Porfyras'ın **Ta Sinnefa [Bulutlar]** şiirini anımsatır.

Zwés

Κί έτσι πάνε και σβήνουνε όπως πάνε.

Λέω τις ζωές που δόθηκαν στο φως
αγάπης γαλήνης, κι ενώ κυλούν
σαν ποταμάκια, εντός τους το σφαλούν
αιώνια κι αζεχώριστα, καθώς
μες στα ποτάμια φέγγει ο ουρανός,
καθώς στους ουρανούς ήλιοι κυλούν.
Λέω τις ζωές που δόθηκαν στο φως...

Λέω τις ζωούλες που ‘ναι κρεμαστές
απ’ τα ρουμπίνια χείλη γυναικός
ως κρέμονται στα εικονοστάσια εμπρός
τα τάματα, οι καρδιές ασημωτές,
κι είναι όμοια ταπεινές, όμοια πιστές
στ’ αγαπημένα χείλη γυναικός.
Λέω τις ζωούλες που ‘ναι κρεμαστές...

που δεν τις υποψιάζεται κανείς,
έτσι όπως ακολουθάνε σιωπηλές
και σκοτεινές και ξένες και θλιβές
το βήμα, την ιδέα μιας λυγερής
(κι αυτή δεν υποψιάστη), που στη γης
θα γείρουνε, θα σβήσουν σιωπηλές
Που δεν τις υποψιάζεται κανείς...

Hayatlar

Ve öylece gittikleri gibi sönüyorlar.

Verilen hayatlardan bahsediyorum ışığına
huzurlu aşkın, ve akarken

⁸² Panos Karavias, **O Karyotakis: Pathos Grafis Ke Ta Topia**, Atina, Estia, 1970, s. 54-55.

nehirler gibi, içlerinde yanılığa düşerken
ebedi ve ayırmaksızın, o anda
gökyüzü nehirlerin içinde parlamakta,
gökyüzünde güneşler akarken.
Verilen hayatlardan bahsediyorum ışığına...

Asılmış hayatlardan bahsediyorum
yakut kadın dudaklarına
ikona dolabının önüne asılan
adıklar gibi, gümüş kalpler
ve inançları gibi, mütevazı aynı şekilde
sevgili dudaklarında kadının.
Asılmış hayatlardan bahsediyorum...

Kuşkulanmaz onlardan kimse,
takip ederler öyle sessizce
karanlık, garip ve üzgün şekilde
adımı, zarif bir fikri
(bundan da kuşkulandı) yere
eğilecekler ve sönecekler sessizce.

Her şeyden önce Karyotakis'in **Zoes [Hayatlar]** şiiri, Porfyras'ın **Skies [Gölgeler]** kitabındaki diğer bir şiiri olan **To Hamoyelo [Gülümseme]** ile karşılık ilişkisi içindedir. Doğal olarak, Karyotakis **Zoes** şiirini 1918'de yazdığında, Porfyras'ın kitabı henüz çıkmamıştı.⁸³ Ancak **Ta Sinnefa [Bulutlar]** şiiri **Tehni [Sanat]** dergisinde 1898'den itibaren yayınlanmıştı ve Tangopulos'un antolojisinde de yer alıyordu. **To Hamoyelo [Gülümseme]** şiiri ise ilk olarak 1906'da **Panathinaia** dergisinde yayınlanmıştı.

Tò Χαμόγελο

Ωραία γυναῖκα, τὸ τρελλὸ τὸ γέλιο σου διαβαίνει,
σὰ μάταιος ἦχος καὶ σκορπῶ, κι οὔτε μία ἡχὼ ξυπνῶ
στὴν ἀκατάδεχτη καρδιά, ποὺ ἀγάπη τήνε δένει
μ' ἄθῶα χαμόγελα βουβά.

[...]Καὶ μ' ὅσα ἀκόμα οὔτε ἀλαφρὰ δὲ σκίζουνε τὰ χεῖλη,
κι ἀστράφτουν μόνο στῶν ματιῶν βαθιὰ τὴ σιγαλιά,

⁸³ Lambros Porfyras, **Skies**, Atina, Y. Vasileiu Yay, 1920.

ὥσαν τ' ἀντιφεγγίσματα ποὺ ἀπλώνονται τὸ δεῖλι
στὴν πελαγίσιαν ἐρημιά...[...]

Gülümseme

Güzel kadın, geçiyor çılgın kahkahaların,
boş ses gibi yayılıyor, yok bir yankısı bile
ve kibirli kalpte, aşkın onu bağladığı
masum ve sessiz gülüşlerle.

[...] Ve onlar bile dudakları hafifçe kımıldatamıyor,
ve sadece gözlerindeki derin sessizlikte parıldıyor,
ne kadar parlıltı uzanıyor gün batımında
bu sonsuz çölde... [...]

İlk bakışta bu iki şiir arasında bir ilişki olduğunu kabul etmek zor olabilir. Konunun ve ölçünün farklı olması öyle çarpıcıdır ki, bir benzerlik bulmak neredeyse mümkün olmamaktadır. Ancak daha dikkatli bakıldığında, “yavaşça sönen” ve “kimsenin kuşullanmadığı” bu yaşamlar, Porfyras’ın “sessiz gülüşleriyle” tamamen ilgisiz değildir.

Ayrıca kimi benzetmeler ve ikonlar da bu benzeşmeyi desteklemektedir. Karyotakis, şiirinde “ışıkta verilen yaşamlar” için şöyle demektedir:

[...] σαν ποταμάκια, εντός τους το σφαλούν
αιώνια κι αζεχώριστα, καθώς
μες στα ποτάμια φέγγει ο ουρανός,
καθώς στους ουρανοὺς ἥλιοι κυλούν. [...]

[...] nehirler gibi, içlerine akar
sonsuz kadar ve ayrılmadan,
nehirlerde gökyüzü parlarken,
gökyüzünde güneşler akar. [...]

Porfyras ise “dudaklarını hafifçe bile kımıldatmayan gülüşler” için şu ifadeleri kullanmaktadır:

[...] κι ἀστράφτουν μόνο στῶν ματιῶν βαθιὰ τὴ σιγαλιά,
ὥσ᾽ ἂν τ' ἀντιφεγγίσματα ποὺ ἀπλώνονται τὸ δεῖλι
στὴν πελαγίσιαν ἐρημιά... [...]

[...] ve sadece gözlerindeki derin sessizlikte parıldıyor,
ne kadar parıltı uzanıyor gün batımında
bu sonsuz çölde... [...]

Ayrıca Karyotakis'in yaşamları “asılıdır”:

[...] ὡς κρέμονται στα εικονοστάσια εμπρός
τα τάματα, οι καρδιές ασημωτές. [...]

[...] ikona dolabının önüne asılan
adaklar gibi, gümüş kalpler. [...]

Porfyras gülüşler için şöyle demektedir:

[...] ποὺ μαραίνονται κρυφὰ καὶ ξεθωριάζουν,
σ' ἀρχαῖες εἰκόνες σκοτεινές. [...]

[...] Gizlice sararıp solarlar,
kadim ve karanlık resimlerde [...]

Garip olan, “Zoes” şiirinin sondan önceki dizesindeki benzerliktir:

[...] δεν εἶδε τις ζωές που σβηθούν σιγά
σαν τὴν ψυχὴ καντήλας αυγινής. [...]

[...] yavaşça sönen hayatları görmedi
şafak vakti kandil gibi. [...]

Sonuç olarak, Karavias'in inandığı gibi⁸⁴ Hacıpulos'un **Zoes [Hayatlar]** şiiriyle bir ilgisi yoktur. Ancak Karyotakis'in **O Ponos Tu Anthrou Ke Pramaton**

⁸⁴ “Karyotakis'in Yunan şiirinden etkilenmesi, Konstantinos Hacıpulos ve Kostas Uranis gibi çağdaşlarından kaynaklanmaktadır.” Karavias, a.g.e., s. 52.

[**İnsanların ve Nesnelerin Acısı**] adlı ilk kitabında Hacıpulos'u hatırlatan başka bir şiir mevcuttur:

Χαμόγελο

*Χωρίς να το μάθει ποτέ, εδάκρυσε,
ίσως γιατί έπρεπε να δακρύσει,
ίσως γιατί οι συφορές έρχονται.*

Gülümseme

*Asla bilmeden, ağladı,
belki de ağlaması gerektiği için,
belki de felaketler geldiği için.*

**Απόψε είναι σαν όνειρο το δείλι·
απόψε η λαγκαδιά στα μάγια μένει.
Δε βρέχει πια. Κι η κόρη αποσταμένη
στο μουσκεμένο ξάπλωσε τριφύλλι.**

Bu akşam gün batımı rüya gibi;
bu akşam vadi büyülü
Artık yağıyor. Ve uzaktaki kız
uzandı ıslak yoncanın üzerine.

**Σα δυο κεράσια χώρισαν τα χείλη·
κι έτσι βαθιά, γιομάτα ως ανασαίνει,
στο στήθος της ανεβοκατεβαίνει
το πλέον αδρό τριαντάφυλλο τ' Απρίλη.**

İki kiraz gibi ayrıldı dudaklar;
Ve öyle derin, dolu nefes alıyor,
İnip kalkıyor göğsünde
artık olgunlaşmış Nisan gülü.

**Ξεφεύγουνε απ' το σύννεφον αχτίδες
και κρύβονται στα μάτια της· τη βρέχει
μια λεμονιά με δυο δροσοσταλίδες**

Gün ışıkları bulutlardan kaçıp
gözlerinde saklanıyorlar; ıslatıyor onu
bir limon ağacı iki çiğ damlasıyla

**που στάθηκαν στο μάγουλο διαμάντια
και που θαρρείς το δάκρυ της πως τρέχει
καθώς χαμογελάει στον ήλιο αγνάντια.**

Durdular yanağında elmas gibi

sanırsın göz yaşları akıyor
güneş altında gülümserken.

Bu sonede gerçekten de Hacopulos görülmektedir. Ancak tanınmasını sağlayan ve olgunluk döneminde kaleme almış olduğu **Ta Elegia Ke Ta Eidullia [Ağıtlar ve Aşklar]** kitabıyla değil, henüz gelişmekte olan ve o dönem “Petros Vasilikos” takma adıyla yazdığı ilk kitabı **Tragudia Tis Erimias [Yalnızlık Şarkıları]** (1898) ile karşımıza çıkmaktadır. Karyotakis’in bu sonesinde Hacopulos’un numaralandırılmış yedi sonesinden oluşan **Onira Agapis’in [Aşk Rüyaları]** etkileri hissedilmektedir. Yedi soneden her birinin Karyotakis’inkiyle direkt ilişkili olduğu ilk bakışta ortaya çıkmasa da, genel olarak tanıdık bir ses ve tondan bahsetmek mümkündür. Bu da bizi Karyotakis’in bu soneleri okumuş olduğu varsayımına götürmektedir. Bu durumu aşağıdaki alıntılar açıklamaktadır:

[...] Κ'έτσι σαν όνειρο τη χαίρομαι εκεί πέρα,
Σαν όνειρο τη χαίρομαι να μου γελάει
Καθώς περνάει ανθοφόρετη ως αυγή του Μάη,
Καθώς περνάει ολόχαρη ως Απρίλη μέρα. [...]
(Oneira Agapis, VII)

[...] Ve öyle bir rüya gibi seviniyorum ona,
Seviniyorum bana rüya gibi gülümsemesine
Çiçekli Mayıs şafağı gibi geçerken,
Geçerken Nisan günü gibi neşeyle. [...]

Κι' από μια ροδοδάφνην όπου ανθεί εκεί πλάι
Κόβει κλωνάρι και το πλέγει στα μαλλιά της
Και στο ρείθρο κοιτάζοντας την ομορφιά της
Γλυκά γλυκά και μάργελα χαμογελάει.

Ve orada bir gül goncasının açtığı yerde
Bir dal koparıp saçına örer
Ve su arkında güzelliğine bakarken
Tatlı tatlı gülümser.

Και συ που κάπου εκεί κρυμένος μες στα φύλλα
Λιμπίζεσαι με μια κρυφήν ανατριχίλα
Το γέλιο της ν' ανοίγει ως ρόδο τώριο αχείλι,

Σαν ένα ρόδο ολόδροσο ας το πάρεις μόνο
Που είδες ονειροπλάνευτος μια αυγή του Απρίλη
Νανοίγει σε πρωτόανθης ροδούλας κλώνο.
(Oneira Agapis, V)⁸⁵

Ve sen yaprakların arasında saklanıp
gizli bir titremeyle arzularsın
Kahkahaları dudaklarını gül gibi açar,
Taze bir gül gibi al sadece
Bir Nisan şafağında gördüğün hayaldeki
açılan ilk gül filizinde.

Karyotakis, sonesinde genç kızın gülümsemesiyle birlikte **Onira Agapis'in [Aşk Rüyaları]** genel havasını almakla yetinmemiştir. Bilinçaltında yedi sonetin ritmini ve tekniğini filtreleyerek kendi soneti **Hamoyelo'yu [Gülümseme]** yazan Karyotakis, yine aynı kaynaktan geldiği oldukça açık olan ses benzeşimlerini de eserine eklemiştir. Şiirdeki tekrarlar buna bir örnektir: “Bu akşam” – “bu akşam”, “rüya gibi” – “rüya gibi”. Benzer metaforik semboller de: “Nisan gülü” – “Nisan günü”, “Mayıs şafağı”. Ve “iken” kullanımı: “Geçerken bütün sevinciyle Nisan günü” – “güneşin karşısında gülerken”. Son olarak benzeşen diğer noktalar:

Απόψε είναι σαν όνειρο το δείλι (Hamoyelo)
Bu akşam gün batımı rüya gibi

Κ' έτσι σαν όνειρο τη χαίρομαι εκεί πέρα (Oneira Agapis, VII)
Ve öyle bir rüya gibi seviniyorum ona

καθώς χαμογελάει στον ήλιο αγνάντια (Hamoyelo)
güneş altında gülümserken

Καθώς περνάει ανθοφόρετη ως αυγή του Μάη (Oneira Agapis, VII)
Çiçekli Mayıs şafağı gibi geçerken

Σα δυο κεράσια χώρισαν τα χείλη (Hamoyelo)
İki kiraz gibi ayrıldı dudaklar

Το γέλιο της ν' ανοίγει ως ρόδο τόρpio αχείλι (Oneira Agapis, V)

⁸⁵ Petros Vasilikos, *Tragudia tis Erimias*, Atina, y.y., 1898, s. 51-53.

Kahkahaları dudaklarını gül gibi açar

το πλέον αδρό τριαντάφυλλο τ' Απρίλη (Hamoyelo)
artık olgunlaşmış Nisan gülü

Που είδες ονειροπλάνευτος μια αυγή του Απρίλη (Oneira Agapis, V)
Bir Nisan şafağında gördüğün hayalindeki

Yukarıda saydığımız örnekler Karyotakis'in **Hamoyelo** [Gülümseme] adlı eserinde Hacıpulos'tan etkilendiğine şüphe bırakmamaktadır.

Nasıl ve hangi seviyede olursa olsun, şairin şiirsel kişiliğinin oluşmasında önemli rol oynayan ve eserlerinde görülen bu etkiler, bir şekilde şairin kendini ifade etmesine yardımcı olmuştur ve gerçek anlamda **Nipenthi'de** [Yas Tutmayan] ortaya çıkmıştır.

3.2.2. İkinci Kitabındaki Etkiler

Nipenthi'ye [Yas Tutmayan] kadar Karyotakis'in üzerindeki etkiler yüzeysel ya da tesadüfidir. Ancak 1919 ve sonrasında, yani daha sistematik olarak okumalar yapmaya başladığında ve dolayısıyla kendine uygun olan ifade biçimlerini keşfettiğinde bu etkiler şairin eserlerinde daha özgün bir yapıya bürünmektedir. Bu, elbette kimi şiirlerinde ünlü, unutulmuş, daha eski ya da çağdaş isimlerin tesadüfi yankılanmalarının olmadığı anlamına gelmez. Aksine, bunların varlığı, Karyotakis'in özümlemedeki yeteneğini ve onları etkisiz hale getirmekteki başarısını kanıtlamaktadır.

Böylece, **Nipenthi** [Yas Tutmayan] ve sonrasında, yalnızca tek bir modelden gelen etkilerden bahsetmek imkansızlaşır. Öyle ki, şairin ustalıkla ilişkilendirmeyi başardığı ve içeriğine şekil vermesi için kullandığı iki ya da üç farklı kaynağı tek bir şiirde birleştirdiğini görürüz. Ancak bu, Dimaras'ın⁸⁶ öne sürdüğü “büyük bir araştırma

⁸⁶ 1904-1952 yılları arasında yaşayan Dimaras, Selanik Üniversitesi'nde filoloji okuduktan sonra şiir eleştirmenliği yapmış, “Çağdaş Yunan Edebiyatı Tarihi” adlı bir kitap kaleme almıştır. C. Th. Dimaras: **A History of Modern Greek Literature**, New York, State University of New York Press, 1972.

ve bilgeliğe gerek kalmaksızın, her şiirinde bizden ya da yabancı bir şairden etkilendiğini söyleyebiliriz”⁸⁷ savını doğrulamamaktadır. Tam aksine, belli modelleri kullandığı yerlerde bunların tespit edilebilmesi oldukça zordur, hatta kaynakların ve birleşimlerin sayısının arttığı noktalarda daha da zor olmaktadır.

İpnos [Uyku] şiirinden yapacağımız bu alıntı konuya açıklık getirmemizi sağlayacaktır.

Γλυκὰ θὰ κοιμηθοῦμε σὰν παιδάκια
γλυκά. Καὶ τὰ κορίτσια τοῦ χωριοῦ μας,
ἀγριαπιδιές, θὰ στέκουνε τριγύρω
καί, σκύβοντας, κρυφὰ θὰ μᾶς μιλοῦνε
γιά τὰ χρυσὰ καλύβια, γιά τὸν ἥλιο
τῆς Κυριακῆς, γιά τὶς ὀλάσπρες γάστρες,
γιά τὰ καλὰ τὰ χρόνια μας ποὺ πᾶνε.

Uyuyacağız çocuklar gibi tatlı
tatlı. Ve köyümüzün kızları,
ahlat ağaçları, duracaklar dört bir yanda
ve, eğilerek, gizlice konuşacaklar
altın kulübelerden, güneşinden
Pazar gününün, bembeyaz çömleklerden,
bizden geçen güzel yıllarımızdan.

Huzurlu bir ölüm anında geçmiş yıllar hakkında konuşan bu kızlar, ilk bakışta akla Porfyras’ın **Vradi S’ena Horio [Köyde Akşam]** şiirinde yine huzurlu bir ölüm anındaki köylü kızlara benzettiği “hatıraları” akla getirmektedir.⁸⁸ Eğer Karyotakis’in bu şiirinin 1921 Ocak ayında⁸⁹ ve Porfyras’ın **Vradi S’ena Horio [Köyde Akşam]** şiirinin ilk olarak 1918 Ekim’inde⁹⁰ yayınlandığını göz önüne alacak olursak bu benzeşmenin tesadüf olduğunu varsayamayız.

Θέλω οἱ θαμπές μου οἱ θύμῃσες στὸ βάθος νὰ περνοῦνε
σὰν τὶς κοπέλες τοῦ χωριοῦ κι ἐκεῖνες· νάχω γείρει

⁸⁷ Eleftheron Vima, 21 Şubat, 1938.

⁸⁸ Steryopulos, **Ī Epidrasis Sto Ergo Tu Karyotaki**, s. 61.

⁸⁹ Savvidis, **Apanta Ta Evriskomena**, I. C., s. 212.

⁹⁰ **Porfyras: Apanta**, Pigi Yayınları, Atina, 1956, s. 222.

στὴ γριὰν ἐλιά μας, νὰ γρικῶ σκυφτὸς ν' ἀχολογοῦνε
τὰ γέλια τους ἀπ' τῆς ζωῆς μακριὰ τὸ πανηγύρι...

Donuk hatıralarımın geçmelerini istiyorum derinden
köyün kızları gibi; eğilmiş olayım
ihtiyar zeytinimize, belim bükük işiteyim seslerinden
gülüşlerini hayatın uzağındaki panayırın...

(Vradi S'ena Horio)⁹¹

Yine aynı şiirde, hem de yalnızca üç-dört dize sonra Bever ve Leautaud'un hazırladığı “Poetes d'Aujourd'hui” antolojisinde de yer alan Gregorie Le Roy'un **La Dernière Visiteuse [Son Ziyaretçi]** şiirinden etkiler görmekteyiz. Bu şiir, genel olarak son ziyaretçiyi konu almaktadır. Fransızca'da “ölüm” sözcüğü dişî artikele sahiptir, bu durumda **İpnos [Uyku]** şiirinde şairin elini tutan, ona “tatlı ve çok alçak tonda konuşan” (“**doucement et tres bas**”), “geçmişten bahseden” (“**des choses du passe**”) “kadıncık”a dönüşmüştür. Ayrıca Karyotakis “düşler kurarken bahtiyar” (“**content de rever**”) gözlerini kapar ve kendini sonsuz uykuya bırakır. İşte Karyotakis'in esinlendiği ve kimi ayrıntılarını kullandığı şiirin son üç kıtası:

Et moi, qui dès longtemps suis fait à la pensée
D'être un jour visité par elle, je serai
Sans émoi de la voir, et je la laisserai.
Sans dégoût, dans sa main prendre ma main glacée.

Ben de, uzun zamandır düşünüyordum onun gelişini,
bilerek onun bir gün geleceğini, yüzleşeceğim
sükunetle, ve iğrenmeden vereceğim
tutsun diye donmuş elimi.

Lors elle parlera, doucement et très-bas,
Des choses du passé, d'une province chère,
D'une maison bien close et pleine de mystère.
Et de tristes amours que je n'oublierai pas.

Konuşurken, yavaş ve çok düşük tonda,
eski şeylerden, sevilen bir yerden,
kapalı ve gizem dolu bir evden
ve unutmadığım hüznü sevdalardan.

⁹¹ Lambros Porfyras, **Skies**, Y. Vasileiu Yayınları, Atina, 1920, s 128.

Et, maternellement, comme l'eût fait ma mère,
près m'avoir parlé quelque temps du bon Dieu,
La chère me dira : « Veux-tu dormir un peu? »
Et, content de rêver, je clorai ma paupière.

Belki de annemin yapacağı gibi,
benimle tanrı hakkında konuştuktan sonra,
canım bana şöyle diyecek: “Uyumak ister misin?” Bu sırada
düş kuracağım bahtiyar, kapatacağım gözlerimi.

(La Dernière Visiteuse) [Son
Ziyaretçi]⁹²

Karyotakis yukarıdaki Gregoire Le Roy dizelerinden kimi detayları ikinci kitabının son şiirinde de kullanmıştır. Ancak aradaki tek fark, konuşanın ne “kadıncık” ne de “son ziyaretçi” olmasıdır. Burada şair erkek kardeşiyle konuşmaktadır:

για μιὰ μικρὴν ἡλιολουσμένη πόλη,
για ἓνα μεγάλο σπίτι ποὺ ἐκυλήσαν
τὰ πρῶτα πρῶτα χρόνια μας καὶ οἱ βόλοι,
για τὶς χαρὲς ποὺ ἀκόμα μὲ κρατοῦνε
ἰκέτη, θὲ νὰ σοῦ ἔλεγα,

küçük, güneşli bir şehirden,
ilk yıllarımızın ve bilyelerimizin
aktığı büyük bir evden,
hala beni yalvartan
sevinçlerden, bahsetmek isterdim sana

(Tu Adelfu Mu) [Kardeşimin]

Le Roy’un dizelerini andıran yukarıdaki üç dizenin şiirin yayınlandığı ilk iki seferde yer almadığını belirtmekte yarar vardır.⁹³ Bu da, akla bu şiirin muhtemelen **İpnos** [Uyku] ile birlikte yazıldığı ihtimalini getirmektedir. Belki de bu dizeler **İpnos**

⁹² Gregoire Le Roy, La Chanson de Pauvre – Mon Coeur Pleure d’Atrefois. Mercure de France, Paris, 1907. *Poetes d’Aujourd’hui*, I. Cilt, s. 288.

⁹³ Savvidis, *Apanta Ta Evriskomena*, II. C., s. 215.

[Uyku] şiiri için hazırlanmıştı ancak kullanılmadıklarından, şair bu dizeleri daha önceden yayınlanıp yine yakın bir havaya hakim olan **Tu Adelfu Mu [Kardeşimin]** şiirine eklemiştir.⁹⁴

**Lors elle parlera, doucement et très-bas,
Des choses du passé, d'une province chère,
D'une maison bien close et pleine de mystère.**

Konuşurken, yavaş ve çok düşük tonda,
Eski şeylerden, sevilen bir yerden,
Kapalı ve gizem dolu bir evden.

Karyotakis'in ikinci şiir koleksiyonundaki yabancı akımların etkisi daha genel ve görünür haldedir. Bu yabancı akımların hangilerinin olduğunu tespit etmek için İki Savaş Arası dönemin neo-romantik şairlerine bakmak yeterlidir: K. Uranis, N. Lapathiotis, T. Agras ve Mitsos Papanikolaou. Bu isimlerin arasında kimi farklılıklar mevcut olsa da, bunun nedeni her birinin kişisel tercihleri ve fikir ayrılıklarıdır. Ancak ortak alanları tektir: Fransız sembolizm okulu.

Aynı akımlardan Karyotakis de etkilenmiştir ve özellikle **Nipenthi'de [Yas Tutmayan]** Baudelaire, Maeterlinck, Samain, Gregorie Le Roy, Moreas gibi isimlerin yankılanmaları mevcuttur. Kitabın başlığı olan "**Nipenthi**"⁹⁵ bile Homeros'a ait bir sözcük olsa da Karyotakis bunu Baudelaire'den almıştır.⁹⁶ Baudelaire, **Les Paradis Artificiels [Yapay Cennetler]** adlı kitabının ikinci bölümündeki düzyazısı **Un Mangeur D'Opium'da [Afyonkeş]** afyonu "**pharmakon nepenthes**" olarak adlandırmıştır.⁹⁷ Fransız şair, **Les Fleurs du Mal [Kötülük Çiçekleri]** adlı kitabında

⁹⁴ Steryopoulos, **İ Epidrasis Sto Ergo Tu Karyotaki**, s. 64.

⁹⁵ Yas tutmayan.

⁹⁶ Homeros'un (Odysseia, 4, 221) sözcüğü olduğunu M. Panayatopoulos (Ta Prosopa ke ta Keimena, Aetos Yay., Atina, 1948, 5. Cilt, 137) tespit ederken, Baudelaire'den kaynaklandığını Sakellariadis (Apanta Emmetra ke Peza, s. 18) ve Savvidis (Apanta ta Evriskomena, I. Cilt, s. 208) söylemiştir.

⁹⁷ "**Était-ce donc là la panacée, le pharmakon népenthes pour toutes les douleurs humaines?**" Charles Baudelaire, **Oeuvres Complètes**, Préface, présentation et note de Marcel A. Ruff. Editions du Seuil, 1968, s. 594.

bulunan **Le Léthé [Unutuş]** şiirinde de bu sözcüğü yine aynı anlamda kullanmıştır.⁹⁸ Karyotakis **Un Mangeur D’Opium [Afyonkeş]** hakkında bir fikre sahip olmasaydı bile, kitabının başlığını Baudelaire’in bu şiirinden alması imkansız gözükmeyecekti.

Genel yabancı etkiyle karşılaştırıldığında, bu tür “ödünç almalar” görece azdır. Ancak bütün sınırlı karakterlerine rağmen yerli şairlerin etkileri daha görünürdür. Bunun nedeni, şiir tekniğini ve ifade yöntemlerini yabancılardan öğrenmiş olsa da, dili yerli şairlerden almış olmasıdır. Buna örnek olarak Karyotakis’in **Don Kihotes [Don Kışotlar]** şiirini, Kostas Uranis’in **Don Kihotis [Don Kışot]** şiiriyle karşılaştırabiliriz. İki şiir de bir ay farkla **Numas** dergisinde yayınlanmıştı.⁹⁹ Cervantes’in ünlü eseri **Don Kışot’un** Kostas Karthaios¹⁰⁰ çevirisiyle **Numas** dergisinde yayınlanması iki şiir için de ilk neden olarak görülebilir.¹⁰¹ Ancak buna bağlı olmaksızın iki eser arasında kimi uzak benzerlikler göze çarpmaktadır.

Κοντόφθαλμοι οραματιστές, ένα δεν έχουν δάκρυ
για να δεχτούν ανθρώπινα κάθε βρισιά χυδαία.

Kör hayalperestler, yoktur gözlerinde yaş
insanca kabul etmeleri için her adi küfrü.

Σκοντάφτουνε στη Λογική και στα ραβδιά των άλλων,
αστεία δαρμένοι σέρνονται καταμεσής του δρόμου

Mantık’ta tökezlerler ve başkalarının sırtlarında,
şakadan dayak yemiş gibi sürünürler ortasında sokağın
(Karyotakis)¹⁰²

με σφραγισμένα επίσημα, ερμητικά τα χείλια

⁹⁸ “Je sucerais, pour noyer ma rancoeur, Le népenthès et la bonne ciguë.” Charles Baudelaire, *Les Fleurs du Mal*, edi. Émile-Paul Frères, Paris, y.y., 1925, s. 52.

⁹⁹ Uranis’in şiiri 20 Haziran 1920’de **Numas** dergisinde ve kısa bir süre sonra “**Nostalgies**” adlı şiir koleksiyonunda yayınlanırken, Karyotakis’in şiiri 11 Temmuz 1920’de yine **Numas’ta** yayınlanmıştır. Savvidis, **Apanta ta Evriskomena**, I. Cilt, s. 209-210.

¹⁰⁰ 1878-1955 yılları arasında yaşayan, gerçek adı Lakon Kleandros olan şair ve çevirmen. **Numas**, **Nea Estia** gibi edebiyat dergilerinden sonra Ulusal Tiyatro’da müdürlük görevinde bulunmuştur. Shakespeare, Oscar Wilde, Cervantes gibi edebiyatçıların eserlerini Yunanca’ya kazandırmıştır.

¹⁰¹ Cervantes’in romanının tefrikaları **Numas** dergisinde 2 Ekim 1919’dan itibaren yayınlanmıştır.

¹⁰² **Numas** Dergisi, sayı 692, 11 Temmuz 1920, s. 20.

και με τα μάτια εκστατικά [...]

resmen mühürlenmiş, sımsıkı dudaklarla
ve kendinden geçmiş bakışlarla [...]

Στο πέρασμά του ατσάλινου του σκιάχτρου από τις στράτες
του κόσμου τις πολύβοες οι άνθρωποι γυρνάνε,
τον δείχνει ο ένας τ' αλλουνού — κι ειρωνικά γελάνε.

Çelik korkuluğun geçişinde
gürültülü yollarından dünyanın insanlar döner,
biri onu diğerine gösterir; ve ironik bir şekilde gülerler.
(Uranis)¹⁰³

Şüphesiz iki şiir arasındaki en ortak nokta, Savvidis'in belirttiği dizelerdir.¹⁰⁴

Οι Δον Κιχώτες πάνε ομπρός και βλέπουνε ως την άκρη
Don Kişotlar önde giderler ve görürler sonuna kadar
(Karyotakis)

οι Δον Κιχώτες παν μπροστά κι οι Σάντσοι ακολουθάνε!
Don Kişotlar önde giderler ve Sançolar takip eder!
(Uranis)

3.2.3. Üçüncü Kitabındaki Etkiler

Son kitabı **Elegia Ke Satires [Ağıtlar ve Hicivler]** ile Karyotakis eski tercihlerini bırakmadan yeni bir etki alanının içine girmiştir. En iyi ve en kişisel şiirlerini topladığı bu son şiir koleksiyonunun hazırlanma süresi neredeyse diğer iki kitabın yazılma süresinden daha fazladır. Özellikle **Elegia'daki [Ağıtlar]** ve 1923-24 yılından önce yazılmış olan şiirlerdeki etkiler **Nipenthi'deki [Yas Tutmayan]** etkilerin neredeyse aynısıdır. Önceden de belirttiğimiz üzere Karyotakis o dönemde yerli şairleri okuyordu ve kendinden bir önceki şiir geleneğiyle yakın ilişki içindeydi. Ancak 1924 yılından ve İtalya ile Almanya ziyaretlerinden sonra neredeyse tamamen yabancı şairlere

¹⁰³ Kostas Uranis, *Nostalgies*, Atina, Typos, [1920], s. 20.

¹⁰⁴ Savvidis, *Apanta ta Evriskomena*, I. Cilt, s. 210.

yönelen Karyotakis, yumuşak lirizm havasından uzaklaşarak realizme yönelmiş ve sert hicivlerini kaleme almaya başlamıştır.¹⁰⁵

Her halükarda, eski şiirlerinde olduğu kadar bu koleksiyonda yer alan sonraki şiirlerinde de etkiler daha seyrelmiş ve ödünç almalar daha sınırlanmıştır. Şair şiirsel dilini yavaş yavaş değiştirmiş, böylece daha özel bir alan yaratmıştır. Bunu da, daha önceden kendi durumuyla benzeştığını düşündüğü durumları birbirinden ayırarak başarmıştır. Ayrıca biçim ve dil değişirken, şairin hedefleri ve dolayısıyla bir noktadan sonra örnek aldıklarında da değişim gözlenmektedir. Elbette, etkilerin temelinde yine sembolizm ve uzantıları mevcuttur. Ancak, Karyotakis daha yakın benzerlikler bulmaya devam ederken ona hiç de yabancı olmadığını düşündüğümüz ve o dönem henüz ortaya çıkan sürrealizm akımı gibi kimi yeni akımların etkisinde de kalmıştır. Sembolizmin yumuşaklığını bırakarak neredeyse ekspresyonizmin sert ifade yöntemlerine doğru geçiş yapan Karyotakis, bunları Carco, Toulet ve “fantisistes”lerden almıştır.¹⁰⁶

Böylece, Samain ve Maeterlinck artık duyulmaz hale gelmiştir. Sadece bir iki noktada şüpheli benzerlikten söz edebiliriz.

ὦ Βενετία, πόλις ἀπὸ χρυσάφι κι ἀπὸ σμάλτο, [...]

Oh Venedik, altından ve mineden şehir, [...]

ὦ θύμηση ἀνεξάλειπτη...

Oh silinmeyen hatıra...

Karyotakis’in başlıksız bu şiiri, Bever ve Leautaud’un antolojisinde de yer alan Samain’in “**Versailles**” şiirini anımsatmaktadır:

Ô Versailles, par cette après-midi fanée,
Pourquoi ton souvenir m'obsède-t-il ainsi?

¹⁰⁵ Steryopulos, *Ἰ Epidrasis Sto Ergo Tu Karyotaki*, s. 116.

¹⁰⁶ Steryopulos, *a.g.e.*, s. 117.

Oh Versailles bu solgun öğle vakti,
Neden hatıranız bana böyle acı çektiriyor?
(Versailles, I.)¹⁰⁷

Samain, **Vradi [Akşam]** şiirinde de çok hafif biçimde hissedilir:

**Τα παιδάκια που παίζουν στ' ανοιξιάτικο δειλί
μια ιαχή μακρυσμένη – [...]**

Bahar akşamında oynayan çocuklar
uzaktan bir çığlık

[...] ένα τραίνο που θα 'ρχεται από μια άγνωστη χώρα,
gelen bir tren gibi bilinmez diyardan,

Çok benzeşen genel atmosferin dışında, bu dizeler yine aynı antolojide yer alan Samain'in dizelerinin neredeyse karşılığıdır.

La nuit tombe... les voix d'enfants se sont éteintes,

Gece oluyor... çocukların sesleri sönmüş,
(Elégie)¹⁰⁸

Samain'in antolojide yer almayan fakat aynı isimli bir başka şiirinin dizesi ise şöyledir:

Parfois un train lointain sifflait, mélancolique;

Bazen uzak bir tren ıslık çalardı melankolik
(Elégie)¹⁰⁹

¹⁰⁷ Albert Samain, **Poetes d'Aujourd'hui**, II. Cilt, s. 212.

¹⁰⁸ Albert Samain, **Poetes d'Aujourd'hui**, II. Cilt, s. 217.

¹⁰⁹ Albert Samain, **Le Chariot d'Or**, Paris, Mercure de France, t.y., s. 16.

Ancak bu kitapta, bir önceki şiir koleksiyonunun yabancı etkilerinden yalnızca Moreas'ın kaldığını görmekteyiz. Bu etkiler daha çok **Elegia'nın [Ağıtlar]** ilk bölümündeki şiirlerde gözlenmektedir. Buna Baudelaire'i de dahil edebiliriz ancak Karyotakis ünlü Fransız şairi bu kitapta daha iyi değerlendirmiş ve özümlemiştir.

Karyotakis'in **To Telefteo Taksidi [Son Yolculuk]**, **Thelo Na Figo [Gitmek İstiyorum]** ve **Epistrofi [Dönüş]** şiirlerindeki “gidiş” teması Moreas ve Baudelaire'i birleştiren örnekler olmuşlardır.¹¹⁰ Minas Dimakis, **To Telefteo Taksidi'nin [Son Yolculuk]**¹¹¹ ikinci kıtasını işaret ederek şöyle bir yorumda bulunmuştur: “Baudelaire, ünlü şiiri **Le Voyage'da [Yolculuk]** gerçek yolcuların sadece kaçmak için gittiğini ve nedenini bilmeden “haydi” dediklerini kanıtlamıştır”.¹¹² Dimakis'in bahsettiği dizeler şunlardır:

**“Mais les vrais voyageurs sont ceux-la seules qui partent
Pour partir; [...]
Et, sans savoir pourquoi, disent toujours. Allons!”**

Ne ki gerçek yolcular, yalnız onlardır giden
Gitmek için; [...]
Ve, nedenini bilmeden, her zaman derler: “Haydi!”¹¹³

Moreas da kaçıışı bilinmeyende arar: “bilmediği denizlerde”. Karyotakis ise “bilinmeyen ve yeni bir yerde”. Moreas “denizin hafif sisinde” kaybolmak isterken, Karyotakis şiirinde “gökyüzünde bir altın tozu olmak” istemektedir.¹¹⁴ Ve Karyotakis “alıp başını gitmek” isterken, Moreas “aniden şehri ve toprağı unutmak” istemektedir. Son olarak her ikisi de gemiden ya da dalgalardan hüznlerini “avutmalarını” arzularlar:

II

**Mélancolique mer que je ne connais pas,
Tu vas m'envelopper dans ta brume légère**

¹¹⁰ Steryopoulos, **İ Epidrasis Sto Ergo Tu Karyotaki**, s. 188.

¹¹¹ Şiirin Türkçe çevirisi için bkz. Eserler ve Çeviriler.

¹¹² Esin Ozansoy, **Kostas G. Karyotakis ve Charles Baudelaire**, İstanbul Üniversitesi Dilbilim Dergisi, Sayı 29, Cilt I, 2013, s. 26.

¹¹³ Charles Baudelaire, **Les Fleurs du Mal** (Kötülük Çiçekleri), Çev.: Ahmet Necdet, İstanbul, Adam Yayınları, 2001, s. 169.

¹¹⁴ Esin Ozansoy, **a.e.**, s. 26.

**Sur ton sable mouillé je marquerai mes pas,
Et j'oublierai soudain et la ville et la terre.**

Hiç bilmediğim melankolik deniz,
Saracaksın beni hafif sisinde;
Islak kumlarında bırakacağım ayak izlerimi
Ve unutacağım aniden, toprağı da şehri de.

**Ô mer, ô tristes flots, saurez-vous, dans vos bruits
Qui viendront expirer sur les sables sauvages,
Bercer jusqu'à la mort mon coeur, et ses ennuis
Qui ne se plaisent plus qu'aux beautés des naufrages ?**

Ey deniz, ey mahzun dalgalar, elinizde mi,
Vahşi kumlar üstünde birden yok olup gitmek,
Avutabilir misiniz ölüme kadar dertlerimi ve kalbimi,
Artık enkazların güzelliklerinden başkasıyla memnun olmayı bilmeyen.

Karyotakis'in son kitabındaki etkiler arasında Baudelaire'den daha çok faydalanılan ve açık şekilde seçilen başka bir isim vardır: Laforgue. Karyotakis önceleri bu isimden çok etkilenmiş gibi gözükmemektedir. Onu, "Ağıtlarını" yazmaya başladığı andan itibaren keşfetmiş, ancak daha çok "Hicivlerinde" kullanmıştır.¹¹⁵ Gerçekten de hicivlerinde, çok önemli ödünç almalar olmasa da Laforgue'a bir şeyler borçludur. Ancak hicivlerinde etkisi daha baskın şekilde hissedilen ikinci grup Carco, Toulet ve genel olarak "fantaisist"lerdir. Önceden belirlenmiş şiirsel formlara ve geleneksel yazıma bir tepki olarak ortaya çıkan bu edebi akımın temsilcilerinden Carco'ya göre:

"Bu bir edebiyat okulu değildi. Önceden kullanılmış metodlara ve eski klişelere karşı derin bir tepkiydi [...] Bunun dışında başka hiçbir şey yoktu. Yalnızca, herşey 1912, 1913 ve 1914'te yaşanıyordu ve bizden öncekiler bizi deli yerine koyuyorlardı".¹¹⁶

Karyotakis'in başlık taşımayan şiiri **O Kipos İme... [Olduğum Bahçe]** biraz Carco'yu andırabilir ve hatta Karyotakis'in "fantaisist"lerin havasını soluduğu söylenebilir. Ancak bu etkiler toplamda Karyotakis tarafından çok iyi özümrlenmiştir. Ayrıca belirtmek gerekir ki, Carco'nun Karyotakis'in Preveze'deki intiharından sonra

¹¹⁵ Steryopulos, a.g.e., s. 118.

¹¹⁶ Philippe Chabaneix, **Poetes d'Aujourd'hui**, Paris, 1949, s. 21.

yazmış olduğu kimi şiirleri de benzerlikler göstermektedir.¹¹⁷ Carco’nun şiirindeki genel havanın öğeleri olan palyaçolar, pantomimciler, kabare kızları, gezici tiyatrolar vb Karyotakis için oldukça cezbediciydi. Üstelik Carco, bu acı-tatlı duygusallığı hicive dönüştürürken Karyotakis de kendi hiciv yöntemlerini bulmuştur. İşte, Carco’nun “La Boheme et mon Coeur” kitabından hiciv özelliklerini taşıyan iki dördlülüğü ve Karyotakis’in son kitabında yer verdiği çevirisi:

Ainsi j’ai dans ma belle pipe...
Στην ωραία, φαρμακερή μου πίπα εφούμαρα
τις τελευταίες αναμνήσεις μου. Χαρτιά
έβαλα για προσάναμμα στη φωτιά,
στίχους, χειρόγραφα, βιβλία με φούμαρα.

İçiyordum güzel ve zehirli pipomda
son anılarımı. Kağıtlar
koydum ateşi yakmaya,
dizeler, yazmalar, kitaplar boş laflarla.

Νεκρός, θα ’μαι σαν άθλιο καταστάλαγμα
στη μνήμη φίλων, συμποσιαστών.
Μα θα ’χω λησμονήσει τα πλήθη των αστών,
τη δόξα, το χρήμα και το συνάλλαγμα.

Sefil bir çöküş gibi ölü olacağım
hatırasında dostların, katılanların.
Ama unutmuş olacağım şehirlerin kalabalıklarını
görkemi, parayı ve döviz kurlarını.

Benzer öğeler Karyotakis’i edebi olarak daha keskin olan Toulet’e de yönlendirmiştir. Şairin içindeki romantizm eğilimini gizleyen yararsızlık hissi ve kinizm, biçimsel olarak sert ve neredeyse şiddetli ifade değişkenliği ve kısalık Karyotakis’i kendine çekmiştir.¹¹⁸ “Ağıtlar”ın ikincisi olan **İstoria’yı [Hikaye]** bir kenara ayıracak olursak, Karyotakis’in bu tekniği çok az kullandığı ve Toulet’nin izlerini diğer okuduklarından değiştirerek ve dönüştürerek aldıklarıyla neredeyse yok ettiği gözlenmektedir.

¹¹⁷ Steryopulos, **a.g.e.**, s. 189.

¹¹⁸ Steryopulos, **a.g.e.**, s. 192.

“**Fantaisistes**” dışında Karyotakis’in üzerinde ikinci ya da üçüncü dereceden etkisi bulunan yabancı şairler de mevcuttur. Yine “**Poetes d’Aujourd’hui**” Antolojisi’nde yer alan Stuart Merrill, Charles Guerin ve Francis Vile-Griffin gibi isimlerden etkilenen Karyotakis’in son kitabında bu etkiler neredeyse görülmezdir.

3.3. Ölümünün Ardından (Karyotakizm)

Kostas Karyotakis’in henüz 32 yaşındayken Preveze’de bir okaliptus ağacının altında kalbine sıktığı tek kurşunla yaşamına son vermesinin ardından Yunan şiiri “Karyotakizm” adı verilen bir modayla dolup taşmıştır. Elbette bu terim, kendinden sonraki nesile ait olan genç şairlerin onun şiirsel içeriğini ve ifade yöntemlerini taklit etme eğiliminde olduğu anlamına gelmektedir. Ancak “Karyotakizm” etkisini yalnızca 1930’lu yılların şairlerinde değil, 1970 kuşağı şairleri üzerinde de göstermektedir.¹¹⁹ Yalnızca zamansal olarak değil, aynı zamanda mekansal olarak da büyük bir çevreyi etkilemiş olan Karyotakis’in etkisi Kostas Mondis, Nikos Vrahimis gibi Kıbrıslı şairlerde bile görülmektedir. Bu nedenlerden ötürü Karyotakizm teriminin “tam olarak ne anlama gelebileceği” bugün bile akademisyenler, edebiyatçılar ve eleştirmenler tarafından tartışılmaktadır.

Bu terimi ilk defa genç edebiyat eleştirmeni Andreas Karandonis “Karyotakis’in gençler üzerindeki etkisi”¹²⁰ adlı makalesinde kullanmıştır. Karandonis makalesinde ayrıca Karyotakis’in etkisi altında kalan genç şairlerin eserlerinin “temel olarak durmaksızın ağlamaya ve halk diliyle katharevusa’nın karıştırılmasına” dayandığını, bunun da sonuç olarak onları gerçek anlamda gereksizleştirdiğini desteklemekteydi. Başka sözlerle ifade edilecek olursa, Karyotakis’in şiirini taklit etmenin “yıkıcı”

¹¹⁹ Esin Ozansoy, **Kostas G. Karyotakis ve Charles Baudelaire**, İstanbul Üniversitesi Dilbilim Dergisi, Sayı 29, Cilt I, 2013, s. 26.

¹²⁰ **Ta Nea Grammata**, 9. Sayı, Eylül 1935, s. 478-486.

sonuçları vardı.¹²¹ O dönem henüz 25 yaşında bir genç olan Karandonis'in makalesi öfke doluydu ve açıkça bir tutkunun ürünüydü.

“Profesyonel okuyucu” olarak hassas edebiyat eleştirileri kaleme alan Tellos Agras da, başka bir edebiyat dergisi olan **Neoellinika Grammata**'da Kostas Karyotakis'in 1928 yılında çıkarmış olduğu **Satires [Hicivler]** adlı eseriyle klasikler arasında kalacağını söylerken, neredeyse bütün gençlerin Karyotakis'i örnek olarak şiirler yazdığını ve bu taklitlerin hem asıl şairi değersizleştirdiğini hem de bunları kaleme alan her bir şaire kişiliğini kaybettirdiğini belirtmektedir. Ayrıca genç şairlerin içerik olarak kullandıkları motiflerden bahsederken şunun altını çizer: “Bütün teknik ve bürokratik kültürün kendi döneminde, kendi jargon ve ifade biçimleri vardır. Bunlarla birlikte, işte bu “antişiirsel” sözcükler özgürce ve çabucak dilimize giriyor. Elbette benzetmeler ve şiirsel tasvirler de bu sözcükler gibi. Kilovattan, işletmelerden ve hisselerden, gösterimden, linotipten, reklamlardan, dekor, traktör ve motorlardan bahsediyorlar.”¹²²

Son olarak M. Panayotopulos'un bu sözleri; ölümünden sonra Karyotakis'i içerik ve ifade olarak hastalıklı bir şekilde taklit edenleri, yani diğer adıyla Karyotakizm olarak bilinen akımı oldukça başarılı bir şekilde betimlemektedir:

“Karyotakis'i öldüren tabanca, tıpkı hipodromlarda start hakemlerinin kullandıkları tabancalar gibiydi; ses duyulur duyulmaz koşu başlar. Karyotakis'te de böyle oldu; yaşadığı süre boyunca çok az insan onu hissetti ve gerçekten ilgi gösterdi, ancak ölümünden sonra taklitçiler, yorumcular, yerenler ve övenler azgın bir şekilde dört nala koşmaya başladılar”.¹²³

Yukarıdaki yorumlardan da anlaşılacağı gibi 1930'lu yıllara damgasını vuran Karyotakizm akımı yalnızca basit bir ifade ve içerik taklidi olmaktan ileriye

¹²¹ Maria Stefanopulu (Haz.), **Epistimoniko Simposio Karyotakis Ke Karyotakizmos (31 Ian. – 1 Fev. 1997)**, yy., Eteria Spudon Neoelliniku Politismu Ke Yenikis Pedias, 1998, s. 145.

¹²² **Neoellinika Grammata**, 1 Eylül 1935.

¹²³ M. Panayotopulos, **İ Tragodia Tis Monaksias: K. Y. Karyotakis (1896-1928), Ta Prosopa Ke Ta Kimena. O Lirikos Logos**, yy., Aetos, 1949.

gidememiştir. İki Savaş Arası dönemde, Karyotakis'in gölgesinde yaşayıp şiirler yazan ve tarihin sayfalarında asla yer almamış olan bu şairler arasında Yannis Aidonopulos (1916-1944), Petros A. Dimas (1917-2005), Minos Zotos (1905-1932), Yorgos Karacas (1912-1948), Yorgos Kociulas (1909-1956), Anthula Stathopulu-Vafopulu (1908-1935) gibi isimler yer almaktadır.¹²⁴

Anthula Stathopulu-Vafopulu'nun **Apolitrosi [Kurtuluş]** şiiri, dönemin şairlerinin Kostas Karyotakis'ten etkilenerek eserler verdiklerini gözler önüne sermektedir:

[...] Πέτα λοιπόν τα σάρκινα δεσμά,
ψυχή, της χωματένιας ομορφιάς σου.
Αβυσσος χάσκει πίσω σου η ζωή
και λυτρωτής ο θάνατος μπροστά σου...¹²⁵

[...] At artık bedenî bağlarını,
ruhunu, dünyevî güzelliğini.
Hayat arkandan uçuruma bakar
ve önünde kurtarıcı ölüme...

Karyotakis'in basit taklitleri olmaktan öteye gitmeyi başaramayan 1930'lu yılların şairlerinin oluşturmuş olduğu bu akımın sonunu getiren ise 1931 yılında Yorgos Seferis'in ilk şiir koleksiyonu olan ve Yunan şiirine gerek içerik gerekse ifade olarak yenilik getiren **Strofi [Kıta]** adlı şiir kitabıdır.¹²⁶

Elbette Karyotakizm tek etkisini Yunan şairler üzerinde göstermemiştir. Aynı dili kullanan Kıbrıslı şairler de bu akımdan etkilenerek eserler vermişlerdir.¹²⁷ 1930'dan sonra ortaya çıkan bu akımın genel özellikleri şöyledir: müzikal bir his yaratmayı amaçlayan; tatminsiz aşk, gidiş, karamsarlık gibi alışılmış konulara yönelen ve bunu

¹²⁴ Sotiris Trivizas (Haz.), **Elassones Piites Tu Mesopolemu**, Atina, Kastanyotis, 2015.

¹²⁵ Anthula Stathopulu-Vafopulu, **Nihtes Agripnias**, Atina, Odos Panos, 2019.

¹²⁶ Linos Politis, **İstoria Tis Neoellinikis Logotehnias**, 5. bs., Atina, Morfotiko İdrima Ethnikis Trapezis, 1985, s. 280-282.

¹²⁷ L. Papaleondiu, **Ta Prota Vimata tis Kipriakis Logotehnikis Kritikis 1880-1930**, Lefkoşa, y.y., 1997.

sonbahar, bulutlu gökyüzü, ıssız sokaklar ve kapalı odalar gibi sabit semboller aracılığıyla anlatan hüznü tonda bir şiir yazını. 1930-1960 yılları arasında eserler vermiş olan neredeyse bütün Kıbrıslı şairler Karyotakis'in kuşağından olan şairlerle benzeşme göstermektedir: Dimitris Dimitriadis (1892-1964), Kostas Markidis (1896-1968), Zinon Rossidis (1859-1919), Pithagoras Drusiotis (1908-1986), Antis Pernaris (1903-1980), Pavlos Krineos (1902-1986), Manos Kralis (1914-1989), Nikos Vrahimis (1914-1961) vd.¹²⁸ Ayrıca bu isimlere 1958-1975 yılları arasında şiirsel olgunluğa ulaşan ve Yunanistan şiirinde de önemli bir yer edinmiş olan Kostas Mondis (1914-2004) de eklenebilir. Özellikle Mondis'in gençlik döneminde yazdığı şiirlerden oluşan **Minima** (1947) koleksiyonundaki **Enas Mithoforos Apo Tin Atlantida [Atlantis'ten Bir Paralı Asker]** şiiri gerek kullanılan ifade yöntemleri gerekse içeriğiyle Karyotakis'in "**Mihalyos**" şiirini andırmaktadır. Şairin kendisi de vermiş olduğu bir mülakatta: "Evet, içimde Karyotakis var. Hem de çok. Beni herkesten çok o etkilemiştir" diyerek bu etkileşimi açıkça beyan etmiştir.¹²⁹

Ήταν εργάτης χρόνια τώρα
στ' Αγγλοκυπραίικο μεταλλείο
δώδεκα μίλια από τη Χώρα.
Μάχεν ο πόλεμος αρχίζει,

το μεταλλείο είχε σταματήσει,
δεν έμεινε καμμιά άλλη λύση
και γράφτηκε πια στο στρατό
μ' άλλους πολλούς, ένα σωρό.
Αποχαιρέτησε μια αυγή
με βαρεμένη την ψυχή
(πόλεμος ήταν' ποιος μπορούσε
να ξέρη αν θα ξαναγυρνούσε;)
τη γυναικούλα του, το γιο του,
ξένο ή δικό, όλο το χωριό του. [...]¹³⁰

İşçiydi yıllardır
İngiliz-Kıbrıs madeninde

¹²⁸ Stefanopulu, **a.g.e.**, s. 169-170.

¹²⁹ Memi Melissaratu (Haz.), **Simposio Ya Ton K. Y. Karyotaki (11-14 Eylül 1986)**, Preveze, Dimos Prevezis, 1990, s. 215-230.

¹³⁰ Kostas Mondis, **Ta Tragudia Tis Tapinis Zois**, Lefkoşa, Parga, 1954.

oniki mil uzağında Hora'nın.
Savaş başladığında,
madende durmuştu çalışma,
kalmadı çaresi başka
ve orduya yazıldı
diğerleriyle, çok sayıda.
Bir şafak vakti veda etti,
sıkışarak kalbi
(savaştı bu, kim bilirdi
geri dönüp dönmeyeceğini?)
karısına, oğluna,
köydeki herkese, yabancı ya da akraba. [...]

Karyotakis'in intiharının ardından ortaya çıkan 1930 kuşağından sonra unutulmuş gibi görünen Karyotakizm, 1970'li yıllarda "Neokaryotakizm" adı altında, farklı terimler ve daha az ölçüde etkiyle yeniden ortaya çıkmıştır. Y. P. Savvidis'in 1972'de kaleme aldığı ve Karyotakis'in şiirinin özellikle 1930 kuşağının seçkin şairleri (Seferis, Elitis, Riços, Embirikos) üzerindeki etkilerini araştırdığı çalışması Neokaryotakizm'in gelişimi için oldukça önemlidir. Savvidis çalışmasında ayrıca Karyotakis'in, İkinci Savaş Sonrası (1950-1970) kuşağının (Vyron Leondaris, Anestis Evangelu) ve o dönem yeni yeni ortaya çıkan 1970 kuşağının (Lefteris Pulios, Yorgos Panayotu, Kostas Sofianos, Hristos Valavanidis) kimi şairleri üzerindeki etkilerini gösteren bazı şiirsel metinlerden de alıntılar yapmıştır. Tabii ki, bu çalışmanın ardından Karyotakis'in etkisinin sınırları hem 30 Kuşağı'na hem de Savaş Sonrası şiirin (birinci ve ikinci kuşak) diğer şairlerine yayılmıştır.¹³¹

Neokaryotakizmin gelişmesine katkıda bulunan unsurlar arasında, Karyotakis'in şiirinin 30 Kuşağı ve Birinci Savaş Sonrası Kuşağı üzerindeki etkisi ve şairin eserlerinin okuyucular arasındaki popülaritesidir. Bu durum, 1972'de Savvidis'in "1946-47'de, arkadaşlarım arasındaki en popüler "modern" şair açıkça Karyotakis idi"¹³² ve 1986'da Ks. A. Kokolis'in "1945-1985 yılları arasındaki kırk yıl içinde ve özellikle ikinci yarısında, Karyotakis, belki de herhangi bir şiirsel metinden daha fazla ve herhangi bir

¹³¹ Stefanopulu, a.g.e., s. 196.

¹³² Y. P. Savvidis (Haz.), **Kostas Karyotakis: Piimata Ke Peza**, Atina, Ermis, 1984, s. LXI.

şairden daha geniş bir sosyo-kültürel bağlamda okundu, okunuyor, satıldı ve satılıyor”¹³³ şeklinde belirttiği gibi onaylanmaktadır. Savvidis’in 1966’da çıkartmış olduğu “**Apanta Ta Evriskomena**” ve 1966 baskısındaki adı “**Shediasma Hronografias**” olan ve 1989’daki son baskısında “**Hronografia**” adını taşıyan diğer iki kitabı Karyotakis’in popüler kalmasına yardımcı olmuştur.¹³⁴

Karyotakis’in intiharı özellikle okurlarının büyük kısmının hayal gücünü besleyerek şiirini ve hala efsanevi bir kişi olarak görülen şairin kendisini bir sis perdesi gibi sarmıştır. Bu "Karyotakis efsanesi", 70 Kuşağı’nın Karyotakis’ten bahseden veya Karyotakis benzeri şiirlerine referans olarak dahil edilmiş ve pekiştirilmiştir. Ayrıca, bu efsane bazı değişiklikler ile geliştirilip yeniden üretilmiş, böylece yeni ve farklı boyutlar kazanmıştır. Neokaryotakizmin şiirsel metinlerinin temel özellikleri, abartılı sembol kullanımı ve Karyotakis şiirinin gösterişli metaforik kullanımı olurken; genel olarak ruhsal sıkıntı, sosyal memnuniyetsizlik, yıkıcı ideoloji ve şiirsel kördüğümün ifadesinin bir işareti olarak "lanetli" Karyotakis egemendir.¹³⁵

Dramalı bir şair olan Nasos Vagenas’ın 1970’li yıllarda kaleme aldığı **Ethusa [Salon]** adlı şiirinde “Neokaryotakizmin” özellikleri gözlemlenebilmektedir:

Η Αίθουσα¹³⁶

Salon

στον Ντάγκλας Ντάν

Douglas Dan’e

Αιωνιότητα τ’ όνομά σου είναι Σολωμός.
Καθισμένη σε μεταξωτά μαξιλάρια, πάνω
σε σκαλισμένο θρόνο, αγέρωχη, κουνώντας
πεισματικά το κεφάλι, φωνάζοντας όχι
σ’ εκείνους που ζητούν να σου πιάσουν το χέρι.
Στα πόδια σου γαντζωμένος ένας μικρόσωμος Κεφαλονίτης
με σκονισμένη ρεντιγκότα — τ’ όνομά του Τερτσέτης

¹³³ **Praktika Ektu Simposiu Piisis: Neoelliniki Metapolemiki Piisi (1945-1985)**, Patra Üni. 4-6 Temmuz 1987, y.y., Gnosi Yayınları, 1987, s. 77.

¹³⁴ Stefanopulu, **a.g.e.**, s. 197.

¹³⁵ Stefanopulu, **a.g.e.**, s. 197-198.

¹³⁶ Nasos Vagenas, **Biografia**, Atina, Kedros, 1978, s. 9.

**και δίπλα εγώ
με σπασμένα δόντια
στριμωγμένος ανάμεσα σε ανθρώπους
που ιδρώνουν και φτύνουν.**

Ebediyet, senin adın Solomos'tur.
Oturup ipek yastıklara, üzerinde
işlenmiş tahtın, mağrur, sallıyor
başını inatla, bağırarak hayır diye
elini tutmak isteyenlere.
Ayaklarına zincirlenmiş ufak bir Kefalonyalı
tozlu redingotu ile – adı Terçetis
ve yanında ben
kırık dişlerle
sıkışmış insanların arasına
terleyen ve tüküren.

**Τα φώτα σβήνουν. Κάποιος στριγγλίζει.
Αέρας παγωμένος σέρνεται στο πάτωμα.
Ένας κοντός στραβοκάνης μ' ένα περίστροφο
και μια τρύπα στο στήθος σκαρφαλώνει στα μαλλιά σου.
Προσπαθώ να φωνάξω. Ένας παχύς διπλωμάτης
με τριχωτό χέρι μου κλείνει το στόμα.**

Sönüyor ışıklar. Biri çığlık atıyor.
Soğuk rüzgar sürünüyor döşemede.
Bir kısa boylu çarpık bacak elinde bir tabanca
ve göğsünde bir delikle tırmanıyor saçlarına.
Bağırmaya çalışıyorum. Semiz bir diplomat
kıllı eliyle ağzımı kapatıyor.

Vagenas'ın bu şiirinde salon, Çağdaş Yunan şairlerinin eserleriyle sonsuz şana ulaşmaya çalıştıkları araftaki bir buluşma noktasıdır. Eserde sonsuzluk mağrur, kibirli ve karşı çıkılamaz bir Solomos ile ifade edilmiştir. Diğer şairler ise şiirde de bahsedildiği gibi sonsuzluğun yüksek tahtının altında toplanmış, uzaktan hasetle bakarak sinirli ve düşük ahlaklı bir şekilde sert bir mücadele vermektedirler. Ancak Karyotakis olduğundan şüphe duymadığımız “elinde tabanca ve göğsünde bir delik olan kısa boylu çarpık bacak” sonsuzluğun zirvesine doğru kararlı bir şekilde tırmanarak mevcut durumu değiştirmektedir. Şiirin anlatıcısı her ne kadar bu durumu protesto etmek istese de, “semiz bir diplomatın kıllı eli”, yani kalabalık içinde tahta ulaşmak için itişip kakışan Yorgos Seferis tarafından engellenmektedir.

“Salon” şiirinde Vagenas, Çağdaş Yunan şiirindeki düzenin değişmesiyle alay etmektedir. Bu değişim de Savaş Sonrası dönemde Karyotakis’in değerinin yükselmesidir. Şiirde ayrıca Karyotakis’in değerinin yükselmesinden fayda sağlayan bütün şairlerle de gizlice alay etmektedir. Burada, Karyotakis’in kimliğinin kanıtı olan “kısa boylu çarpık bacak”, intiharının izleri olan “tabanca ve göğsünde bir delik” ile şairin kendisi mitleştirilmez ancak tam tersi savaş sonrası oluşturulan Karyotakis miti alaya alınır. Başka sözlerle ifade edilecek olursa “Salon” şiiri Karyotakis şiirinin değerini düşürmemektedir ancak bu değerın kutsallaştırılmasını eleştirmektedir. Şiir aynı zamanda genel olarak eserlerini sonsuzluğa ulaştırmaya çabalayan şairlerle alay ederken, Vagenas’ın kendisi de sonsuzluğa ulaşma çabasında Seferis’i bir engel olarak saptarken kendiyile de alay etmektedir.¹³⁷

3.4. Yapıtları ve Türkçe Çevirileri

3.4.1. ΠΡΕΒΕΖΑ¹³⁸

Preveze

Θάνατος είναι οι κάργες που χτυπιούνται
στους μαύρους τοίχους και τα κεραμύδια,
θάνατος οι γυναίκες, που αγαπιούνται
καθώς να καθαρίζουνε κρεμμύδια.
Çırpınan kargalardır ölüm
kara duvarlar ve kiremitler üzerinde,
sevilen kadınlardır ölüm
soğan temizliğinde.

¹³⁷ Stefanopulu, **a.g.e.**, s. 216-217.

¹³⁸ Şairin sürgüne gönderildiği ve yaşamının son günlerini geçirdiği Preveze’ye ithaf ettiği şiirin ilk başlığı “**Eparhia**” [Taşra]’dır. Kuzeni Thodoros Karyotakis’e yazdığı 22 Haziran tarihli mektupta şaire ilham veren olaylar gözlenebilir. Y. P. Savvidis (Haz.), **Kostas Karyotakis: Piimata Ke Peza**, Atina, Ermis, 1984, s. 141.

**Θάνατος οι λεροί, ασήμαντοι δρόμοι
με τα λαμπρά, μεγάλα ονόματά τους,
ο ελαιώνας, γύρω η θάλασσα, κι ακόμη
ο ήλιος, θάνατος μες στους θανάτους.**

Kirli ve önemsiz sokaklardır
parlak ve büyük isimleriyle ölüm,
zeytinlikler, çepeçevre deniz, bir de
güneş, ölümler içinde ölüm.

**Θάνατος ο αστυνόμος που διπλώνει
για να ζυγίση μια “ελλειπή” μερίδα,
θάνατος τα ζουμπούλια στο μπαλκόνι,
κι ο δάσκαλος με την εφημερίδα.**

İki büküm olan polistir ölüm
“eksik” porsiyonu tartarken.
balkondaki sümbüllerdir ölüm,
ve gazetesiyle öğretmen.

Βάσις, Φρουρά, Εξηκονταρχία Πρεβέξης.

Την Κυριακή θ' ακούσουμε την μπάντα.

**Επήρα ένα βιβλιάριο Τραπεζίς
πρώτη κατάθεσις δραχμαί τριάντα.**

Garnizon, Muhafız Birliği, Bölük Bomutanlığı.

Pazar'a bando dinletisi.

Bugün aldım bankadan bir hesap cüzdanı
ilk yatırdığım para otuz drahmi.

**Περπατώντας αργά στην προκυμαία,
“Υπάρχω;” λες, κ’ ύστερα “δεν υπάρχεις!”
Φτάνει το πλοίο. Υψωμένη σημαία.
Ισως έρχεται ο Κύριος Νομάρχης.
Ağır ağır yürürken rıhtımda,
“Var mıyım ben?” dersin, “yoksun!” peşinden.
Yaklaşıyor gemi. Bayrakları havada.
Vali Bey’dir belki bu gelen.**

**Αν τουλάχιστον, μέσα στους ανθρώπους
αυτούς, ένας επέθαινε από αηδία...
Σιωπηλοί, θλιμμένοι, με σεμνούς τρόπους,
θα διασκεδάζαμε όλοι στην κηδεία.
Şu insanların içinden biri en azından,
tiksintiden ölseydi de.
Sessiz, kederli ve ağırbaşlı tavırlarla
eğlenirdik hepimiz cenazede.**

3.4.2. ΚΙΘΑΡΕΣ (ΕΙΜΑΣΤΕ ΚΑΤΙ)¹³⁹

Gitarlar

**Είμαστε κάτι ξεχαρβαλωμένες
κιθάρες. Ο άνεμος, όταν περνάει,
στίχους, ήχους παράφωνους ξυπνάει
στις χορδές που κρέμονται σαν καδένες.
Sökülmüş gitarlar gibiyiz.
Rüzgar estiğinde,**

¹³⁹ Kostas Karyotakis, *Elegia Ke Satires*, Atina, 1927. Savvidis, a.g.e., s.87.

dizeler ve sesler uyandırır ahenksiz
zincir gibi sarkan tellerde.

**Είμαστε κάτι απίστευτες αντένες.
Υψώνονται σα δάχτυλα στα χάη,
στην κορυφή τους τ' άπειρο αντηχάει,
μα γρήγορα θα πέσουνε σπασμένες.**

Görkemli antenler gibiyiz.
Yükselen parmaklar gibi, boşluğun içinde,
sonsuzluk yankılanır zirvelerinde,
ama çabucak kırılıp döküleceğiz.

**Είμαστε κάτι διάχυτες αισθήσεις,
χωρίς ελπίδα να συγκεντρωθούμε.
Στα νεύρα μας μπερδεύεται όλη η φύσις.**

Akıcı hisler gibiyiz,
ümitsizce toparlanamıyoruz.
Karışır bütün doğa sinirlerimizde.

**Στο σώμα, στην ενθύμηση πονούμε.
Μας διώχνουνε τα πράγματα, κι η ποίησης
είναι το καταφύγιο που φθονούμε.**

Ağrıyor bedenimiz, belleğimiz.
Her şey bizi defediyor, ve şiir
sığınaktır haset ettiğimiz.

3.4.3. Ο ΜΙΧΑΛΙΟΣ¹⁴⁰

Mihalyos

**Το Μιχαλιό τον πήρανε στρατιώτη.
Καμαρωτά ξεκίνησε κι ωραία
με το Μαρή και με τον Παναγιώτη.
Δεν μπόρεσε να μάθει καν το “επ' ώμου”.
Ολο εμουρμούριζε: “Κυρ Δεκανέα,
άσε με να γυρίσω στο χωριό μου”.**

Mihalyos' u aldılar askere.
Gururluydu, güzelce başladı
Maris ve Panayotis' le birlikte.
Öğrenemedi "tüfek omza!"yı bile
Mırıldanıp durdu hep: "Onbaşı,
bırak beni döneyim köyüme..."

**Τον άλλο χρόνο, στο νοσοκομείο,
αμίλητος τον ουρανό κοιτούσε.
Εκάρφωνε πέρα, σ' ένα σημείο,
το βλέμμα του νοσταλγικό και πράο,
σα να 'λέγε, σα να παρακαλούσε:
“Αφήστε με στο σπίτι μου να πάω”.**

Ertesi yıl, bir hastanede,
konuşmadan göğ'e bakıyordu.
Dikmişti gözlerini bir yere,
hasretle ve sessizce,
yalvarır gibi söylüyordu:

¹⁴⁰ Bu çeviri, Ahmet Yorulmaz ve Asım Bezirci'nin çevirisi temelinde gerçekleştirilmiştir. Orijinal çeviri için, <https://www.antoloji.com/mihaliyos-siiri/>, çevrimiçi, 19.12.2018 tarihinde erişilmiştir. Kostas Karyotakis, *Elegia Ke Satires*, Atina, 1927. Savvidis, a.g.e., s.105.

"Bırakın beni döneym evime..."

**Κι ο Μιχαλιός επέθανε στρατιώτης.
Τον ξεπροβόδισαν κάτι φαντάροι,
μαζί τους ο Μαρής κι ο Παναγιώτης.
Απάνω του σκεπάστηκε ο λάκκος,
μα του άφησαν απέξω το ποδάρι:
Ήταν λίγο μακρύς ο φουκαράκος.**

Mihalyos öldü askerde.

Uğurladı onu bir kaç er,

Maris ve Panayotis'le birlikte.

Kapattılar üzerine çukuru,

ama ayaklarını örtmediler:

Fukaranın boyu biraz uzundu!

3.4.4. KYPIAKH¹⁴¹

Pazar

**Ο ήλιος ψηλότερα θ' ανέβει
σήμερα που 'ναι Κυριακή.
Φυσάει το αγέρι και σαλεύει
μια θημωνιά στο λόφο εκεί.**

Güneş daha yükseğe çıkar

olunca günlerden Pazar.

Rüzgar eser ve kımıldar

şu tepedeki samanlar.

¹⁴¹ 1924 yılında kaleme alınan bu şiir, Karyotakis tarafından Maria Poliduri'ye verilmiştir. Şairin ölümünden sonra **Pnoi [Nefes]** dergisinin 4 Şubat 1929 tarihli sayısında yayınlanmıştır. Savvidis, **a.g.e.**, s.174.

**Τα γιορτινά θα βάλουν, κι όλοι
θα 'χουν ανάλαφρη καρδιά:
κοίτα στο δρόμο τα παιδιά,
κοίταξε τ' άνθη στο περβόλι.**

Giycekler bayramlıklarını, ve hepsi
üstlerinde umarsız bir havayla:
bak yoldaki çocuklara,
çiçeklere bak bahçedeki.

**Τώρα καμπάνες που χτυπάνε
είναι ο θεός αληθινός.
Πέρα τα σύννεφα σκορπάνε
και μεγαλώνει ο ουρανός.**

İşte çalıyor çanlar
tanrı şimdi gerçek.
Dağılırken uzakta bulutlar
gökyüzü büyüyecek.

**Ασε τον κόσμο στη χαρά του
κι έλα, ψυχή μου, να σου πω,
σαν τραγουδάκι χαρωπό,
ένα τραγούδι του θανάτου..**

Kendi haline bırak dünyayı
ve gel, canım, söyleyeyim sana
neşeli bir şarkıymışçasına
ölümün şarkısını.

3.4.5. ΣΤΑΔΙΟΔΡΟΜΙΑ¹⁴²

Meslek Hayatı

**Τη σάρκα, το αίμα θα βάλω
σε σχήμα βιβλίου μεγάλο.**

Koyacağım etimi ve kanımı
içine büyük bir kitabın.

**“Οι στίχοι παρέχουν ελπίδες”
θα γράψουν οι εφημερίδες.
“Ümitler taşır dizeler”
yazacak gazeteler.**

“Κλεαρέτη Δίπλα - Μαλάμου”¹⁴³

και δίπλα σ' αυτό τ' όνομά μου.

Kleareti Dipla – Malamu Hanım
ve onunkinin yanında benim adım.

**Την ψυχή και το σώμα πάλι
στη δουλειά θα δίνω, στην πάλη.**

Ruhumu ve bedenimi yine
işe vereceğim, bu mücadeleyle.

**Αλλά, με τη δύση του ηλίου,
θα πηγαίνω στου Βασιλείου.¹⁴⁴**

Ancak, batmasıyla güneşin
Vasili'nin yerine gideceğim.

¹⁴² Kostas Karyotakis, **Elegia Ke Satires**, Atina, 1927. Savvidis, **a.g.e.**, s. 112.

¹⁴³ Kleareti Dipla-Malamu, şair ve hikaye yazarı (Preveze, 1897-1977)

¹⁴⁴ Atina, Stadio Caddesi'ndeki yayınevi ve kitapçı.

**Εκεί θα βρίσκω όλους τους άλλους
λογίους και τους διδασκάλους.**
Orada bulacağım diğer herkesi
aydınları ve öğretmenleri.

**Τα λόγια μου θα' χουν ουσία,
η σιωπή μου μια σημασία.**
Olacak sözlerimin ağırlığı,
sessizliğimin bir anlamı.

**Θηρεύοντας πράγματα αιώνια,
θ' αφήσω να φύγουν τα χρόνια.**
Uysallaştırırken bitmez dertleri,
bırakacağım aksın seneler.

**Θα φύγουν, και θα 'ναι η καρδιά μου
σα ρόδο που επάτησα χάμου.**
Ayrılınca onlar, olacak yüreğim
gül gibi üzerine basıp geçtiğim.

3.4.6. ΔΗΜΟΣΙΟΙ ΥΠΑΛΛΗΛΟΙ¹⁴⁵

Devlet Memurları

**Οι υπάλληλοι όλοι λιώνουν και τελειώνουν
σαν στήλες¹⁴⁶ δύο δύο μέσ στα γραφεία.**

**(Ηλεκτρολόγοι θα 'ναι η Πολιτεία
κι ο Θάνατος, που τους ανανεώνουν.)**

Bütün memurlar eriyip biterken
ofislerde sokak lambası gibi ikişer ikişer.

(Devlet olacak elektrikçiler
Ve Ölüm, onları yenileyen.)

Κάθονται στις καρέκλες, μουτζουρώνουν

αθώα λευκά χαρτιά, χωρίς αιτία.

**“Συν τη παρούση αλληλογραφία
έχομεν την τιμήν” διαβεβαιώνουν.**

Oturup sandalyelerine, karalarlar
masum beyaz kağıtları, sebepsizce.

“İşbu yazışmayla birlikte
o şeref bize ait” diye onaylarlar.

**Και μονάχα η τιμή τους απομένει,
όταν ανηφορίζουμε τους δρόμους,
το βράδυ στο οχτώ, σαν κουρντισμένοι**

Kalır onlara yalnızca şerefleri,
biz yolları tırmanırken,
akşam sekizde, kurulmuş gibi

¹⁴⁵ Kostas Karyotakis, *Elegia Ke Satires*, Atina, 1927. Savvidis, *a.g.e.*, s.104.

¹⁴⁶ Karyotakis'in yaşadığı yıllarda sokak lambalarının elektriği sıvının içine batırılmış elektrotlarla sağlanmaktaydı ve bunların sıklıkla değiştirilmesi gerekirdi.

**Παίρνουν κάστανα, σκέπτονται τους νόμους,
σκέπτονται το συνάλλαγμα, τους ώμους
σηκώνοντας οι υπάλληλοι οι καημένοι.
Kestane alırlar, düşünürler kanunları,
düşünürler parayı, omuzlarını
kaldırarak ah zavallı memurlar.**

3.4.7. ΣΤΟ ΑΓΑΛΜΑ ΤΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΠΟΥ ΦΩΤΙΖΕΙ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ¹⁴⁷

Dünyayı Aydınlatan Özgürlük Heykeline

**Λευτεριά, Λευτεριά σχίζει, δαγκάνει
τους ουρανούς το στέμμα σου.**

Το φως σου, χωρίς να καίει, τυφλώνει το λαό σου.

**Πεταλούδες χρυσές οι Αμερικάνοι,
λογαριάζουν, πόσα δολάρια κάνει
σήμερα το υπερούσιο μέταλλό σου.**

Özgürlük, Özgürlük yırtar,
parçalar gökleri tacın.

Işığın, yakmadan, kör eder gözünü halkının.

Altından kelebek Amerikalılar,
hesaplarlar, kaç dolar tutar
bugün o değerli metaller yapıldığın.

**Λευτεριά, Λευτεριά, θα σ' αγοράσουν
έμποροι και κονσόρτια κι εβραίοι.
Είναι πολλά του αιώνας μας τα χρέη,**

¹⁴⁷ Kostas Karyotakis, *Elegia Ke Satires*, Atina, 1927. Savvidis, a.g.e., s. 98.

**πολλές οι αμαρτίες, που θα διαβάσουν
οι γενεές, όταν σε παρομοιάσουν
με το πορτραίτο του Dorian Gray.¹⁴⁸**

Özgürlük, Özgürlük, satın alacaklar seni
tacirler, şirketler ve yahudiler.

Çoktur borcu çağımızın,
günahları çok, okuyacakları
nesillerin, benzettiklerinde seni
portresine Dorian Gray'ın.

**Λευτεριά, Λευτεριά, σε νοσταλγούνε,
μακρινά δάση, ρημαγμένοι κήποι,
όσοι άνθρωποι προσδέχονται τη λύπη
σαν έπαθλο του αγώνος, και μοχθούνε,
και τη ζωή τους εξακολουθούνε,
νεκροί που η καθιέρωσις του λείπει.
Özgürlük, Özgürlük, çekerler hasretini,
uzak ormanlar, harap bahçeler,
acıyı kabul edenler
ödülü olarak mücadelenin, ve didindikçe,
ve hayatlarını sürdürdükçe,
ölülerdir kutsalları eksilince.**

¹⁴⁸ Dorian Gray'in Portresi, Oscar Wilde'in 1891 yılında yayınlanan romanı. Kendisi yerine tuvaldeki portresinin yaşlanmasını dileyen ve bu dileği gerçekleşince yoldan çıkıp yozlaşan haz ve güzellik tutkunu bir adamı konu almaktadır.

3.4.8. ΕΠΙΚΛΗΣΙΣ¹⁴⁹

Yalvarış

**Ζοφερή Νύχτα, ξέρω, πλησιάζεις.
Με ζητούνε τα νύχια σου. Στα χνώτα
σου βλέπω που ωχριούν άνθη και φώτα.
Στ' απλωμένα φτερά σου με σκεπάζεις.**
Karanlık Gece, biliyorum, yaklaşıyorsun.

Alıyor tırnakların beni. Soluğunda
çiçekler ve ışıklar görüyorum solgun.
Örtersin beni uzanmış kanatlarında.

**Δωσ' μου λίγο καιρό, Νύχτα μεγάλη!
Θα καταβάλω όλη τη θέλησή μου.
Σα μορφασμό θα πάρω στη μορφή μου
τη χαρά που στα στήθη έχουν οι άλλοι.**

Biraz zaman ver bana, büyük Gece!
Koyacağım irademi bütünüyle.
Bir mimik gibi alacağım sûretime
başkalarının kalbindeki sevinci.

**Και τότε κάποια πρόφαση θα μείνει
(σημαίας κουρέλι από χαμένη μάχη),
η ψυχή για να μη δειλιά μονάχη
και για να λησμονεί τη σκέψη εκείνη.**
İşte o zaman bir neden kalacak
(kayıp savaştan paçavra bayrak)

¹⁴⁹ Kostas Karyotakis, *Elegia Ke Satires*, Atina, 1927. Savvidis, a.g.e., s. 92.

ürkmesin diye yalnız can
ve unutsun diye o fikri.

**Το πάθος όχι, το ίνδαλμά του μόνο,
ή τη γαλήνη, θέλω ν' αντικρίσω
μια φορά. Κι ύστερα πάρε με πίσω
και καλά τύλιξε με, ω Νύχτα αιώνων!**

İhtirası değil, hayalini sadece,
ya da sükûnetini, isterim görmeyi
bir defa. Ve ardından al beni geri
ve sar beni güzelce, ey ebedî Gece!

3.4.9. ΑΝΔΡΕΪΚΕΛΑ¹⁵⁰

Kuklalar

**Σα να μην ήρθαμε ποτέ σ' αυτήν εδώ τη γη,
σα να μένουμε ακόμη στην ανυπαρξία.
Σκοτάδι γύρω δίχως μια μαρμαρυγή.
Ανθρωποι στων άλλων μόνο τη φαντασία.**

Sanki bu dünyaya hiç gelmemişsiz gibi,
yokluğun içindeymişsiz gibi hâlâ.
Karanlık dört bir yan hiç parıltı yok gibi.
İnsanlar başkalarının hayalinde yalnızca.

**Από χαρτί πλασμένα κι από δισταγμό,
ανδρείκελα, στις Μοίρας τα τυφλά δυο χέρια,**

¹⁵⁰ Kostas Karyotakis, *Elegia Ke Satires*, Atina, 1927. Savvidis, a.g.e., s. 89.

**χορεύουμε, δεχόμαστε τον εμπαιγμό,
άτονα κοιτώντας, παθητικά, τ' αστέρια.**

Teredüitten ve kağıttan mâmul,
kuklalar, kör kollarında Kaderin,
dans ederiz, ederiz alayını kabul,
dermansızca bakarken yıldızlara, dingin.

**Μακρινή χώρα είναι για μας κάθε χαρά,
η ελπίδα κι η νεότης έννοια αφηρημένη.
Άλλος δεν ξέρει ότι βρισκόμαστε, παρά
όποιος πατάει επάνω μας καθώς διαβαίνει.**

Bizim için her sevinç uzak ülke,
umut ve gençlik soyut kavramlar.
Bilmez kimse neyin içindeyiz,
geçerken üstümüze basana kadar.

**Πέρασαν τόσα χρόνια, πέρασε ο καιρός.
Ω! κι αν δεν ήταν η βαθιά λύπη στο σώμα,
ω! κι αν δεν ήταν στην ψυχή ο πραγματικός
πόνος μας, για να λέει ότι υπάρχουμε ακόμα...**

Onca yıl geçti, o kadar zaman.
Ah! Bedendeki o derin hüznün olmasa,
Ah! Olmasaydı ruhumuzda var olan
acıımız, anımsatan var olduğumuzu hâlâ...

3.4.10. ΒΡΑΔΥ¹⁵¹

Akşam

**Τα παιδάκια που παίζουν στ' ανοιξιάτικο δειλί
μια ιαχή μακρυσμένη --**

τ' αεράκι που λόγια με των ρόδων τα χείλη

ψιθυρίζει και μένει,

Bahar akşamında oynayan çocuklar

uzaktan bir çığlık;

güllerin dudaklarından sözlerle rüzgar

fısıldar ve kalır,

τ' ανοιχτά παραθύρια που ανασαίνουν την ώρα,

η αδειανή κάμαρά μου,

ένα τραίνο που θα 'ρχεται από μια άγνωστη χώρα,

τα χαμένα όνειρά μου,

Açık pencereler zamanı soluyan,

boş odam,

gelen bir tren gibi bilinmez diyardan,

kayıp rüyalarım,

οι καμπάνες που σβήνουν, και το βράδυ που πέφτει

ολοένα στην πόλη,

στων ανθρώπων την όψη, στ' ουρανού τον καθρέφτη,

στη ζωή μου τώρα όλη...

Susan çanlar, ve çökmekte olan gece,

bütün şehrin üzerine,

¹⁵¹ Kostas Karyotakis, *Elegia Ke Satires*, Atina, 1927. Savvidis, a.g.e., s. 80.

sûretinde insanların, aynasında semanın,
şimdi bütün yaşamım...

3.4.11. [ΘΕΛΩ ΝΑ ΦΥΓΩ ΠΙΑ...] ¹⁵²

[Gitmek İstiyorum Artık...]

**Θέλω να φύγω πια από δω, θέλω να φύγω πέρα,
σε κάποιο τόπο αγνώριστο και νέο,
θέλω να γίνω μια χρυσή σκόνη μες στον αιθέρα,
απλό στοιχείο, ελεύθερο, γενναίο.**

Gitmek istiyorum artık buradan, gitmek istiyorum uzaklara,
bilinmeyen ve yeni bir yere,
altından bir toz parçası olmak istiyorum semada,
basit, özgür ve cömertçe.

**Σαν όνειρο να φαίνονται απαλό και να μιλούνε
έως την ψυχή τα πράγματα του κόσμου,
ωραία να 'ναι τα πρόσωπα και να χαμογελούνε,
ωραίος ακόμη ο ίδιος ο εαυτός μου.**

Rüya gibi görünsünler zarifçe ve konuşsunlar
insanın ruhuna dek dünyanın halleri,
güzel olsun yüzler ve gülümser olsunlar,
güzel bulayım ben de kendimi.

**Σκοτάδι τόσο εκεί μπορεί να μην υπάρχει, θεέ μου,
στη νύχτα, στην απόγνωση των τόπων,**

¹⁵² Kostas Karyotakis, *Elegia Ke Satires*, Atina, 1927. Savvidis, a.g.e., s. 79.

**στο φοβερό στερέωμα, στην ωρυγή του ανέμου,
στα βλέμματα, στα λόγια των ανθρώπων.**

O kadar karanlık olmayabilir orası, tanrım,
gece vakti, çaresizliğinde yerlerin,
korkunç gökyüzünde, çılgılığında rüzgarın,
bakışlarında, sözlerinde herkesin.

**Να μην υπάρξει τίποτε, τίποτε πια, μα λίγη
χαρά και ικανοποίησις να μένει,
κι όλοι να λένε τάχα πως έχουν για πάντα φύγει,
όλοι πως είναι τάχα πεθαμένοι.**

Hiçbir şey olmasın, hiçbir şey artık, sadece biraz
sevinç ve memnuniyet kalsın,
ve herkes güya gittiğini söylesin sonsuza
herkes güya öldüğünü anlatsın.

3.4.12. [ΔΕΝΤΡΑ ΜΟΥ...]¹⁵³

[Αἰῶνες μου...]

**Δέντρα μου, δέντρα ξέφυλλα στη νύχτα του Δεκέμβρη,
στη σκοτεινή, βαθιά δεντροστοιχία
μαζί πηγαίνουμε, μαζί και η μέρα θα μας έβρει,
ω ερημικά, θλιμμένα μου στοιχεία.**

Ağaçlarım, ağaçlarım Aralık gecesinde dökülmüş yapraklarıyla,
ağaçlık yola derin ve karanlık

¹⁵³ Kostas Karyotakis, *Elegia Ke Satires*, Atina, 1927. Savvidis, a.g.e., s. 70.

birlikte gideceğiz, ve birlikte bulacak bizi sabah,
ah yalnız ve kederli ağaçlarım.

**Αύριο, μεθαύριο, σύντροφο θα μ' έχετε και φίλο,
τα μυστικά σας θέλω να μου πείτε,
μα όταν, αργότερα, φανεί το πρώτο νέο σας φύλλο,
θα πάω μακριά, το φως για να χαρείτε.**

Yarın, öbür gün yoldaş olacaksınız benimle ve arkadaş,
anlatmanızı istiyorum bana sırlarınızı,
ama, daha sonra, ilk yaprağınız çıktığında
uzaklara gideceğim, tadını çıkarmanız için ışığın.

**Κι αφού ταιριάζει, ω δέντρα μου να μένω απ' όλα πίσω
τα θαλερά και τα εύθυμα στα πλάση,
εγώ λιγότερο γι' αυτό δε θα σας αγαπήσω,
όταν θα μ' έχετε κι εσείς ακόμη προσπεράσει.**

Madem ki doğru zaman, ah ağaçlarım geri kalayım her şeyden
çiçekli ve neşeli evrenlerden,
sevmeyeceğim sizi daha az bu yüzden,
beni bile bıraktığınızda geride.

3.4.13. ΤΕΛΕΥΤΑΙΟ ΤΑΞΙΔΙ¹⁵⁴

Son Yolculuk

**Καλό ταξίδι, αλαργινό καράβι μου, στου απείρου
και στις νυχτός την αγκαλιά, με τα χρυσά σου φώτα!
Να 'μουν στην πλώρη σου ήθελα, για να κοιτάζω γύρου
σε λιτανεία να περνούν τα ονείρατα τα πρώτα.
İyi yolculuklar, uzaktan gelen gemim, sonsuzlukta
ve gecenin kucağında, altın ışıklarınla!
Güvertende olmak isterdim, bakayım etrafa
bir gece ayininde rüyaların geçişini en başta.**

**Η τρικυμία στο πέλαγος και στη ζωή να παύει,
μακριά μαζί σου φεύγοντας πέτρα να ρίχνω πίσω,
να μου λικνίζεις την αιώνια θλίψη μου, καράβι,
δίχως να ξέρω πού με πας και δίχως να γυρίσω!
Dursun denizdeki ve hayattaki fırtına,
giderken seninle uzaklara, alıp başımı,
teselli et sonsuz acımı, ey gemi,
beni nereye götürdüğünü bilmeden, dönüşü olmayan bu yolda.**

¹⁵⁴ Kostas Karyotakis, *Elegia Ke Satires*, Atina, 1927. Savvidis, *a.g.e.*, s. 65.

3.4.14. ΚΙ ΑΝ ΕΣΒΗΣΕ ΣΑΝ ΙΣΚΙΟΣ...¹⁵⁵

Yok Olsa Bile Gölge Gibi

**Κι αν έσβησε σαν ίσκιος τ' όνειρό μου,
κι αν έχασα για πάντα τη χαρά,
κι αν σέρνομαι στ' ακάθαρτα του δρόμου,
πουλάκι με σπασμένα τα φτερά·**
Yok olsa bile gölge gibi rüyalarım,
kaybetsem de bütün sevincimi,
sürünsem de pisliğinde sokakların,
kanadı kırık bir kuş gibi;

**κι αν έχει, πριν ανοίξει, το λουλούδι
στον κήπο της καρδιά μου μαραθεί,
το λεύτερο που εσκέφτηκα τραγούδι
κι αν ξέρω πως ποτέ δε θα ειπωθεί·**
ve eğer, açmadan, çiçek
kalbimin bahçesinde solduysa,
düşündüğüm özgürlük şarkısının
bilsem bile söylenmeyeceğini asla;

**κι αν έθαψα την ίδια τη ζωή μου
βαθιά μέσα στον πόνο που πονώ --
καθάρια πώς ταραάζεται η ψυχή μου
σα βλέπω το μεγάλο ουρανό,**
gömsem bile kendi yaşamımı
çektiğim acının derinlerine

¹⁵⁵ Kostas Karyotakis, *Nipenthi*, Atina, 1921. Savvidis, a.g.e., s. 53.

ruhumun nasıl açıkça karıştığını
büyük gökyüzünü gördüğümde,

**η θάλασσα σαν έρχεται μεγάλη,
και ογραίνοντας την άμμο το πρωί,
μου λέει για κάποιο γνώριμο ακρογιάλι,
μου λέει για κάποια που 'ζησα ζωή!**

deniz iyice yükseldiğinde,
ve sabah ıslatırken kumları,
bahseder tanıdık bir sahilden,
anlatır bana yaşadığım bir hayatı.

3.4.15. ΕΣΠΕΡΑ¹⁵⁶

Akşam

Έτσι προχθές ήταν γλυκιά η εσπέρα...

İşte öyle tatlıydı geçen akşam...

**Η σκέψη μου νοσταλγικά ενυχτώθη
στον κήπο, στη λιμνούλα και στη σέρα
που εσβήνανε τριαντάφυλλα σαν πόθοι
κι επέθαινε στα τζάμια πάνω η μέρα.**

Fikrim geceye kaldı hasretle
bahçede, gölette ve serada
arzular gibi solardı güller
ve camların üstünde ölürdü sabah.

¹⁵⁶ Kostas Karyotakis, *Nipenthi*, Atina, 1921. Savvidis, a.g.e., s. 52.

Έτσι προχθές ήταν γλυκιά η εσπέρα...

İşte öyle tatlıydı geçen akşam...

**Ένας καημός που ακόμα δεν εδόθη
γινόταν άστρο. Σύννεφο από πέρα
μεγάλωνε (ίδιο σάβανο που κλώθει
με μοχθηρή σπουδή μοίρα-μητέρα).**

Bir gam henüz verilmemiş olan
yıldız olurdu. Bir bulut uzakta
büyürdü (aynı kefenle uğraşan
fesat ihtisası ile kader ana).

Έτσι προχθές ήταν γλυκιά η εσπέρα...

İşte öyle tatlıydı geçen akşam...

**Όταν το δέος μου αξιόγητον απλώθη,
το στερνό ρόδο θα 'χανεν η σέρα
και η λίμνη με νεκρόφυλλα θα εστρώθη.
Τ' άστρα ζυγώνανε, καημοί , από πέρα.**

Açıklanamayan dehşetim açıldığında,
olacaktı son gülü seranın
ve göl kaplanacaktı ölü yapraklarla.
Yaklaşırdı yıldızlar, acılar, uzaktan.

Έτσι προχθές ήταν γλυκιά η εσπέρα...

İşte öyle tatlıydı geçen akşam...

3.4.16. ΔΡΟΜΟΣ¹⁵⁷

Yol

**Τώρα μακραίνουνε
πύργοι, παλάτια.**

**Κλαίνε μου οι θύμησης,
κλαίνε τα μάτια.**

Şimdi uzaklaşır
kuleler, saraylar.
Ağlar anılarım,
gözlerim ağlar.

**Τώρα θανάσιμη
νύχτα με ζώνει.**

**Μέσα μου ογκώνονται
οι άφραστοι πόνοι.**

Ölümcül gece şimdi
sarar çevremi.
İçimde büyürler
tarifsiz kederler.

**Μ' είδαν, προσπέρασαν
όσοι αγαπάω.**

**Μόνος απόμεινα
κι έρημος πάω.**

Gördüler, bıraktılar beni arkada
bütün sevdiklerim.

¹⁵⁷ Kostas Karyotakis, *Nipenthi*, Atina, 1921. Savvidis, a.g.e., s. 42.

Kaldım tek başıma
yapayalnız giderim.

**Πόσο τ' ανέβασμα
του άχαρου δρόμου!
Στρέφω κοιτάζοντας
προς τ' όνειρό μου:**

Tırmanışı ne çok
bu sıkıcı yolun!
Dönüyorum bakarak
rüyama doğru:

**μόλις και φαίνονται
οι άσπρες εικόνες.
Τ' άνθη, χαμόγελα
μες στους χειμώνες.**
görünür görünmez
beyaz resimler.
Çiçekler ve gülüşler
içinde kışların.

**Αεροσαλεύουνε
κρίνοι και χέρια.
Ήλιοι τα πρόσωπα,
μάτια τ' αστέρια.**
Kımıldarlar rüzgarla
zambaklar ve eller.
Parılayan yüzler,
yıldız gibi gözler.

**Είναι και ανάμεσα
σ' όλα η Αγάπη:
Στο πρωτοφίλημα
κόρη που εντράπη.**

Aşk içinde
her şeyin:
İlk öpüşmede
utanan kız gibi.

**Κι όλο μακραίνουνε
πύργοι, παλάτια.
Κλαίνε μου οι θύμησες,
κλαίνε τα μάτια...**

Ve hep uzaklaşır
kuleler, saraylar.
Ağlar anılarım,
gözlerim ağlar.

3.4.17. ΠΑΡΕ ΤΑ ΔΩΡΑ...¹⁵⁸

Hediyeleri Al...

**Πάρε τα δώρα της ψυχής σου να 'ρτεις.
Σου ετοίμασα τη μαύρη κάμαρά μου.
Στον κήπο μου αρρώστησεν ο Μάρτης,
και αρρώστησεν ο Μάρτης στην καρδιά μου.**

Ruhunun hediyelerini al da gel.

Sana kapkara odamı hazırladım.

Hastalandı Mart bahçemde,
kalbimdeki Mart da hastalandı.

Πάρε του πόνου σου τη σμύρνα κι έλα.

**Όλα θε να σ' αρέσουν· έχω κόψει
το ρόδο, στο παράθυρο, που εγέλα
την αυστηρή μου βλέποντας την όψη.**

Acının reçinesini al da gel.

Her şey hoşuna gidecek; kestim
gülü, pencerede gülümseyen
gördükçe katı suretimi.

**Πάρε απαλά τον οίκτο σου, να φτάσεις,
και πάρε του καημού σου τη γαλήνη.**

**Στα μάτια μου το χέρι θα περάσεις,
το βραδινό μου δέος για ν' απαλύνει.**

Zarifçe al da gel merhametini,
ve al kederinin huzurunu.

¹⁵⁸ Kostas Karyotakis, *Nipenthi*, Atina, 1921. Savvidis, a.g.e., s. 39.

Gözlerime dokunacak elin,
yatıştırsın diye akşam korkumu.

3.4.18. ΔΕΝΤΡΟ¹⁵⁹

Ağaç

**Με αδιάφορο το μέτωπο και πρᾶο,
τα δέϊλια, τις αυγές θα χαιρετάω.**

Kayıtsız ve huzurlu suratımla,
selamlarım akşamları, şafaklarla.

**Δέντρο θα στέκομαι, ὅμοια να κοιτάζω
τη θύελλαν ή τον ουρανὸ γαλάζιο.**

Dururum ağaç gibi, bakarım öyle
fırtınaya veya mavi gökyüzüne.

**Εἶναι ζωή, θα λέω, το φέρετρο ὅπου
λύπη, χαρά τελειώνουνε τον ανθρώπου.**

Hayat, derim sonra, bir tabut
hüzün ve sevincin son bulduğu.

¹⁵⁹ Kostas Karyotakis, *Nipenthi*, Atina, 1921. Savvidis, *a.g.e.*, s. 28.

3.4.19. ΔΟΝ ΚΙΧΩΤΕΣ¹⁶⁰

Don Kişotlar

**Οι Δον Κιχώτες πάνε ομπρός και βλέπουνε ως την άκρη
του κονταριού που εκρέμασαν σημαία τους την Ιδέα.**

**Κοντόφθαλμοι οραματιστές, ένα δεν έχουν δάκρυ
για να δεχτούν ανθρώπινα κάθε βρισιά χυδαία.**

Don Kişotlar ilerler ve görürler ucunda
mızrağın, asmışlar bayrakları gibi Fikri.
Kör hayalperestler, yoktur gözlerinde yaş
insanca kabul etmeleri için her adi küfrü.

**Σκοντάφτουνε στη Λογική και στα ραβδιά των άλλων
αστεία δαρμένοι σέρνονται καταμεσίς του δρόμου,
ο Σάντσος λέει “δε σ' το 'λεγα;” μα εκείνοι των μεγάλων
σχεδίων, αντάξιοι μένουνε και: “Σάντσο, τ' άλογό μου!”**

Mantık'ta tökezlerler ve başkalarının sırtlarında
şakadan dayak yemiş gibi sürünürler ortasında sokağın,
“sana söylemiştim, değil mi?” der Sanço, ama o devasa
planlar kadar büyük olanları kalır ve derler: ”Sanço, atım!”

**Έτσι αν το θέλει ο Θερβάντες, εγώ τους είδα, μέσα
στην μίαν ανάλγητη Ζωή, του Ονείρου τους ιππότες
άναντρα να πεζέψουνε και, με πικρήν ανέσα,
με μάτια ογρά, τις χίμαιρες ν' απαρνηθούν τις πρώτες.**

Böyle olsun isterse Cervantes, gördüm onları,
içinde acımasız bir Yaşamın, Hayalin şövalyeleri

¹⁶⁰ Kostas Karyotakis, *Nipenthi*, Atina, 1921. Savvidis, a.g.e., s. 22.

korkakça inerler atlarından ve acı solukları,
islak gözleriyle, inkar ederler ilk hayallerini.

**Τους είδα πίσω να 'ρθουνε -- παράφρονες, ωραίοι
ρηγάδες που επολέμησαν γι' ανύπαρχτο βασίλειο --
και σαν πορφύρα νιώθοντας χλευαστικιά, πως ρέει,
την ανοιχτή να δείξουνε μάταιη πληγή στον ήλιο!**

Gördüm geldiklerini geriden -çılginların,
güzel kralların olmayan krallık için savaşan-
ve imparator gibi alaycı bir hisle, akışını,
göstererek güneşteki açık ve beyhude yarayı!

3.4.20. ΜΥΓΔΑΛΙΑ¹⁶¹

Badem Ağacı

***Κι ακόμα δεν μπόρεσα να καταλάβω πώς μπορεί να πεθάνει μια γυναίκα που
αγαπιέται.***

Sevilen bir kadın nasıl ölebilir hâlâ anlayamadım.

**Έχει στον κήπο μου μια μυγδαλιά φυτρώνει
κι είν' έτσι τρυφερή που μόλις ανασαίνει·
μα η κάθε μέρα, η κάθε αυγή τηνε μαραίνει
και τη χαρά του ανθού της δε θα μου δώσει.**

Bir badem ağacı var bahçemde filizlenen
ve öyle şefkatli ilk nefesini aldığı gibi;

¹⁶¹ Kostas Karyotakis, *O Ponos Tu Anthrou Ke Ton Pramatou*, Atina, 1921. Savvidis, a.g.e., s. 13.

ama soldurur onu her gün, her şafak vakti
ve veremeyecek bana çiçeğinin sevincini.

**Κι αλοίμονό μου! εγώ της έχω αγάπη τόση...
Κάθε πρωί κοντά της πάω και γονατίζω
και με νεράκι και με δάκρυα την ποτίζω
τη μυγδαλιά που 'χει στον κήπο μου φυτρώσει.**

Vay halime! Onu o kadar seviyorum ki...
Her sabah gider çökerim dizlerimi yanında
ve sularım biraz su ve gözyaşıyla
filizlenen badem ağacını bahçemdeki.

**Αχ, της ζωούλας της το ψέμα θα τελειώσει·
όσα δεν έχουν πέσει, θα της πέσουν φύλλα
και τα κλαράκια της θε ν' απομείνουν ξύλα.
Την άνοιξη του ανθού της δε θα μου δώσει
Κι όμως εγώ ο φτωχός της είχ' αγάπη τόση...**

Ah, bitecek hayatının yalanı;
düşecek henüz düşmeyen yaprakları
ve dönüşecek tahtaya o küçücük dalları.
Çiçeğinin sevincini veremeyecek bana bahar zamanı.
Ancak ben zavallı, onu o kadar sevmiştim ki...

3.4.21. ΑΝΟΙΞΗ¹⁶²

Bahar

Έτσι τους βλέπω εγώ τους κήπους.

Ben bahçeleri böyle görüyorum.

Στον κήπο απόψε μου μιλεί μια νέα μελαγχολία.
Βυθίζει κάποια μυγδαλιά τον ανθοχαμόγελό της
στον βάλτου το θολό νερό. Και η θύμηση τής νιότης
παλεύει τόσο θλιβερά την άρρωστη ακακία...

Bu akşam bahçemde yeni bir hüznün var.

Bir badem ağacı batırır gülümseyen çiçeğini
çamurdaki bulanık suya. Ve hatırasıyla gençliğin
öyle hazin mücadele eder hasta akasya...

Εξύπνησε μια κρύα πνοή μες στη σπασμένη σέρα,
όπου τα ρόδα είναι νεκρά και κάσα η κάθε γάστρα.
Το κυπαρίσσι, ατελείωτο σα βάσανο, προς τ' άστρα
σηκώνει τη μαυρίλα του διψώντας τον αέρα.

Soğuk bir esinti çıktı kırık serada,
güllerin ölü ve her vazunun tabut olduğu.

Selvi, dert gibi upuzun, yıldızlara doğru
uzatır karalığını susayarak havaya.

Και πάνε, πένθιμη πομπή λες, της δεντροστοιχίας
οι πιπεριές και σέρνονται τα πράσινα μαλλιά τους.
Οι δύο λατάνιες ύψωσαν μες στην απελπισία τους
τα χέρια. Κι είναι ο κήπος μας κήπος μελαγχολίας.

¹⁶² Kostas Karyotakis, *O Ponos Tu Anthrou Ke Ton Pramaton*, Atina, 1921. Savvidis, a.g.e., s. 10.

Ve giderler, kederli törene, ağaçlı yolun
biberleri ve sürüklerler yeşil saçlarını.
Ümitsizlikleri içinde iki palmiye uzattı
ellerini. İşte bahçemiz, bahçesi umutsuzluğun.

3.4.22. ΘΑΝΑΤΟΙ¹⁶³

Ölümler

Είναι άνθρωποι που την κακήν ώρα την έχουν μέσα τους.

İnsanlar ecellerini içlerinde taşırlar.

Χεράκια που κρατώντας τα τριαντάφυλλα

κι απ' τη χαρά ζεστά των φιλημάτων,

χεράκια που κρατώντας τα τριαντάφυλλα

χτυπήσατε τις πόρτες των θανάτων·

Gül tutan eller

ve sevincinden sıcak öpüşlerin,

gül tutan eller

çaldınız kapısını ölümlerin;

ματάκια μου που κάτι το εδιψάσατε

και διψασμένα εμείνατε ποτήρια,

ματάκια μου που κάτι το εδιψάσατε

κι εμείνατε κλεισμένα παραθύρια·

gözlerim susadınız bir şeye

ve kaldınız susamış bardaklar gibi,

gözlerim susadınız bir şeye

ve kaldınız kapalı pencereler gibi;

¹⁶³ Kostas Karyotakis, *O Ponos Tu Anthrou Ke Ton Pramatou*, Atina, 1921. Savvidis, a.g.e., s. 3.

ω, που' χατε πολλά να ειπείτε, στόματα,
κι ο λόγος σας edιάλεξε για τάφο,
ω, που' χατε πολλά να ειπείτε, στόματα,
και τον καημό δεν είπατε που γράφω·
ah, söyleyeceğiniz onca şey vardı, diller,
ve sözünüz tercih etti mezarı,
ah, söyleyeceğiniz onca şey vardı, diller,
ve söylemediniz yazdığım acıyı;

μάτια, χεράκια, στόματα, ιστορήστε μου
τον πόνο κάποιας ώρας, κάποιου τόπου
μάτια, χεράκια, στόματα, ιστορήστε μου
τον Πόνο των Πραγμάτων και του Ανθρώπου.

Gözler, eller, diller, anlatın bana
acısını bir zamanın, bir mekânın
gözler, eller, diller, anlatın bana
Acısını Nesnelerin ve İnsanların.

SONUÇ

Bu çalışmada, Yunanistan'ın 1920'li yıllardaki en önemli şairi olarak bilinen Kostas Karyotakis'in yaşamı ve eserleri Yunanistan'daki önemli tarihi gelişmeler eşliğinde incelenmiştir. Kostas Karyotakis'in Çağdaş Yunan şiirinde edinmiş olduğu bu konum hiç şüphesiz şairin kısa yaşamında çok sayıda nitelikli eserler vermiş olması ve efsaneleşmesine neden olan trajik intiharıdır.

1896 yılında, Tripoli'de doğan ve Atina Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nden 1917 yılında mezun olan şairin kaleme almış olduğu İnsanların ve Nesnelerin Acısı [**Ο Πόνος του Ανθρώπου και των Πραμάτων**] (1919), Yas Tutmayan [**Νηπενθή**] (1921) ve Ağıtlar ve Hicivler [**Ελεγεία και Σάτιρες**] (1927) adlı üç şiir koleksiyonu bulunmaktadır. Çalışmada bu üç koleksiyondan şiirler içerdikleri etkiler bakımından incelenmiş olup daha sonra Türkçeye çevrilmiştir. Bu analiz yapılırken Kostas Karyotakis'in Lambros Porfyras ve Konstantinos Hacopulos gibi Yunan şairlerden ve Mallarme, Laforgue ve Verlaine gibi Fransız sembolistlerinden etkilenecek eserler verdiği ortaya çıkmaktadır. Ancak Kostas Karyotakis bunları sistematik bir şekilde değiştirerek ve dönüştürerek onları bölüştürmüş ve son olarak onları etkisiz hale getirmiştir. Böyle yaptığında bile ödünç aldıkları hiçbir yerde asla doğal sınırları aşmamış ve şairin güçlü karakteri sayesinde tamamen sıfırlanmıştır.

Şairin 1928 yılında Preveze'de intihar etmesinin ardından Çağdaş Yunan şiiri “Karyotakizm” adı verilen bir modayla dolup taşmıştır. İlk defa genç edebiyat eleştirmeni Andreas Karandonis tarafından 1935 yılında kullanılmış olan bu terim, kendinden sonraki nesile ait olan genç şairlerin onun şiirsel içeriğini ve ifade yöntemlerini taklit etme eğiliminde olduğu anlamına gelmektedir. Ancak “Karyotakizm” etkisini yalnızca 1930'lu yılların şairlerinde değil, 1970 kuşağı şairleri üzerinde de göstermektedir. Çalışmada bu etkiler hem 1930 Kuşağı'ndan hem de 1970 Kuşağı'ndan çeşitli şairlerin eserlerinden yapılan alıntıların Türkçe'ye çevrilerek analiz edilmesi şeklinde gerçekleştirilmiştir.

Elbette 1920 Kuşığı'na dahil edilebilecek olan diğer şairler ve eserleri de çalışmada incelenmiştir. Sembolist geleneğin temel eğilimlerinden varlığın anlamsızlığı, ümitsizlik, ideallerden yoksun bir hayat, gündelik yaşamın sıkıcılığı gibi konulardan beslenen bu şairlerin ironiye hatta kendileriyle alay etmeye kadar gittikleri görülmektedir. Apostolos Melahrinos, Romos Filiras, Napoleon Lapathiotis, Mitsos Papanikolau, Kostas Uranis, Maria Poliduri, Tellos Agras ve Takis Papatsonis gibi şairlerin oluşturduğu bu kuşak, Megali İdea'nın çöküşünden sonra tüm ülkenin yaşadığı pesimizm ve yönünü kaybetmişlikle ilişkilendirilir.

Yunanistan'da yaşanan siyasal ve toplumsal gelişmelerin Kostas Karyotakis ve aynı kuşağa ait olan diğer şairleri etkilediği görülmektedir. 1844 yılındaki ilk anayasa görüşmelerinde Ioannis Kolettis'in öne sürdüğü "Helenizmi kurtarma" fikrinden ortaya çıkarak 1922'deki Küçük Asya Felaketi'yle sonuçlanan Megali İdea'nın faturası Yunanistan için çok ağır olmuştur. 1923 yılında, Lozan'da imzalanan mübadele antlaşması sonucunda ülkeye bir milyona yakın insanın gelişiyle ortaya çıkan harcamalar Yunanistan'da zaten kötü olan ekonomiye ek yük getirirken, hükümetin toplu iskân politikası yalnızca göçmenlerin yaşadığı yeni mahallelerin oluşmasına sebep olmuş ve onların toplumsal hayata adapte olmasında zorluklar meydana getirmiştir. 1920'li yıllarda böyle çalkantılı bir dönem geçiren Yunanistan'da yaşanan sosyal ayrışma ise daha sonra iç savaşa kadar gidecektir.

Yunanistan'ın 1920'li yıllardaki siyaset ve edebiyat alanındaki konumunu Kostas Karyotakis üzerinden inceleme fırsatını bulduğumuz bu çalışmanın hem "tarihi öteki" olan Yunanistan'ı hem de o yıllarda yaşanan gelişmelerin gölgesinde eserler veren 1920 Kuşığı'nı daha yakından tanıtacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

Aligizakis, Manolis:	Kariotakis–Polydouri: The Tragic Love Story , Libros Libertad, 2016.
Argiriou, Aleksandros (Haz.):	Kostas Karyotakis: Ta Anihtha Provlimata Tis Piisis Ke Tis Zois Tu , Atina, Gavriilidis, 2007.
Arı, K.:	Büyük Mübadele: Türkiye’ye Zorunlu Göç (1923-1925) , 6. bs., İstanbul, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 2012.
Balta, Evangelia:	Nüfus Mübadelesi , İstanbul, İnkılap, 2015.
Baudelaire, Charles:	Les Fleurs du Mal (Kötülük Çiçekleri) , Çev. Ahmet Necdet, İstanbul, Adam Yayınları, 2001.
Beaton, Roderick:	İsagogi Sti Neoteri Elliniki Logotehnia , Atina, Nefeli, 1996.
Bickford-Smith, R. A. H.:	Greece Under King George , Atina, Octavision, 2008, (Çevrimiçi) https://babel.hathitrust.org/cgi/pt?id=cool.ark:/13960/t5db8mb7p&view=1up&seq=201 , 6 Mayıs 2019.

Bozarslan, Hamit:	İstoria Tis Sinhronis Turkias , Atina, Savvalas, 2008.
Bozdağlıoğlu, Yücel:	Türk-Yunan Nüfus Mübadelesi ve Sonuçları , Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi, YIL: 18 Özel Sayı, Ocak 2014, s. 9-32.
Campbell, John, Sherrard Philip:	Modern Greece , New York, Frederick A. Praeger, 1968.
Clogg, Richard:	Modern Yunanistan Tarihi , İstanbul, İletişim Yayınları, 1997.
Dakin, Douglas:	The Unification of Greece 1770-1923 , Londra, Ernest Benn Limited, 1972.
Dalku, Georgia:	Konstantinos Yeorgiu Karyotakis: Dimosios İpallilos eks Athinon, Metatethis is Prevezan Eshatos... , yy., Kastanyotis, 1986.
Dalku, Yeorgia:	O Karyotakis Ke İ Epohi Tu , Diavazo Dergisi, Sayı 157, 1986, s. 45-50.
Demirözü, Damla:	İşgal, Direniş, İç Savaş: Yunan Edebiyatında II. Dünya Savaşı Yılları , İstanbul, İstos Yayınları, 2015.

Demirözü, Damla:	Megali İdea'dan Ankara Antlaşmasına (1930) Eleftherios Venizelos , Ankara Üniversitesi Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi, Sayı 35-36, Mayıs-Kasım 2005, s. 291-312.
Demirözü, Damla:	Savaştan Barışa Giden Yol , İstanbul, İletişim Yayınları, 2007.
Dragumis, Mike:	Ioannis Dragumis: The Misguided Patriot , (Çevrimiçi) http://www.helleniccomserve.com/dragoumis.html , 02.06.2019.
Dunya, Hristina:	K. Y. Karyotakis: İ Andohi Mias Adespotis Tehnis , Atina, Kastanyotis, 2000.
George, Leon:	Greece and the Great Powers 1914–17 , Selanik, Institute for Balkan Studies, 1974.
Haas, Diana:	The Poetic Response to the Asia Minor Disaster , Deltio Kentru Mikrasiatikon Spudon, Sayı: 9, 1992, s. 199-222.
Hirschon, Renee:	Mübadele Çocukları , Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul, 2000.
Karaoglu, H. L.:	To Periodiko Musa (Ağustos 1920 - Kasım 1923): Zitimata İstorias

	Tis Neoellinikis Logotehnias , Selanik, 1987. (Doktora Tezi)
Karavias, Panos:	O Karyotakis: Pathos Grafis Ke Ta Topia , Atina, Estia, 1970.
Karyotakis, Kostas:	Apanta Ta Evriskomena , Y. P. Savvidis (Haz.), C. I-II, Atina, 1965-1966.
Karyotakis, Kostas:	Piimata Ke Peza , Dimitris Dimirulis (Haz.), Atina, Gutenberg, 2017.
Karyotakis, Kostas:	Piimata Ke Peza , Y. P. Savvidis (Haz.), Atina, Ermis, 1975.
Karyotakis, Kostas:	Piimata , Yorgis Pikros (Haz.), Atina, Y. İkonomu, [1981].
Kaya, Mevlüt:	İzmir Yangınları , İstanbul, Kum Saati, 2013.
Kiryakidu, Maria Lidia:	Kostas Karyotakis , (Çevrimiçi) https://apodyoptes.com/2018/07/21/kostas-kariotakis-o-megalos-ekprosopos-toy-ekspresionismoy-poy-perifronithike/ , 18.11.2018 .

Koliopulos, John S., Thanos Veremis:	Modern Greece – A History since 1821 , Wiley-Blackwell Pub., 2010.
Kusulis, Antonis A.:	Kostas Karyotakis (1896-1928): Did the great Greek suicidal poet suffered from syphilis? , Journal of Medical Biography, Sayı: 20, Ocak 2012, s. 88-90.
M. Kitromilides, Paschalis:	Eleftherios Venizelos: The Trials of Statesmanship , Great Britain, Edinburgh University Press, 2006.
Mandis, Konstantinos:	İ Yenía Tu 1920 , (Çevrimiçi), https://latistor.blogspot.com/2010/05/1920.html , 23.06.2019.
Melissaratu, Memi (Haz.):	Simposio Ya Ton K. Y. Karyotaki (11-14 Eylül 1986) , Preveze, Dimos Prevezis, 1990.
Merry, Bruce:	Encyclopedia of Modern Greek Literature , Londra, Greenwood Press, 2004.
Mondis, Kostas:	Ta Tragudia Tis Tapinis Zois , Lefkoşa, Parga, 1954.

Orfanudakis, Manos:	To Agnosto Piima Pu Apodidete Ston Karyotaki Ke Mia Spania Fotografia Tu Piiti , (Çevrimiçi), https://www.alfavita.gr/koinonia/172266_agnosto-poiima-poy-apodidetai-ston-karyotaki-kai-mia-spania-fotografia-toy-poiiti , 18.11.2018.
Ozansoy, Esin:	G. Karyotakis ve Charles Baudelaire , İstanbul Üniversitesi Dilbilim Dergisi, Sayı 29, Cilt I, 2013, s. 15-30.
Pallis A. A.:	Yunanlılar'ın Anadolu Macerası (1915-1922) , İstanbul, Yapı Kredi Yayınları, 1995.
Panayotopoulos, M.:	İ Tragodia Tis Monaksias: K. Y. Karyotakis (1896-1928), Ta Prosopa Ke Ta Kimena. O Lirikos Logos , yy., Aetos, 1949.
Papakostas, Yannis:	O Politikos Karyotakis , Atina, Estia, 1992.
Papaleondiu, L.:	Ta Prota Vimata tis Kipriakis Logoteknikis Kritikis 1880-1930 , Lefkoşa, yy., 1997.
Petsalis-Diomidis, N.:	İ Ellada Ton Dio Kyverniseon , Atina, Filippotis, 1988.

Poliduri, Maria:	Apanta , Takis Mendrakos (haz.), yy., Asteri, 1982.
Politis, Linos:	Ístoria Tis Neoellinikis Logotehnias , 5. bs., Atina, Morfotiko Ídrima Ethnikis Trapezis, 1985.
Porfyras, Lambros:	Skies , Atina, Y. Vasileiu Yay, 1920.
Sakellariadis, Harilaos:	K. Y. Karyotakis: Apanta Emmetra Ke Peza , Atina, Govostis, 1938.
Sakellariadis, Harilaos:	Pende Anekdotēs Ke Dio Agnostes Epistoles Tu Karyotaki , yy., Filologiki Protohronia, 1973 [1972], s. 55-60.
Sarioglou, Írini:	Turkish Policy Towards Greek Education In Istanbul 1923-1924: Secondary Education and Cultural Identity , Atina, Hellenic Literary and Historical Archive (ELIA), 2004.
Savvidis, Y. P., N. M. Hacidaki, Mariliza Miçu:	Hronografia K. Y. Karyotaki (1896-1928) , 2. bs., Atina, Morfotiko Ídrima Ethnikis Trapezis, 1989.

Savvidis, Y. P.:	Ī Apoheretistiria Epistoli Tu K. Y. Karyotaki , Kerkyra, Porfiras, 1987, s. 199-207.
Savvidis, Y. P.:	Sta Hnaria Tu Karyotaki (1966-1988): Mikra Filologika Meletimata, Omilies, Ke Kritika Arthra Me Agnosta Kimena , Atina, Nefeli, 1989.
Savvidis, Y. P.:	Yiro Stin Allilografia Tis Marias Poliduri , yy., Nea Estia, 1982, s.111-116.
Savvidis, Y. P.:	K. Y. Karyotakis: Apanta Ta Evriskomena , C. II, Atina, 1965.
Stamos, Ioannis:	Literary Criticism and Politics: The Case of Aristos Kambisis (1883-1956) , (Yüksek Lisans tezi, Birmingham Üniversitesi, 2013).
Stefanopulu, Maria (Haz.):	Epistimoniko Simposio Karyotakis Ke Karyotakizmos (31 Ian. – 1 Fev. 1997) , yy., Eteria Spudon Neoelliniku Politismu Ke Yenikis Pedias, 1998.
Steryopulos, Kostas, Nikos Anastasopoulos:	Tellos Agras: Ta Piimata , II. C., Miet, Atina, 2017.

Steryopulos, Kostas:	İ Elliniki Piisi: İ Ananeomeni Paradosi, Anthologia Grammatologia , Atina, Sokolis, 1980.
Steryopulos, Kostas:	İ Epidrasis Sto Ergo Tu Karyotaki , 2. bs., Atina, Sokoli, 2005.
Steryulas, Dionisis (Haz.):	Anthula Stathopulu-Vafopulu: Nihtes Agripnias , Atina, Odos Panos, 2019.
Svoronos, Nikos:	Çağdaş Hellen Tarihine Bakış , İstanbul, Belge Yayınları, 1988.
Trivizas, Sotiris (Haz.):	Elassones Piites Tu Mesopolemu , Atina, Kastanyotis, 2015.
Trypanis, K. A.:	Elliniki Piisi: Apo Ton Omiro Os Ton Seferi , Atina, Estia, 1988.
Uğurlu Şenel, Nilüfer:	1930 Yılı Türk-Yunan Dostluk Çabaları , Güney-Doğu Avrupa Araştırmaları Merkezi Dergisi, Sayı 21, s. 119-150.
Uranis, Kostas:	Nostalgies , Atina, Typos, [1920].

Van der Kiste, John:	Kings of the Hellenes: The Greek Kings 1863-1974, Gloucestershire, Sutton Publishing, 1994.
Varikas, Vasos:	K. Y. Karyotakis: To Drama Mias Yenias, Atina, Govostis, 1938.
Ventiris, G.:	İ Ellas Tu 1910–20, C. II, Atina, Ikaros, 1971.
Vitti, Mario:	İstoria Tis Neoellinikis Logotehnias, Atina, Odisseas, 2003.
Yıldırım, Onur:	Diplomasi ve Göç: Türk-Yunan Mübadelesinin Öteki Yüzü, İstanbul, Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2006.

Gazeteler

15 Ocak 1928	Kiryaki tu Eleftheru Vimatos
8 Şubat 1928	İ Elliniki

21 Şubat 1938	Eleftheron Vima
---------------	------------------------

Dergiler

13 Ekim 1937	Neoellinika Grammata
1 Ocak 1943	Nea Estia
15 Ekim 1971	Nea Estia
11 Temmuz 1920	Numas
Eylül 1935	Ta Nea Grammata
1 Eylül 1935	Neoellinika Grammata